

VETERINÁRNÍ UNIVERZITA BRNO

FAKULTA VETERINÁRNÍ HYGIENY A EKOLOGIE
Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství

MODELOVÉ PŘÍPADY V OCHRANĚ ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

Část II.

Ochrana volně žijících zvířat
Ochrana pokusných zvířat
Ochrana zvířat při přepravě
Ochrana zvířat při usmrcování
Způsobilost k činnostem v oblasti ochrany zvířat proti týrání

Mgr. Dominik Vacuška
MVDr. Eva Justová
prof. MVDr. Vladimír Večerek, CSc., MBA

Obsah

Úvod

1. Ochrana volně žijících zvířat

2. Ochrana handicapovaných zvířat

3. Ochrana vybraných druhů šelem a lidoopů

4 Ochrana zvířat v zoologických zahradách, v rámci záchranných chovů, v záchranných centrech, v záchranných stanicích

- 4.1. Chov zvířat v zoologických zahradách (podle zákona o zoologických zahradách)
- 4.2. Chov zvířat v rámci záchranných chovů (jako součást záchranných programů podle zákona o ochraně přírody a krajiny)
- 4.3. Chov zvířat v záchranných centrech (podle zákona o ochraně přírody a krajiny)
- 4.4. Chov v záchranných stanicích (podle zákona o ochraně přírody a krajiny) (§14b)

5 Drezúra zvířat

- 5.1. Drezúra a vystoupení dravců při veřejném představení (na zámku)
- 5.2. Cílené pohybové aktivity zvířat v zoo za účelem vzdělávacím nebo v zájmu zvířete
- 5.3. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – volně žijící zvířata
- 5.4. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – psů, koček, fretek a dalších zvířat chovaných v zájmových chovech
- 5.5. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – hospodářská zvířata
- 5.6. Chov zvířat využívaných k drezúře - primáti, nosorožci, hroši a žirafy narozené před 1.3. 2024 a kočkovité šelmy, medvědi, sloni, volně žijící koňovití (zebry), velbloudi a lamy, turovití (volně žijící zvířata) a další volně žijící zvířata narozená před 1.1. 2022

6 Veřejná vystoupení zvířat

7. Pokusná zvířata

- 7.1. Působnost ustanovení v rámci ochrany pokusných zvířat
- 7.2. Oprávnění k používání, k chovu, k dodávce pokusných zvířat
- 7.3. Odborná kvalifikace pro pokusy na zvířatech
- 7.4. Osoby zajišťující činnost s pokusnými zvířaty u uživatele, dodavatele, chovatele pokusných zvířat
- 7.5. Odborná komise pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat u uživatele, dodavatele, chovatele pokusných zvířat
- 7.6. Projekt pokusů
- 7.7. Schvalování projektu pokusů
- 7.8. Péče o pokusná zvířata
- 7.9. Požadavky na prostory pokusných zvířat
- 7.10. Používání zvířat k pokusům
- 7.11. Účely pokusů
- 7.12. Nahrazení a omezení používání pokusných zvířat a šetrné zacházení
- 7.13. Závažnost pokusů
- 7.14. Ukončení pokusu
- 7.15. Usmrcování pokusných zvířat

8. Přeprava zvířat

- 8.1. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností (nad 50 km i do 50 km) s výjimkou do 50 km od hospodářství sezónní přepravy vlastních zvířat a vlastními přepravními prostředky (včetně přepravy na pastvu) nebo dále s výjimkou přepravy přímo k veterinárnímu lékaři a zpět podle pokynů veterinárního lékaře (do 50 km i nad 50 km).

- 8.2. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností do 50 km od hospodářství vlastních zvířat a vlastními přepravními prostředky (včetně přepravy na pastvu)
- 8.3. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s nehospodářskou činností (do 50 km i nad 50 km), nebo se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností do 50 km *u hospodářských zvířat* anebo se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností v rámci hospodářství *u hospodářských zvířat* (do 50 km i nad 50 km) nebo se uskutečňuje přímo k veterinárnímu lékaři a zpět podle pokynů veterinárního lékaře (do 50 km i nad 50 km) nebo na pokyn veterinárního lékaře k diagnostickým účelům
- 8.4. Přeprava ryb

9. Usmrcování zvířat

- 9.1. Usmrcování zvířat chovaných pro produkci potravin, a jiných produktů, a za účelem depopulace zvířat (s výjimkou drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu, s výjimkou usmrcování ryb, s výjimkou usmrcování při lovu nebo rekreačním rybolovu, s výjimkou usmrcování při sportovních nebo kulturních událostech, s výjimkou nouzového usmrcování mimo jatky anebo pokud by stanovené usmrcování ohrozilo lidské zdraví a bezpečnost, usmrcování při vědeckých pokusech)
- 9.2. Porážení zvířat
- 9.3. Porážení po potřeby církví a náboženských společností
- 9.4. Usmrcování v rámci depopulace
- 9.5. Usmrcování v rámci deratizace
- 9.6. Usmrcování nouzové mimo jatky anebo usmrcování, pokud by stanovené usmrcování ohrozilo lidské zdraví a bezpečnost
- 9.7. Usmrcování zvířat porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu kromě drůbeže, králíků a zajíců, ovcí, koz a prasat porážených majitelem (nebo osobou pod dohledem majitele) mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu (např. skot)
- 9.8. Usmrcování zvířat porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu kromě drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem (nebo osobou pod dohledem majitele) mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu (např. ovce, kozy, prasata)
- 9.9. Porážení drůbeže, králíků a zajíců v zemědělském podniku pro přímé dodání malého množství masa konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které dodávají toto maso čerstvé konečnému spotřebiteli, pokud počet porážených v zemědělském podniku je vyšší než maximální stanovený počet (drůbež, králíci, zajíci)
- 9.10. Porážení drůbeže, králíků a zajíců v zemědělském podniku pro přímé dodání malého množství masa konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které dodávají toto maso čerstvé konečnému spotřebiteli, pokud počet porážených v zemědělském podniku je nižší než maximální stanovený počet (drůbež, králíci, zajíci)
- 9.11. Usmrcování drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu
- 9.12. Usmrcování ryb
- 9.13. Usmrcování při lovu nebo rekreačním rybolovu
- 9.14. Usmrcování při sportovních nebo kulturních událostech

10. Způsobilost k činnostem podle zákona na ochranu zvířat proti týrání

- 10.1. Odborná způsobilost pro utrácení zvířat
- 10.2. Odborná způsobilost pro porážení a činnost se zvířaty na jatkách
- 10.3. Odborná způsobilost pro usmrcování kožešinových zvířat
- 10.4. Odborná způsobilost pro přepravu zvířat
- 10.5. Odborná způsobilost k péči o kuřata chovaná na maso
- 10.6. Odborná způsobilost k péči o prasata
- 10.7. Odborná způsobilost osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata
- 10.8. Odborná způsobilost osoby odpovědné za péči o vybrané druhy šelem a lidoopy
- 10.9. Odborná způsobilost k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat
- 10.10. Odborná způsobilost k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání

- 10.11. Poučení o péči o prasata
- 10.12. Odborná způsobilost pro zákroky, které způsobují bolest
- 10.13. Odborná způsobilost pro zákroky prováděné chovateli
- 10.14. Odborná způsobilost pro zákroky prováděné veterinárními techniky
- 10.15. Odborná způsobilost k deratizaci
- 10.16. Odborná způsobilost k odchytu zvířat a k péči o zvířata v útulcích

Literatura

Úvod

Učební text Modelové případy v ochraně zvířat proti týrání - část II. zahrnuje oblast ochrany volně žijících zvířat, ochrany pokusných zvířat, ochrany zvířat při přepravě, ochrany zvířat při usmrcování a oblast způsobilosti k činnostem v oblasti ochrany zvířat proti týrání.

Text předkládá uvedené oblasti ochrany zvířat proti týrání zpracované jako modelové případy, které vyplývají jako možné příklady z ustanovení právních předpisů anebo byly inspirovány konkrétními případy z praxe. Jednotlivé případy jsou uspořádány do kapitol a podkapitol, které na sebe navazují z pohledu přístupu k řešení případů podle jednotlivých ustanovení právních předpisů. Konkrétní případy modelují situace tak, aby v některých částech simulovaly porušení právních předpisů a v některých částech se o porušení právních předpisů nejednalo. V rámci řešení každého případu by měly být nalezeny skutečnosti, které jsou porušením anebo by mohly být porušením právních předpisů anebo nejsou porušením právních předpisů. Při řešení uvedených případů se následně předpokládá popis postupu příslušného orgánu podle příslušných správních předpisů. Pro každý případ je uvedeno jeho řešení, a to formou přímého řešení nebo zvýrazněním obsahu příslušného právního předpisu, který umožňuje příslušný případ vyřešit.

Případy jsou uspořádány do celků, odpovídajících příslušným částem právních předpisů vztahujících se k ochraně zvířat proti týrání. V rámci příslušného celku jsou případy řazeny tak, aby umožňovaly porovnáním zjištění odlišností mezi jednotlivými příklady, a tak podpořily porozumění řešení konkrétních případů nejen z pohledu každého jednotlivého případu, ale také na základě srovnání směřujícího k vytvoření logických vazeb podporujících vyšší míru upevnění získávaných poznatků vázaných na konkrétní modelové situace.

Jsme přesvědčení, že učební text přispěje ke zvýšení úrovně tvůrčí schopnosti studentů v oblasti ochrany zvířat proti týrání řešit konkrétní případy v praxi.

Autoři

1. Ochrana volně žijících zvířat

Modelový případ

1.

Myslivecké sdružení Lepus organizuje odchyt zajíců do sítí. Odchycení zajíci jsou umístováni do beden a převáženi Mysliveckému sdružení Honec do jejich honitby, které zajíce odkoupilo k zazvěření jejich honitby.

2.

Výzkumný ústav Microchiroptera odchytává netopýry v jeskyňovém komplexu do sítí. U netopýrů zkoumá výskyt vztekliny u této jeskynní populace.

3.

Asanační podnik Chyták odchytává na žádost obce psy potulující se po obci. Psy odchytává do sítí a smyček. Psy nakládá do přepravek a přepravuje do útulku pro psy.

4.

Ornitologické sdružení odchytává vrabce do sítí k určení počtu, pohlaví a stáří populace v dané lokalitě.

5.

Ornitologické sdružení provádí výzkum vztahu prostředí a populace pěvců. Odchytává pěvce do sítí, kroužkuje je a následně je vypouští zpět do volné přírody.

6.

Rybářské sdružení Karas organizuje výlov svého rybníka. Výlov provádí s pomocí sítí, odchycené ryby přemísťuje do kádí a odváží do sádek.

7.

Myslivecké sdružení Vývrat rozmístilo sítě okolo houštin ve své honitbě. Cílem je odchyt psíka mývalovitého, který se v honitbě vyskytl. Sítě stráží členové sdružení rozmístění za křovinami nebo na posedech.

8.

Pan Gofrej našel na poli orla mořského, který zjevně vykazoval příznaky otravy. Nález oznámil krajské veterinární správě.

9.

Rybářské sdružení Trutta odchytává v potocích pomocí elektrického proudu dospělé pstruhy potoční, které následně využívá k umělému výtěru a rozmnožování pstruží populace zpětným vysazováním plůdků do potoků.

10.

Myslivecké sdružení Musimon odchytává muflony ve své honitbě do odchyťových zařízení s cílem získaná zvířata přemístit do farmového chovu provozovaného mysliveckým sdružením. Odchyťovalo také divoká prasata do odchyťových zařízení a tyto vypouštělo k obohacení počtu zvěře v oboře, kterou provozuje.

Řešení

Je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře

a) pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny nebo čelistových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení

(zákaz odchyty **do sítí se nevztahuje** na odchyt saveců nebo ptáků za účelem **zazvěřování** honiteb, za účelem jejich návratu do přirozeného prostředí;

zákaz odchyty **do sítí se nevztahuje** na odchyt **ptáků a netopýrů** za účelem **výzkumu**;

zákaz odchyty **do sítí se nevztahuje** na odchyt zvířete drženého v zajetí anebo na odchyt **toulavého nebo opuštěného zvířete**;

zákaz odchyty **do sítí a smyček se nevztahuje** na odchyt **handicapovaných zvířat** za účelem jejich přijetí do záchrané stanice;

zákaz odchyty **do sítí se nevztahuje** na **odchyt volně žijících zvířat s jejich zpětným vypuštěním** do volné přírody prováděný za účelem určení druhu, pohlaví, stáří a získání biometrických údajů v rámci sledování stavu volně žijících zvířat;

zákaz odchyty **do sítí neplatí** u ptáků **pro účely ornitologického výzkumu** za použití zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení a za použití zdroje umělého osvětlení;

zákaz odchyty **do sítí** se nevztahuje na odchyt ryb v **rybářských revírech, který provádí uživatel revíru**;

zákaz odchyty **do sítí a smyček** se nevztahuje na provádění opatření k **regulaci nepůvodního druhu** zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii),

b) pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách včetně plynování a vykuřování, nejde-li o případ opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii,

c) do jestřábích košů a pomocí lepu,

d) pomocí výbušnin,

e) pomocí luků a samostřílů,

f) pomocí elektrického proudu,

zákaz **se nevztahuje na výkon práva** upravený zvláštními právními předpisy,

nevztahuje se na provádění opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii,

g) pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje,

zákaz **se nevztahuje na** případ bezprostředního ohrožení života člověka,

h) pomocí zbraně s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod. (nevztahuje se na případy, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodne o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře podle zákona o myslivosti),

i) pomocí letadla nebo motorového vozidla (nevztahuje se na provádění opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii),

j) pomocí zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení, mimo zařízení používaných v souladu se zvláštními právními předpisy (nevztahuje se na ornitologický výzkum při odchyty do sítí, nevztahuje se na provádění opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii),

k) pomocí zrcadla nebo jiného oslnujícího zařízení (nevztahuje se na lov nebo usmrcování ryb podle zákona o rybářství), (nevztahuje se na případy, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodne o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře podle zákona o myslivosti), (nevztahuje se na provádění opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii),

l) pomocí zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terčů (nevztahuje se na odchyt volně žijících zvířat s jejich zpětným vypuštěním do volné přírody prováděný za účelem určení druhu, pohlaví, stáří a získání biometrických údajů v rámci sledování stavu volně žijících zvířat; nevztahuje se na lov nebo usmrcování ryb podle zákona o rybářství; nevztahuje na případy, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodne o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře podle zákona o myslivosti, nevztahuje se pro ornitologický výzkum při odchyty do sítí, nevztahuje se na provádění opatření k regulaci nepůvodního druhu zvířete a opatření k odstranění, izolaci nebo regulaci invazního nepůvodního druhu zvířete, který byl zařazen na unijní seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Evropskou unii),

m) pomocí formalínových nebo lepících pastí,

n) pomocí zvířat použitých jako živá návnada, nebo nástraha, nejde-li o lov podle zvláštních předpisů.

Deratizace, odchyt a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organismy se řídí tímto zákonem a zvláštními právními předpisy.

Odchyťová zařízení se musí provozovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána.

Pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace, včetně drezúry se zakazuje odchyt jedinců druhů původních volně žijících; to neplatí pro odchyt a chov

loveckých dravců provedený v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a zákonem o obchodování s ohroženými druhy, **neplatí pro odlov generačních ryb** pro potřeby umělého výtěru.

2. Ochrana handicapovaných zvířat

Modelový případ

11.

Pan Dvořák si všiml, že na poli leží volavka popelavá, která je pravděpodobně poraněná o elektrické vedení. Vzal doma síť a volavku pomocí sítě odchytil a odvezl do záchranné stanice. Záchranná stanice se volavky ujala a poskytla zvířeti odbornou péči, umístila ji do voliéry a zařadila mezi handicapovaná zvířata záchranné stanice.

Řešení

Handicapovaným zvířetem se rozumí volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě.

Každý, kdo se ujal handicapovaného zvířete, je povinen zajistit péči o ně (podmínky pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb, a to zejména vybavením prostor pro handicapovaná zvířata, předcházet jejich únikům, dodržovat podmínky chovu handicapovaných zvířat, vybavení a minimální velikost prostor pro handicapovaná zvířata, stanovené prováděcím právním předpisem, mít osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata) nebo **předat toto zvíře záchranné stanici**, popřípadě oznámit místo jeho nálezu záchranné stanici.

Chovatel, který poskytuje soustavnou nezbytnou péči handicapovaným zvířatům, je povinen **vytvářet podmínky** pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb, a to zejména vybavením prostor pro handicapovaná zvířata, **předcházet jejich únikům, dodržovat podmínky chovu handicapovaných zvířat, vybavení a minimální velikost prostor pro handicapovaná zvířata, stanovené prováděcím právním předpisem.**

Chovatel je povinen mít osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata, udělené příslušným orgánem ochrany zvířat, nebo zajistit, aby péči o handicapovaná zvířata zajišťovala osoba s tímto osvědčením, pokud se jedná o záchrannou stanici, další osoby, které provádějí činnosti související s chovem a péčí o handicapovaná zvířata, musí osoba odpovědná za péči o handicapovaná zvířata **poučit** tak, aby uvedené činnosti prováděly kvalifikovaným způsobem.

Při odchytu handicapovaných zvířat za účelem jejich přijetí do záchranné stanice neplatí zákaz odchytu do sítí a smyček.

3. Ochrana vybraných druhů šelem a lidoopů

Modelový případ

12.

Hrad Portýr chová pod svými hradbami dva vlky. Vlci zde byli vypuštěni ze záchranné stanice, kam se dostali jako štěňata z volné přírody. K jejich chovu má povolení krajské veterinární správy, souhlas krajského úřadu (orgánu myslivosti), povolení krajského úřadu (orgán ochrany přírody a krajiny). O vlky se stará ošetřovatel pan Šermíř, který má osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, pomáhá mu pan Jiříček, který však žádné osvědčení nemá. Vlci mají pod hradbami rozlehlý výběh s kmeny stromů, křovinami, travinami a kamennými hromadami, výběh je vybaven boudami a vyvýšeným ležením. Krmení jsou jeden krát denně granulami pro psy, vodu mají v malém jezírku.

Řešení

Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete.

K chovu druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči je potřeba povolení krajské veterinární správy (vlk je uveden mezi druhy vyžadující zvláštní péči).

Chovatel vybraných druhů šelem a jejich kříženců nebo lidoopů (uvedených v příloze zákona: velké kočky, puma americká, rys, gepard, medvědovití, hyenovití, vlk obecný, pes hyenový) je povinen mít osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, nebo zajistit, aby péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy vykonávala osoba s tímto osvědčením. Další osoby, které provádějí činnosti související s chovem a péčí o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, musí osoba odpovědná za péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy poučit tak, aby uvedené činnosti prováděly kvalifikovaným způsobem. Chovatel je povinen nechat zvířata vybraných druhů šelem a lidoopů trvale označit čipem, vést evidenci o každém chovaném zvířeti. U vybraných druhů šelem a lidoopů se zakazuje umožnit fyzický kontakt se zvířaty osobám odlišným od chovatele, rozmnožování, venčení mimo prostory určené k chovu zvířete nebo k veřejnému vystoupení. Chovatel nesmí vybraným druhům šelem podávat zmrzlé krmivo; to se nevztahuje na případ, kdy je zmrzlé krmivo podáváno zvířeti jako potravní obohacení, zmrzlé krmivo nesmí být hlavní součástí krmné dávky, krmivo se musí skládat zejména z masa, kůže, srsti a kostí. Chovné prostory musí odpovídat svou velikostí potřebám daného druhu, musí zde být úkryt a podněty stimulující přirozené projevy chování. Je zakázáno chovat vybrané druhy šelem nebo lidoopy v bytě nebo v nebytovém prostoru, který není určen pro chov zvířat. Vyhláška uvádí podrobné požadavky na podmínky chovu.

Chov zvěře v zajetí (vlk je uveden mezi druhy zvěře) je možný jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti. Kraj v přenesené působnosti rozhoduje ve věcech souhlasu s chovem zvěře v zajetí. K žádosti o udělení souhlasu předkládá žadatel vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k navrhovaným podmínkám chovu. Na území krajů je orgánem státní správy myslivosti krajský úřad v přenesené působnosti, rozhoduje ve věcech souhlasu s chovem zvěře v zajetí.

Druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné. Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na kriticky ohrožené, silně ohrožené, ohrožené. (Vlk je uveden v seznamu kriticky ohrožených druhů). Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrctvat. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny Výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů lze povolit v zájmu ochrany volně žijících živočichů. Krajské úřady vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny, povolují výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů. Česká inspekce životního prostředí projednává přestupky právnických a podnikajících fyzických osob.

Příloha k zákonu č. 246/1992 Sb.

Druhy zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*), u kterých jsou zakázány činnosti podle § 14a odst. 4

Za šelmy podle § 14a odst. 4 se považují:

1. z čeledi kočkovitých z podčeledi

a) velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy,

b) malé kočky (*Felinae*) rod **puma** (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod **rys** (*Lynx*),

c) gepardi (*Acinonychinae*) rod **gepard** (*Acinonyx*),

2. z čeledi **medvědovití** (*Ursidae*) všechny druhy,

3. z čeledi **hyenovití** (*Hyaenidae*) všechny druhy a

4. z čeledi psovití (*Canidae*) druh **vlk obecný** (*Canis lupus*) a **pes hyenový** (*Lycaon pictus*).

4. Ochrana zvířat v zoologických zahradách, v rámci záchranných chovů, v záchranných centrech, v záchranných stanicích

4.1. Chov zvířat v zoologických zahradách (podle zákona o zoologických zahradách)

Modelový případ

13.

Zoologická zahrada zřízená městem Hrabyně při kontrole předložila licenci Ministerstva životního prostředí. Nemá povolení krajské veterinární správy k chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Chov v zoologické zahradě řídí RNDr. Hříbek biolog-zoolog, který nemá další vzdělání zaměřené na zoozvířata. Chov šelem (vlků) organizuje pan Krpálek, nemá však osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy. Zoo nemá souhlas státní správy myslivosti k chovu zvěře v zajetí. Zoologická zahrada chová medvěda hnědého, rysa ostrovida, vlky obecné, lišky obecné, kuny, tchoře, lasičky, veverky, jeleny, daňky, muflony, srnce, divoká prasata, výra, puštica, sovu pálenou, krkavce, vrány, kavky, užovky, zmije, ještěrky, mloky a motýly. Šelmy jsou chovány v klecích s betonovou podlahou s místem pro podávání krmiva a místem pro podávání tekutin k napájení. Další vybavení nemají, protože bylo odstraněno pro svoje opotřebení a nefunkčnost. Veverky jsou chovány v prostorné kleci, s doplněním pařezy, dutinami stromů, větvemi, keři a vegetací. Sudokopytníci jsou umístěni ve velkých výbězích, nejsou označeni podle plemenářského zákona. Ptáci jsou v klecích s větvemi, zastíněním a úkrytem. Plazi a obojživelníci jsou ve zvláštních výbězích s využitím přírodních prvků a možností úkrytu, avšak bez vodní plochy.

Jako inspektor ochrany zvířat proti týrání řešíte případy z oblasti ochrany zvířat proti týrání.

14.

Modelový případ

Zoologická zahrada zřízená podnikatelem panem Motolou při kontrole předložila licenci Ministerstva životního prostředí. Nemá povolení krajské veterinární správy k chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Chov v zoologické zahradě řídí RNDr. Bedla biolog-zoolog, který nemá další vzdělání zaměřené na zoozvířata. Chov šelem (vlků) organizuje pan Kašpárek, nemá však osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy. Zoo nemá souhlas státní správy myslivosti k chovu zvěře v zajetí. Zoologická zahrada chová medvěda hnědého, rysa ostrovida, vlky obecné, lišky obecné, kuny, tchoře, lasičky, veverky, jeleny, daňky, muflony, srnce, divoká prasata, výra, puštica, sovu pálenou, krkavce, vrány, kavky, užovky, zmije, ještěrky, mloky a motýly. Šelmy jsou chovány v klecích s betonovou podlahou s místem pro podávání krmiva a místem pro podávání tekutin k napájení. Další vybavení nemají, protože bylo odstraněno pro svoje opotřebení a nefunkčnost. Veverky jsou chovány v prostorné kleci, s doplněním pařezy, dutinami stromů, větvemi, keři a vegetací. Sudokopytníci jsou umístěni ve velkých výbězích, nejsou označeni podle plemenářského zákona. Ptáci jsou v klecích s větvemi, zastíněním, úkrytem. Plazi a obojživelníci jsou ve zvláštních výbězích s využitím přírodních prvků a možností úkrytu, avšak bez vodní plochy.

Jako inspektor ochrany zvířat proti týrání řešíte případy z oblasti ochrany zvířat proti týrání.

Řešení

Zoologická zahrada může být provozována pouze **na základě licence**, kterou vydává **Ministerstvo životního prostředí**. V řízení o vydání licence si vyžádá **písemné vyjádření** od České inspekce životního prostředí, **místně příslušné veterinární správy** a **Ústřední komise pro ochranu zvířat**. Zoologická zahrada musí **chovat živočichy v odpovídajících podmínkách, předcházet unikům chovaných živočichů, předcházet šíření parazitů a původců nákaz, zajišťovat výkon činností související s péčí o chované živočichy fyzickými osobami odborně způsobilými** (fyzická osoba s vysokoškolským vzděláním v oboru **veterinární lékař, biolog-zoolog, zemědělský inženýr-zootechnik**, nebo fyzická osoba s **jiným vysokoškolským vzděláním, avšak s praxí nejméně 2 roky v oblasti chovu živočichů chovaných v zoologických zahradách**). Zoologická zahrada je oprávněna darovat a přijímat darem zvířata v rámci mezinárodní spolupráce.

K chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči není třeba povolení krajské veterinární správy. Zoologická zahrada může uskutečňovat veřejná vystoupení zvířat v prostoru zoologické zahrady

(provádění činností se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti) a **zpětně vypouštět zvířata do volné přírody**, avšak za přítomnosti fyzické osoby, která je schopna rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu zvířat, zjistit změny v chování zvířat, určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody zvířat, bezpečně manipulovat s daným druhem zvířat, organizačně zabezpečit ochranu zvířat při pořádání veřejného vystoupení; **nemá povinnost oznamovat veřejné vystoupení nebo zpětné vypouštění zvířete do volné přírody krajské veterinární správě**. Zoologická zahrada může provádět drezúru zvířat (zvláštní způsob výcviku pro přípravu a provedení činností v rámci veřejného vystoupení) k realizaci **cílených pohybových aktivit zvířat v zoologických zahradách konaných za účelem vzdělávacím či v zájmu zvířat**.

Zoologická zahrada chovající vybrané druhy šelem a jejich kříženců a lidoopy (druhy uvedené v příloze zákona na ochranu zvířata proti týrání) nesmí realizovat fyzický kontakt těchto zvířat s osobami odlišnými od chovatele, s výjimkou veterinárního lékaře, osoby provádějící odchyt a přepravu zvířat, osoby blízké chovateli nebo zaměstnance chovatele, odebírání mláďat těchto zvířat od matky a jejich umělé dokrmování před odstavením, s výjimkou případů, kdy je to podle posouzení veterinárního lékaře nutné z důvodu zdravotního stavu matky nebo mláďat, nebo, venčení mimo prostory určené k chovu zvířete nebo k veřejnému vystoupení, u těchto vybraných druhů může realizovat jejich rozmnožování (na rozdíl od jiných chovů) a přesouvat tyto zvířata ze zahraničí do ČR za účelem chovu v zoologické zahradě (na rozdíl od jiných chovů), k péči o vybrané druhy šelem a lidoopy nemusí mít chovatel ani osoba vykonávající péči osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy (na rozdíl od jiných chovů). Chovatel je povinen nechat zvířata vybraných druhů šelem a lidoopů trvale označit čipem, vést evidenci o každém chovaném zvířeti.

Záchranným chovem je držení většího počtu jedinců zvláště chráněných živočichů za účelem jejich rozmnožování. Záchranný chov lze povolit jen v souladu se záchranným programem vypracovaným pro příslušný druh. U druhů, které jsou současně zvěří, projedná povolení záchranného chovu orgán ochrany přírody s orgánem státní správy myslivosti. Chov živočichů v zoologických zahradách je chovem zvláštního určení. Hlavním posláním zoologických zahrad je zajišťování chovů ohrožených druhů živočichů chráněných mezinárodními úmluvami, záchranných chovů zvláště chráněných druhů živočichů, zejména kriticky ohrožených, a dále plnění významných vědecko-výzkumných, výchovných a estetických funkcí. Pro zajišťování záchranných chovů se zoologickým zahradám vydává povolení.

Kdo drží, chová, přepravuje, veřejně vystavuje, prodává, vyměňuje, nabízí za účelem prodeje nebo výměny exemplář, jiného jedince, je **povinen na výzvu inspekce (České inspekce životního prostředí) nebo celního úřadu prokázat jejich původ. Bez tohoto prokázání původu je zakázáno exemplář, jiného jedince, držet, chovat, přepravovat, veřejně vystavovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.** Zoologická zahrada nemusí vést záznamy o chovu exempláře uvedeného v příloze A nebo B nařízení č. 338/97.

Záchranným centrem je trvalé zařízení, v němž jsou chovány nebo pěstovány zadržené nebo zabavené živé exempláře, jakož i živé exempláře, jejichž správa přísluší České inspekci životního prostředí, může být provozováno pouze na základě povolení ministerstva životního prostředí, na základě povolení je může provozovat také zoologická zahrada.

Zoologická zahrada nemusí mít souhlas orgánu státní správy myslivosti k chovu zvěře v zajetí, pokud byla zoologická zahrada zřízena obcí nebo krajem (na rozdíl od jiných chovatelů).

Zoologická zahrada nemusí označovat zvířata podle plemenářského zákona.

4.2 Chov zvířat v rámci záchranných chovů (jako součást záchranných programů podle zákona o ochraně přírody a krajiny)

Modelový případ

15.

Lesní společnost Tetrao chová tetřevy v rámci záchranného chovu s cílem jejich vypouštění do volné přírody. V chovu došlo k úhynu 25% kuřat z důvodu výpadku elektrického proudu, na němž je závislé vyhřívání prostor pro kuřata. Zařízení není schváleno orgánem myslivosti. Lesní společnost však uvádí, že má všechny povolení k chovu tetřeva hlušce, nicméně tato povolení odmítla při kontrole předložit.

16.

Společnost Otis chová v rámci záchranného chovu jedince dropa velkého. Při kontrole chovu z pohledu ochrany zvířat proti týrání doložila, že její chov je součástí záchranného programu zachování populace dropa velkého a že má povolení ministerstva životního prostředí. Zařízení ale není schváleno orgánem myslivosti.

17.

Soukromá zoologická zahrada zřídila záchranný chov užovky stromové. Podmínky chovu většího počtu jedinců užovky stromové však neodpovídají standardům pro chov hadů. Žádné povolení nemá, protože je zoologickou zahradou, a ta, podle přesvědčení ředitele, žádné povolení k takovému chovu mít nemusí.

Řešení

Záchranný chov se zřizuje v rámci záchranného programu určeného k ochraně zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Záchranné programy schvaluje ministerstvo životního prostředí. Záchranným chovem je držení většího počtu jedinců zvláště chráněných živočichů za účelem jejich rozmnožování. Záchranný chov lze povolit jen v souladu se záchranným programem vypracovaným pro příslušný druh. U druhů, které jsou současně zvěří, projedná povolení záchranného chovu orgán ochrany přírody s orgánem státní správy myslivosti. Chov zvěře v zajetí je možný jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti, avšak za chov zvěře v zajetí se nepovažuje krotký chov nebo polodivoký chov zvěře prováděný pro účely zazvěřování honiteb, péče o zraněnou zvěř prováděná uživatelem honitby po nezbytnou dobu, záchranné chovy a stanice potřebné péče o zraněné živočichy zřizované podle předpisů o ochraně přírody. Záchranné chovy zvláště chráněných živočichů a péče o zraněné živočichy zvláště nechráněné, pokud jsou zvěří, lze však provádět jen v zařízeních schválených také orgánem státní správy myslivosti. Vypouštění jedinců z těchto zařízení do honitby lze provádět jen po projednání s orgánem státní správy myslivosti a s vědomím držitele a uživatele honitby.

(tetřev hlušec je zvěří, je zvláště chráněným živočichem;

drop velký není zvěří, je zvláště chráněným živočichem)

užovka stromová není zvěří, je zvláště chráněným živočichem)

4.3. Chov zvířat v záchranných centrech (podle zákona o obchodování s ohroženými druhy)

Modelový případ

18.

Záchranné centrum Psittacos se ujímá zvířat zabavených v rámci nedovoleného obchodu se zvířaty. Jedná se o záchranné centrum financované státem zaměřené na různé druhy papoušků. Má povolení ke své činnosti od Ministerstva životního prostředí. Ve stavu má celou řadu druhů papoušků. Vybavení záchranného centra je pro zvířata jako celku komfortní, nicméně systém stejný pro všechny druhy zahrnující držení všech papoušků pohromadě v několika voliérách, a to od 1.3 do 1.11 ve venkovních prostorech a zbývající část roku ve vnitřních prostorech s teplotou 18°C se neukázal jako vyhovující a projevil se řadou dýchacích onemocnění a úhynů exemplářů. Osoby pečující o papoušky nemají žádné zvláštní vzdělání. O zvířatech centrum vede odpovídající evidenci, která u určených exemplářů splňuje požadavky na evidenci exemplářů podle předpisů o obchodování s ohroženými druhy.

Řešení

Záchranným centrem je trvalé zařízení, v němž jsou chovány nebo pěstovány zadržené nebo zabavené živé exempláře, jakož i živé exempláře, jejichž správa přísluší České inspekci životního prostředí. Záchranné centrum může být provozováno **pouze na základě povolení ministerstva životního prostředí** (zpravidla je provozuje zoologická zahrada na základě povolení ministerstva). **Záchranné centrum je povinno chovat svěřené exempláře v odpovídajících podmínkách, zajišťovat péči o svěřené exempláře odborně způsobilými fyzickými osobami, předcházet a účinně zabránit únikům svěřených exemplářů, předcházet a účinně zabránit šíření parazitů a původců nález pomoci vhodných technických a protinálezových opatření, vést evidenci. Vlastník nebo dlouhodobý držitel exempláře je povinen jej přihlásit k registraci, jde-li o exemplář druhu přímo ohroženého vyhnutím a exempláře jiných druhů než druhů přímo ohrožených vyhnutím uvedených v příloze zákona o obchodování s ohroženými druhy. Dokladem o registraci exempláře je registrační list exempláře, který vydává příslušný krajský úřad. Vlastník nebo dlouhodobý držitel exempláře je povinen označit na své náklady exemplář. Kdo chová exemplář uvedený v příloze A nebo B k nařízení Rady (ES) č. 338/97, je povinen vést záznamy o jeho chovu (to se nevztahuje na zoologické zahrady).**

4.4. Chov v záchranných stanicích (podle zákona o ochraně přírody a krajiny)

Modelový případ

19.

Záchranná stanice Animal help se ujímá poraněných zvířat. Jedná se o soukromou záchrannou stanici financovanou z prostředků soukromé osoby. Žádné povolení tak nemá. Ve stavu má kromě jiného také výra velkého se zlomeným křídlem odchyceného do sítě, čápa bílého s vykloubeným křídlem odchyceného do smyčky, lišku obecnou s postřelenou pánevní končetinou odchycenou do sklopce, rysa ostrovida poraněného při srážce s autem a větší množství ježků poraněných a chycených u silnice. Vybavení záchranné stanice je pro zvířata komfortní, osoby o ně pečující však žádné zvláštní vzdělání nemají. Zvířata jsou veřejnosti přístupná v určené dny a hodiny, pro jejich lepší informovanost má stanice u každého umístění zvířat informativní leták o biologii příslušného druhu, nebezpečích spočívajících zejména v poranění zvířat a poté informace o konkrétním zvířeti. Po vyléčení jsou zvířata vrácena zpět do volné přírody.

Řešení

Záchranná stanice je zařízení, které zajišťuje komplexní péči o všechny živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do přírody, živočichům trvale neschopným přežít ve volné přírodě poskytuje, je-li to vhodné a účelné vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, odpovídající dlouhodobou péči. Záchrannou stanici lze provozovat pouze na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o povolení k provozování záchranné stanice. K vydání rozhodnutí si ministerstvo vyžádá stanovisko místně příslušného orgánu ochrany zvířat, myslivosti a veterinární správy. Ten, kdo se ujal zvláště chráněného živočicha, je povinen jej bezodkladně předat k ošetření do záchranné stanice. Termín, místo a způsob vypuštění vyléčeného zvláště chráněného živočicha do volné přírody vždy předem oznámí záchranná stanice příslušnému orgánu ochrany přírody.

Handicapovaným zvířetem se rozumí volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě. Chovatelem druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči může být záchranná stanice, k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči je potřeba povolení krajské veterinární správy, nejde-li o chov zvířat v záchranných stanicích. Záchranná stanice jako pořadatel veřejného vystoupení zvířat v prostoru této stanice musí zajistit, aby byla přítomna fyzická osoba, která je schopna rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu zvířat, zjistit změny v chování zvířat, určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody zvířat, bezpečně manipulovat s daným druhem zvířat, organizačně zabezpečit ochranu zvířat při pořádání veřejného vystoupení; nemusí (na rozdíl od jiných chovatelů) oznámit konání veřejného vystoupení krajské veterinární správě a příslušné obci. Záchranná stanice při zpětném vypouštění zvířete do volné přírody nemusí oznámit toto vypuštění krajské veterinární správě a příslušné obci.

Při odchytu handicapovaných zvířat za účelem jejich přijetí do záchranné stanice neplatí zákaz odchytu do sítí a smyček.

Záchranná stanice je chov, který poskytuje soustavnou nezbytnou péči handicapovaným zvířatům, je povinen vytvářet podmínky pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb, a to zejména vybavením prostor pro handicapovaná zvířata, předcházet jejich únikům, dodržovat podmínky chovu handicapovaných zvířat, vybavení a minimální velikost prostor pro handicapovaná zvířata, stanovené prováděcím právním předpisem (vyhláška o ochraně handicapovaných zvířat při chovu. Osoba, která provozuje záchrannou stanici, je povinna stanovit alespoň 1 osobu odpovědnou za péči o handicapovaná zvířata, která musí mít osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata; další osoby, se musí poučit tak, aby uvedené činnosti prováděly kvalifikovaným způsobem.

Záchranná stanice při chovu vybraných druhů šelem a lidoopů (uvedených v příloze zákona na ochranu zvířat proti týrání) musí dodržovat požadavky na péči o tyto druhy zvířat (vyhlášky č. 213/2022 Sb.); nemusí mít osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy. Záchranná stanice musí mít vypracován provozní řád. Chovatel je povinen nechat zvířata vybraných druhů šelem a lidoopů trvale označit čipem, vést evidenci o každém chovaném zvířeti.

Záchranná stanice při chovu ostatních zvířat vyžadujících zvláštní péči, (s výjimkou vybraných druhů šelem a lidoopů) musí dodržovat požadavky na péči o tyto druhy zvířat (vyhlášky 451/2021 Sb.).

Záchranná stanice při chovu handicapovaných zvířat musí zajišťovat šetrný odchyt a případnou přepravu handicapovaných zvířat, odpovídající prostředí a způsob chovu, volnost pohybu, v rámci přípravy na vypuštění krmení přirozenou potravou, při intenzivní péči o mláďata ptáků vytápění vnitřních prostor, udržovat čistotu prostor, umísťovat odděleně nesnášenlivá zvířata, nejméně jedenkrát denně prohlídku zvířat a zařízení, mít prostory pro karanténu a izolaci. Zařízení pro chov handicapovaných zvířat nesmí být umístěna v zoologických zahradách, pokud jsou v útulcích, tak musí být oddělena. Prostory pro zvířata musí odpovídat svou velikostí a vybavením, být přístupné, čistitelné a dezinfikovatelné, umožňovat přirozenou pohybovou aktivitu a péči o povrch těla a zabránit vzniku stereotypního chování; musí být zde být úkryt, odpovídající teplotní podmínky, větrání, osvětlení. Dále musí být vybaveny nástroji a pomůckami pro odchyt a fixaci handicapovaných zvířat k poskytnutí první pomoci, vyprošťovací náradí, vybavení k přepravě včetně nakládky a vykládky. Prostory musí být zajištěny proti úniku handicapovaných zvířat a proti pronikání jiných zvířat, zejména predátorů. Požadavky na velikost a vybavení prostor pro vybrané druhy handicapovaných zvířat jsou stanoveny pro jednotlivé druhy, pro trvale handicapovaná zvířata, která nemohou vykonávat všechny normální pohybové aktivity, může být velikost prostor pro handicapovaná zvířata individuálně omezena na základě písemného vyjádření soukromého veterinárního lékaře.

Záchranná stanice musí zajistit, aby nedocházelo k nadměrnému kontaktu zvířat s člověkem, s přirozenými predátory nebo s jedinci domestikovaných druhů, který by mohl ohrozit schopnost handicapovaných živočichů reagovat na přirozené nepřátele, krmení odpovídající potravou, respektování při odchovu mláďat i držení dospělých jedinců přirozené sociální struktury daného druhu, prostředí tak, aby co nejvíce odpovídalo jejich přirozenému biotopu a nárokům druhu, zejména s ohledem na pohybové aktivity a potřeby úkrytu. Záchranná stanice může trvale handicapované živočichy využívat v rámci ekologické výchovy pouze za účelem informování veřejnosti.

Handicapovaní živočichové musí být před zapojením do volně žijících populací náležitě připraveni. Do volné přírody lze vypustit pouze živočichy, kteří jsou v dobrém zdravotním stavu, vypuštěním vyléčených živočichů do volné přírody nesmí dojít k ohrožení zdravotního stavu volně žijících jedinců nebo populace a k narušení populační nebo sociální struktury volně žijící populace. Vypouštění vyléčené živočichy do volné přírody je možné jen v rámci areálu výskytu populace daného druhu, přednostně v místě, kde byli nalezeni a pouze v ročním období, které odpovídá období aktivity daného druhu.

Chov zvěře v záchranné stanici není chovem zvěře v zajetí (není proto potřebný souhlas orgánu státní správy myslivosti). Péči o zraněné živočichy zvláště nechráněné, pokud jsou zvěří, lze však provádět jen v zařízeních schválených také orgánem státní správy myslivosti. Vypouštění jedinců z těchto zařízení do honitby lze provádět jen po projednání s orgánem státní správy myslivosti a s vědomím držitele a uživatele honitby.

5. Drezúra zvířat

5.1. Drezúra a vystoupení dravců při veřejném představení (na zámku)

Modelový případ

20.

Společnost Aquila chovající lovecké dravce je předvádí veřejnosti. Dravce chová ve voliérách a rozmnožuje je. Pro předvádění dravců je učí činnosti, jako například přiletět na zavolání, přeletět k jinému členovi sdružení na zavolání, proletět se nad určeným prostorem. K cvičení využívá hlasové podněty, doteky a odměny ve formě kousků masa. V případě, že dravec pokyn neplní, jako negativní stimulaci používá důrazné klepnutí dravce přes zobák. Dravce se snaží přivykat na přítomnost veřejnosti jeho postupným zapojováním do programu vystoupení. Chov dravců žádnému orgánu neoznámila. Představení dravců organizuje v areálu svých prostor, kde má dravce umístěné. Pořádání vystoupení žádnému orgánu neoznamuje, protože je vystoupení vždy přítomna osoba, pečující o dravce a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití dravce v daném okamžiku.

Řešení případu

Viz řešení případů drezúry zvířat.

5.2. Cílené pohybové aktivity zvířat v zoo za účelem vzdělávacím nebo v zájmu zvířete

Modelový případ

21.

Zoologická zahrada ve městě Savana organizuje v určených hodinách pro veřejnost přístupné krmení některých druhů chovaných zvířat (vyder, tučňáků, medvědů baribalů, paviánů a lachtanů. Organizuje také pohybové aktivity zvířat v jejich výběžích i mimo ně, k podpoře pohody zvířat. Jedná se zejména o koupání slonů a aktivity ve vodě na pokyn chovatele, cviky lachtanů ve vodním prostředí na pokyn chovatele, předvádění některých činností s papoušky ara. Tyto činnosti jsou cvičeny s využitím hlasových podnětů, doteků a odměn ve formě kousků potravy. Oblíbenou atrakcí je focení se zvířaty, kdy se zájemci mohou vyfotit ve voliére s papoušky na ruce přilákanými papouščími pochutinami, hlazení koaly medvídkovitého (vačnatec), krmení z láhve lvích mlád'at, procházka se šimpanzem po zoologické zahradě, případně pózování s na ruku navinutou krajtou královskou. Tyto činnosti pro veřejnost zoologická zahrada žádnému orgánu neoznamuje, vystoupení je vždy přítomna osoba, pečující o příslušný druh zvířat a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby nemají osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy.

Řešení případu

Viz řešení případů drezúry zvířat.

5.3. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – volně žijícími zvířata

Modelový případ

22.

Cirkus Manéž má ve svém programu mezi atrakcemi také vystoupení zvířat. Svůj příjezd do města Mílov žádnému orgánu nenahlásil. Hlavními atrakcemi je vystoupení lvů, a to střídání jejich postavení podle pokynu v manéži, ukázka vrčení lvů a cenění zubů na úder bičíkem, přeskoky překážek a proskakování zapáleným kruhem. Tyto činnosti jsou cvičeny s využitím hlasových podnětů, doteků a úderů bičíkem a odměn ve formě kousků potravy. Jako trest při nesplnění pokynu je používáno švihnutí bičíkem. Na závěr představení se mohou zájemci za poplatek se lvy v manéži vyfotit. Představení pro veřejnost cirkus žádnému orgánu neoznamuje, vystoupení je vždy přítomna osoba, pečující o příslušný druh zvířat a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby pečující o zvířata v cirkuse nemají osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy.

23.

Cirkus Klaun přijel do města Klánov. Svůj příjezd do města žádnému orgánu nenahlásil. Vedle vystoupení zvířat v manéži umožňuje také za poplatek prohlídku zvířat v jejich klecích anebo ve výběhu v areálu cirkusu. Klece pro šelmy jsou velmi úsporně řešeny, v zásadě se jedná o zastřešenou větší klec, s dřevěnou podlahou, s miskou pro napájení a prostorem pro podávání krmiva, čistota je udržována častým úklidem klece. V areálu cirkusu se mohou zájemci za poplatek vyfotit se slony, zebrami, velbloudy a oslem a také se zúčastnit venčení s pumou. Představení pro veřejnost cirkus žádnému orgánu neoznamuje, vystoupení je vždy přítomna osoba, pečující o příslušný druh zvířat a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby pečující o zvířata v cirkuse nemají osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy.

Řešení případu

Viz řešení případů drezúry zvířat.

5.4. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – psů, koček, fretek a dalších zvířat chovaných v zájmových chovech

Modelový případ

24.

Cirkus Společník má ve svém programu jako hlavní atrakci vystoupení psů. Svůj příjezd do města Sobotka žádnému orgánu nenahlásil. Vystoupení psů zahrnuje střídání jejich postavení podle pokynu v manéži, ukázka štěkání a cenění zubů, přeskoky překážek, aportování, chytání klauna za rukavici a proskakování zapáleným kruhem. Tyto činnosti jsou cvičeny s využitím hlasových podnětů, doteků a úderů bičíkem a odměn ve formě kousků potravy. Jako trest při nesplnění pokynu je používáno švihnutí bičíkem. Na závěr představení se mohou zájemci za poplatek se psy v manéži vyfotit. Představení pro veřejnost cirkus žádnému orgánu neoznamuje. Vystoupení je vždy přítomna osoba pečující o psy a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby pečující o zvířata v cirkuse nemají osvědčení o způsobilosti k péči o psy.

5.5. Drezúra a vystoupení zvířat v cirkuse – hospodářská zvířata

Modelový případ

25.

V Cirkuse Šašek vystupují kozy. Svůj příjezd do města Limetka cirkus žádnému orgánu nenahlásil. Vystoupení koz zahrnuje střídání jejich postavení podle pokynu v manéži, mečení, přeskoky překážek, tančení na zadních končetinách, trkání do klauna a proskakování zapáleným kruhem. Tyto činnosti jsou cvičeny s využitím hlasových podnětů, doteků a úderů bičíkem a odměn ve formě potravy. Jako trest při nesplnění pokynu je používáno švihnutí bičíkem. Na závěr představení se mohou zájemci za poplatek s kozami v manéži vyfotit. Představení pro veřejnost cirkus žádnému orgánu neoznamuje. Vystoupení je vždy přítomna osoba, pečující o kozy a ta umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby pečující o zvířata v cirkuse nemají osvědčení o způsobilosti k péči o kozy.

Řešení případu

Viz řešení případů drezúry zvířat.

5.6. Chov zvířat využívaných drezúrou - primáti, nosorožci, hroši a žirafy narozené před 1.3. 2004 a kočkovité šelmy, medvědi, sloni, volně žijící koňovití (zebry), velbloudi a lamy, turoviti (volně žijící zvířata) a další volně žijící zvířata narozená před 1.1. 2022

Modelový případ

26.

Cirkus Stan má ve svém programu mezi atrakcemi také vystoupení zvířat. Svůj příjezd do města Kamenná žádnému orgánu nenahlásil. Hlavními atrakcemi je vystoupení mývalů narozených v roce 2020 (tj. před 1.1. 2022), a to střídání jejich postavení podle pokynu v manéži, přeskoky překážek a přeskakování zapálené tyče, šplhání na hrazdu, válení, kotrmelce a předvádění oblekových kostýmů. Tyto činnosti jsou cvičeny s využitím hlasových podnětů, doteků a úderů bičikem a odměn ve formě kousků potravy. Jako trest při nesplnění pokynu je používáno švihnutí bičikem. Na závěr představení se mohou zájemci za poplatek s mývaly v manéži vyfotit. Představení pro veřejnost cirkus žádnému orgánu neoznamuje, vystoupení není přítomna osoba, která umí rozpoznat změny chování, nekomfort, nemoc, anebo nevhodnost použití zvířete v daném okamžiku. Osoby pečující o zvířata v cirkuse nemají osvědčení o způsobilosti k péči o mývaly.

Řešení případu

Viz řešení případů drezúry zvířat.

Řešení případů drezúry zvířat

Drezúrou se rozumí provádět zvláštní způsob výcviku pro přípravu a provedení triků nebo výkonu v cirkuse nebo jiném veřejném vystoupení. Právnická nebo fyzická osoba, která na základě živnostenského oprávnění chová zvířata pro cirkusová nebo veřejná vystoupení, je povinna oznámit výkon živnosti, druhy a počty zvířat příslušné krajské veterinární správě.

Je zakázáno provádět drezúru (u volně žijících zvířat), s výjimkou výcviku nebo veřejného vystoupení loveckého dravce a cílených pohybových aktivit zvířat v zoologických zahradách konaných za účelem vzdělávacím či v zájmu zvířat (platí u primátů, ploutvonožců, kytovců, nosorožců, hrochů a žiraf narozených od 1. března 2004 včetně a u jedinců ostatních volně žijících druhů zvířat narozených od 1. ledna 2022 včetně). Je zakázáno nabývat nebo množit jedince volně žijících druhů zvířat za účelem jejich drezúry či veřejného předvádění v cirkuse nebo jiném veřejném vystoupení s výjimkou loveckého dravce. Je zakázáno provozovat mobilní zařízení typů pojezdných zvěřinců, exotárií, terárií a akvárií, v nichž jsou jedinci volně žijících druhů umístěni převážně v prostoru dopravního prostředku, s výjimkou zvířat, se kterými je pracováno v cirkusové manéži. Volně žijící zvířata musí být chována a jejich drezúra musí být prováděna s ohledem na jejich ochranu podle podmínek stanovených právním předpisem.

Drezírovaným zvířetem se rozumí volně žijící zvíře, které je vychováno, cvičeno a používáno k drezúře. K drezúře, slouží tyto dorozumívací prostředky chovatele: hlasové podněty, bezkontaktní podněty částmi těla (řeč těla), doteky, vedení, zátěž, odměna; mohou být využívány pouze přirozené vlastnosti drezírovaného zvířete (např. hra), zvíře musí přivykat pomalu a postupně, tyto prostředky nesmí drezírovanému zvířeti způsobovat utrpení. Za nepovolený způsob drezúry se považuje použití úderů bičem nebo úderů jinými pomůckami a předměty, ohně nebo podnětů působících bolest termickými nebo jinými vlivy fyzikálního charakteru, chemicky nebo za použití elektrického proudu, podnětu pro účelové vyvolání obranných reflexů k podporování agresivního chování, metod hladovění a omezování krmení, napájení nebo metod ovlivňujících přirozený biorytmus drezírovaného zvířete v nárocích na odpočinek, nebo prodloužení období světla nebo tmy, náhubku a pomůcek omezujících pohyb končetin, obříšníků nebo jim podobných pomůcek v jiné části těla než na hrudníku, drog nebo jiných látek ovlivňujících vnímání drezírovaných zvířat, překážek nebo pomůcek pro drezúru s ostrými hranami a výčnělky nebo jinak ohrožujícími zdraví drezírovaných zvířat, pomůcek napodobujících oblečení člověka.

Vybavení, používaná výstroj a pomůcky musí být přiměřené stavbě těla, věkovým schopnostem a výkonnosti drezírovaných zvířat a nesmí jim působit utrpení. Způsob drezúry a její délka musí odpovídat věku, tělesnému vývoji a chování drezírovaného zvířete, pohlaví, sociálnímu postavení, zdravotnímu stavu, situaci v okolí a momentálnímu stavu drezírovaného zvířete. Drezírovaná zvířata

předváděná na veřejném vystoupení musí být **čistá** a případně mít **ošetřená kopyta nebo paznehty**. Drezírovaná zvířata mohou být předváděna až po absolvování přiměřeného výcviku a navyknutí na podmínky veřejného vystoupení.

Chovatel vytváří pro zachování fyziologických funkcí **drezírovaných zvířat** a zajištění jejich biologických potřeb **podmínky k zabezpečení pohody** drezírovaných zvířat. Umožní drezírovaným zvířatům **péči o povrch těla a hru, zabránění stresu a vzniku stereotypního chování obohacením životního prostředí** (například vybavením prostor pro drezírovaná zvířata úkryty, kmeny, větvemi nebo pohyblivými pomůckami), zajistí **vybavením a členěním prostor přirozenou funkci pohybového aparátu**, u druhů, které to vyžadují, možnost **obrušování drápů**, zajistí **pobyt** ve vymezených prostorech **ve venkovním prostředí**, dostatečné **větrání** vnitřních prostor, aby délka doby a intenzita **osvětlení** odpovídala potřebám, přizpůsobí způsob **vytápění** potřebám jednotlivých druhů drezírovaných zvířat a vyloučí možnost jejich popálení a přehřátí, chová **ve skupině** jedince, kterým by individuální chov působil utrpení. **Prostory** pro drezírovaná zvířata musí **být přístupné a čistitelné**, umožňovat průběžné provádění **dezinfekce**, dezinfekce a deratizace. Mobilní zařízení s prostory pro drezírovaná zvířata musí umožňovat zaujímat **přirozenou polohu ve stoje i v leže**, odpočinek, **splňovala podmínky pro pohodu** drezírovaných zvířat. K dispozici musí být kromě mobilních prostor dodatečná technická zařízení, zejména **venkovní verandy a vnitřní a venkovní výběhy**, která drezírovaná zvířata musí mít možnost využívat, jakmile zařízení pro drezúru zvířat stojí na stanovišti. **Podmínky chovu** kočkovitých šelem, medvědů, slonů, **volně žijících koňovitých**, lam a velbloudů, turovitých a delfinovitých jsou podrobněji uvedeny v prováděcím právním předpise (Vyhláška o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat).

Manéž musí velikostí odpovídat druhu drezírovaných zvířat, umožňovat jejich bezpečný pohyb, svou konstrukcí a vybavením **minimalizovat možnosti jejich poranění** nebo jiného poškození, být do výše 8 – 10 cm **pokryta** zeminou nebo pískem, jestliže podklad manéže tvoří hlinitý nebo písčité povrch nebo trávnik. Na tento podklad se musí navést stejně vysoká vrstva dřevěných pilin. Jiné materiály lze použít jako podlahu manéže jenom tehdy, pokud jsou tvárné, nepružící, bezpečné pro pohyb a neklouzavé, manéž musí být zabezpečena **proti tvorbě prachu** vhodnými opatřeními, například kropením. Součástí zařízení pro drezúru drezírovaných zvířat jsou skladovací a pomocné prostory, za které se považují samostatné **prostory určené ke skladování krmiva, podestýlky a ostatních materiálů**.

Zakazuje se u vybraných druhů šelem (velké kočky, dále puma americká, rod rys, rod gepard, čeleď medvědovití, čeleď hyenovití, druh vlk obecný a pes hyenovitý) **a u** čeledi lidoopi (Hominidae) **umožnit fyzický kontakt se zvířaty osobám odlišným od chovatele**, s výjimkou veterinárního lékaře, osoby provádějící odchyt a přepravu zvířat, osoby blízké chovateli nebo zaměstnanec chovatele, **rozmnožování**, s výjimkou rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě, odebírání mláďat těchto zvířat od matky a jejich umělé dokrmování před odstavením, **venčení mimo prostory určené k chovu zvířete nebo k veřejnému vystoupení, přesun ze zahraničí na území České republiky**, s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě. **Chovatel vybraných druhů šelem nebo lidoopů je povinen vytvářet podmínky** pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb, a to zejména vybavením prostor pro jejich chov, předcházet a **zabránit jejich únikům, dodržovat podmínky jejich chovu**, požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor pro jejich chov, podmínky ustájení a požadavky na pomůcky, krmení a napájení stanovené prováděcím právním předpisem podle zvláštního předpisu k drezúře zvířat. Chovatel je povinen **nechat zvířata** vybraných druhů šelem a lidoopů **trvale označit čipem, vést evidenci o každém chovaném zvířeti**. Chovatel vybraných druhů šelem a lidoopů **musí mít (s výjimkou zoologických zahrad) osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, nebo zajistit**, aby péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy **vykonávala osoba s tímto osvědčením, další osoby musí poučit**.

V případě, že se jedná o volně žijící živočichy, zohledňují se navíc předpisy na ochranu přírody a krajiny.

V případě, že se jedná o volně žijící živočichy s regulovaným obchodem, zohledňují se navíc předpisy o ochraně druhů volně žijících živočichů regulováním obchodu.

V případě, že se jedná o volně žijící živočichy, kteří jsou současně zvěří, zohledňují se navíc předpisy o myslivosti.

V případě, že se nejedná o volně žijící zvířata a jedná se o zvířata zájmových chovů, neuplatní se ustanovení o drezúře, ale obecná ustanovení o ochraně zvířat proti týrání a v zásadě předpisy k ochraně zvířat v zájmovém chovu.

V případě, že se nejedná o volně žijící zvířata a jedná se o hospodářská zvířata, neuplatní se ustanovení o drezúře, ale uplatní se obecná ustanovení o ochraně zvířat proti týrání a v zásadě předpisy k ochraně hospodářských zvířat a plemenářský zákon.

Veřejným vystoupením se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele (hospodářská, zájmová i volně žijící), které je přístupné veřejnosti. Pořadatel je povinen zajistit, aby při veřejném vystoupení byla přítomna fyzická osoba, která je schopna rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu zvířat, zjistit změny v chování zvířat, určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody zvířat, bezpečně manipulovat s daným druhem zvířat, organizačně zabezpečit ochranu zvířat při pořádání veřejného vystoupení. Je povinen oznámit nejméně 7 dnů předem dnem konání veřejného vystoupení krajské veterinární správě a příslušné obci (nevztahuje se na zoologickou zahradu).

6. Veřejná vystoupení zvířat

Modelový případ

27.

Společnost Hawk plánuje předvádění svých dravců na zámku Vír pro veřejnost. Akci oznámila 7 dnů předem obci a krajské veterinární správě (adresu zámku, datum konání, druh a počty dravců, údaje o fyzické osobě, která bude přítomna akci a je schopna rozpoznat zhoršení zdraví a změny v chování u dravců a je schopna posoudit vhodnost prostředí a umí manipulovat s dravci a bude organizačně zajišťovat ochranu zvířat při vystoupení), a současně předložila seznam činností s dravci. Před samotnou akcí vedoucí akce poučil osoby podílející se na činnostech s dravci o správné manipulaci se zvířaty.

28.

Kynologická organizace Dogy připravuje v rámci výstavy psů předvádění výcviku služebních psů. Akci oznámila 10 dnů předem obci a krajské veterinární správě (adresu výstavy, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o veterináři, který bude přítomen akci a bude veterinárně zajišťovat akci), a současně předložila seznam činností se psy. Manipulaci se zvířaty budou provádět psovodi této organizace.

29.

Paní Horníčková, jako chovatelka psů, připravuje organizaci soutěže psů o jarní pohár v disciplíně frieesbee. Akci oznámila 5 dnů předem obci (adresu soutěže, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o veterinárním technikovi, který bude přítomen akci a bude veterinárně zajišťovat akci), a současně předložila obci seznam činností se psy. Manipulaci se zvířaty budou provádět majitelé psů.

30.

Chovatelské sdružení Cunikul připravuje soutěž králíků o krajský pohár v disciplíně králičí hop. Akci oznámilo 5 dnů předem krajské veterinární správě (adresu soutěže, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o předsedovi sdružení, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložila krajské veterinární správě seznam činností se králíky. Manipulaci se zvířaty budou provádět majitelé králíků.

31.

Akvarijní spolek Aquafisch připravuje výstavu akvarijních rybiček v průchodu obchodního domu Ječmínek. Akci oznámil 7 dnů předem obci a krajské veterinární správě (adresu výstavy, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o předsedovi spolku, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložila krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se rybiček. Manipulaci se zvířaty budou provádět majitelé akvárií.

32.

Chovatelský spolek Cavia připravuje výstavu morčat v rámci veletrhu malých zvířat. Akci oznámil 3 dny předem obci a krajské veterinární správě (adresu výstavy, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o členovi spolku, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložila krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se morčat. Manipulaci se zvířaty budou provádět studenti místní střední veterinární školy pod vedením svého učitele.

33.

Zoologická zahrada Loop předvádí každý den krmení lachtanů v zoologické zahradě pro veřejnost. Akce neoznamuje ani obci, ani krajské veterinární správě. Předvádění lachtanů provádí ošetřovatel lachtanů pan Mrož.

34.

Záchranná stanice za přítomnosti veřejnosti organizovala akci zpětné vypuštění husy divoké do volné přírody. Akce se konala na poli za městem. Akce nebyla ohlášena ani obci, ani krajské veterinární správě. Vypuštění husy provedl ošetřovatel záchranné stanice.

35.

Chovatelský spolek Čiči připravuje ukázkou plemen koček pro veřejnost, speciálně pro studující střední školy. Akci oznámil 3 dny předem obci (adresu výstavy, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o předsedkyni spolku, která bude přítomna akci a bude zajišťovat akci). Manipulaci se zvířaty budou provádět členky spolku.

36.

Sdružení chovatelů prasat Hog zorganizovalo prodejní výstavu prasat. Akci oznámili 3 dny předem obci a krajské veterinární správě (adresu akce, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o jednom z chovatelů, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložili krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se výstavy. Manipulaci se zvířaty budou provádět majitelé jednotlivých prasat svými ošetřovateli.

37.

Chovatelé koní se dohodli, že uspořádají na pozemku jednoho z chovatelů, pana Koníčka, závody koňských spřežení. Akci oznámili 3 dny předem obci a krajské veterinární správě (adresu akce, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o jednom z chovatelů, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložili krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se závodů. Manipulaci se zvířaty budou provádět majitelé jednotlivých koní.

38.

Asociace koňské družury uspořádala závody v drezúře koní. Akci nahlásili 7 dní předem obci a krajské veterinární správě (adresu akce, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o jednom z chovatelů, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložili krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se závodů. Ošetřování koní a jejich vedení při závodě provádějí majitelé jednotlivých koní.

39.

Dostihová organizace Finiš připravila podzimní závody v dostizích koní. Závody oznámili 7 dní předem obci a krajské veterinární správě (adresu akce, datum konání, druh a počty zvířat, údaje o jednom z chovatelů, který bude přítomen akci a bude zajišťovat akci), a současně předložili krajské veterinární správě a obci seznam činností týkajících se závodů. Péči o zvířata zajišťovali chovatelé, vedení koní při závodě pak profesionální žokejové.

Řešení

Veřejným vystoupením se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti. Fyzická nebo právnická osoba, která pořádá nebo provádí veřejné vystoupení (dále jen „pořadatel“), je povinna zajistit, aby při veřejném vystoupení byla přítomna fyzická osoba, která je schopna rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu zvířat, zjistit změny v chování zvířat, určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody zvířat, bezpečně manipulovat s daným druhem zvířat, organizačně zabezpečit ochranu zvířat při pořádání veřejného vystoupení. Pořadatel je povinen oznámit nejméně 7 dnů přede dnem konání veřejného vystoupení krajské veterinární správě a příslušné obci a předložit seznam činností se zvířaty (s výjimkou vystoupení v zoologické zahradě nebo v záchranné stanici, nebo při zpětném vypuštění zvířete do volné přírody zoologickou zahradou nebo záchrannou stanicí). Pořadatel je povinen poučit osoby, které se aktivně zúčastňují veřejného vystoupení zvířat, jak mají manipulovat se zvířaty. Postupuje se podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Svodem zvířat se rozumí soustředění hospodářských zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, jde-li o evidovaná zvířata podle plemenářského zákona. Svod zvířat lze pořádat jen pod státním veterinárním dozorem. Pořadatel svodu zvířat je povinen požádat obec o povolení konání svodu zvířat. Pořadatel svodu je dále povinen vyžádat si před podáním žádosti obci od krajské veterinární správy veterinární podmínky pro konání svodu zvířat a zajistit jejich dodržování. **Obec schvaluje místa, na nichž lze konat svody zvířat, a povoluje konání těchto svodů.** Na území hlavního města Prahy schvalují tato místa a povolují konání těchto svodů městské části hlavního města Prahy. Krajská veterinární správa určuje veterinární podmínky pro konání svodů zvířat. **Postupuje se podle zákona o veterinární péči.**

7. Pokusná zvířata

7.1. Působnost ustanovení v rámci ochrany pokusných zvířat

Modelový případ

40.

Výzkumný ústav zkoumá nový přípravek proti hmyzu. Připravil pokus, v rámci, kterého do uzavřeného insektária umístí mouchy domácí a po vstříku aerosolu přesné dávky bude zjišťovat v sledovaných intervalech počet uhynulých much. Jedná se o pokus podle zákona na ochranu zvířat proti týrání?

41.

Výzkumný ústav se zabývá zkoumáním inteligence některých druhů zvířat. Připravuje pokus na chobotnicích, který zahrnuje preferenční testy s pozitivní motivací odměnou ve smyslu potravy a negativní motivací ve smyslu bolestivého vjemu. Jedná se o pokus podle zákona na ochranu zvířat proti týrání?

42.

Výzkumný ústav pro chov zvířat bude zkoumat novou krmnou dávku pro prasata. Potřebuje sledovat přírůstky u jednotlivých prasat. K tomuto účelu ve vlastním chovu provede označení všech prasat zařazených do výzkumu ušní značkou. Jedná se o pokus podle zákona na ochranu zvířat proti týrání?

43.

Výzkumný ústav zkoumá změny v chování krav po odstranění rohů. K tomuto účelu ve vlastním chovu předpokládá odrohování krav a zaznamenání změn v chování zvířat. Jedná se o pokus podle zákona na ochranu zvířat proti týrání?

44.

Výzkumný ústav zkoumá chování dojnic po ošetření paznehtů veterinárním lékařem. Ve chovu smluvního zemědělského podniku chce vyhledávat kulhající dojnice, nechat je ošetřit veterinárním lékařem a dojnice sledovat a vyhodnocovat jejich chování. Jedná se o pokus podle zákona na ochranu zvířat proti týrání?

Řešení

Pokusným zvířetem je živý obratlovec, který je nebo má být použit k pokusům, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, nebo živý hlavoňožec, který je nebo má být použit k pokusům. Za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je stadium uvedené, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození.

Pokusem se rozumí jakékoli invazivní či neinvazivní **použití zvířete pro pokusné nebo jiné vědecké účely** se známým nebo neznámým výsledkem nebo pro vzdělávací účely, **které může zvířeti způsobit** bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození **nejméně o intenzitě odpovídající vpichu jehly** podle běžné veterinární praxe. Pokusem se rozumí rovněž jakýkoli způsob jednání, který má nebo může vést k tomu, že se zvíře narodí nebo vylíhne nebo že vznikne a je zachována geneticky modifikovaná linie zvířete v takovém stavu; usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání se za pokus nepovažuje.

Ochrana pokusných zvířat se nevztahuje na případy, kdy jsou pokusná zvířata použita pro:

- a) nepokusné úkony prováděné v zemědělství,
- b) nepokusné klinické veterinární úkony,
- c) veterinární klinická hodnocení požadovaná při registraci veterinárního léčivého přípravku,
- d) úkony prováděné pro účely uznaných chovatelských postupů,
- e) úkony, jejichž hlavním účelem je identifikace zvířete,

f) úkony, které pravděpodobně zvířeti nezpůsobí bolest, utrpení, strach ani trvalé poškození o intenzitě odpovídající nejméně bolesti, utrpení, strachu nebo trvalému poškození způsobenému vpichem jehly podle řádné veterinární praxe.

7.2. Oprávnění k používání, k chovu, k dodávce pokusných zvířat

Modelový případ

45.

Výzkumný ústav pro výzkum léčiv plánuje zřízení zvláštního oddělení k provádění pokusů na zvířatech. Jaká povolení musí získat a jaká zvířata může k pokusům používat?

Řešení

Chovat, dodávat nebo používat pokusná zvířata smí jen osoba, které bylo k těmto činnostem uděleno oprávnění. Oprávnění k chovu pokusných zvířat, k dodávce pokusných zvířat nebo k používání pokusných zvířat uděluje **ministerstvo zemědělství.** **Pokusy mohou být prováděny pouze ve schválených zařízeních uživatele pokusných zvířat,** ministerstvo může udělit výjimku, pokud uživatel pokusných zvířat prokáže, že je to vědecky odůvodněno. Udělit výjimku k provádění pokusů mimo schválené zařízení uživatele pokusných zvířat bez uvedení adresy místa, kde hodlá žadatel vykonávat svoji činnost, **je možné pouze v případě provádění pokusů ve volné přírodě.**

Chovatelem pokusných zvířat je fyzická nebo právnická osoba, která **chová zvířata pro následné použití k pokusům** nebo proto, aby jejich tkáň nebo orgány byly použity pro vědecké účely, nebo která chová jiná zvířata především pro tyto účely, ať již v zájmu dosažení zisku či nikoli.

Dodavatelem pokusných zvířat je fyzická nebo právnická osoba jiná než chovatel pokusných zvířat, která **dodává pokusná zvířata** pro použití k pokusům nebo proto, aby jejich tkáň a orgány byly použity pro vědecké účely, ať již v zájmu dosažení zisku či nikoli.

Uživatelé pokusných zvířat je fyzická nebo právnická osoba, která **používá pokusná zvířata** k pokusům, ať již v zájmu dosažení zisku či nikoli.

Zvířata chovaná pro použití k pokusům jsou myši laboratorní (*Mus musculus*), potkani laboratorní (*Rattus norvegicus*), morčata domácí (*Cavia porcellus*), křečci zlatí (*Mesocricetus auratus*), křečci čínští (*Cricetulus griseus*), pískomilové mongolští (*Meriones unguiculatus*), králíci domácí (*Oryctolagus cuniculus*), psi domácí (*Canis familiaris*), kočky domácí (*Felis catus*), subhumánní primáti, drápatky vodní a tropické (*Xenopus laevis* a *tropicalis*), skokani hnědí a levhartí (*Rana temporaria* a *pipiens*) nebo danio pruhované (*Danio rerio*), smějí být použity k pokusům pouze tehdy, byla-li pro použití k pokusům chována. Dále kosman bělovousý (*Callithrix jacchus*) makak jávský (*Macaca fascicularis*), makak rhesus (*Macaca mulatta*) a ostatní druhy subhumánních primátů mohou být použity k pokusům, pouze pokud jsou potomky subhumánních primátů chovaných v zajetí nebo pokud pocházejí ze soběstačných populací. **Soběstačnou populací se rozumí populace, ve které jsou chována zvířata pocházející pouze z této populace nebo z jiných populací, ne však pocházející z volné přírody, a ve které jsou zvířata chována způsobem, který zajišťuje, že jsou zvyklá na člověka. Ministerstvo zemědělství může udělit výjimku.**

7.3. Odborná kvalifikace pro pokusy na zvířatech

Modelový případ

46.

Výzkumný ústav pro chování zvířat po svém zřízení připravuje tým pracovníků, který bude zajišťovat pokusy na zvířatech. Jaké pracovníky a s jakou kvalifikací musí do tohoto týmu zařadit?

Řešení

Každý chovatel pokusných zvířat, dodavatel pokusných zvířat a uživatel pokusných zvířat je povinen zabezpečit, aby péči o pokusná zvířata vykonávaly osoby odborně způsobilé.

Osoba, která bude navrhovat pokusy a projekty pokusů musí být pouze lékař, veterinární lékař nebo osoba s jiným vysokoškolským vzděláním v oblasti biologických oborů, pokud se během studia nebo postgraduálního studia prokazatelně seznámila s metodami chovu a práce na pokusných zvířatech, s jejich ochranou a s vyhledáváním a používáním alternativních metod a dále tyto osoby mají osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů, které vydává ministerstvo zemědělství.

Osoba, která bude provádět pokusy na pokusných zvířatech, pečovat o pokusná zvířata nebo usmrcovat pokusná zvířata musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat, které vydává ministerstvo zemědělství. Osoba, která ke dni vzniku pracovního nebo obdobného poměru není držitelem osvědčení o odborné způsobilosti, nebo u níž nebylo rozhodnuto o uznání odborné kvalifikace podle zákona o uznávání odborné kvalifikace, musí **zkoušku odborné způsobilosti složit do 6 měsíců ode dne vzniku pracovního nebo obdobného poměru. Nad touto osobou musí být zajištěn dohled, pracovník dohledu musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů nebo osvědčení o odborné způsobilosti k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.**

Studenti středních a vysokých škol nemusí mít osvědčení o odborné způsobilosti, pokud se nad nimi zajistí trvalý dohled, pracovník dohledu musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Studenti postgraduálního studia nemusí mít osvědčení o odborné způsobilosti po dobu prvních šesti měsíců od zahájení jejich postgraduálního studia, po tuto dobu se nad nimi zajistí trvalý dohled, pracovník dohledu musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

7.4. Osoby zajišťující činnost s pokusnými zvířaty u uživatele, dodavatele, chovatele pokusných zvířat

Modelový případ

47.

Výzkumný ústav připravuje pokus na králících, v němž chce sledovat změny vnitřního prostředí po vyvolání stresového zatížení vybranými vlivy. Jaké osoby musí být určeny k zajištění tohoto pokusu.

Řešení

Každý chovatel pokusných zvířat, dodavatel pokusných zvířat a uživatel pokusných zvířat musí mít v daném místě jednu či více odpovědných osob.

Osoba, která odpovídá za celkové provedení projektu pokusů a za jeho soulad s rozhodnutím o schválení projektu pokusů (vedoucí projektu pokusů), musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Osoba odpovědná za péči o pokusná zvířata. Musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Osoba, která bude provádět pokusy na pokusných zvířatech, pečovat o pokusná zvířata nebo usmrcovat pokusná zvířata. Musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.

Určený veterinární lékař nebo, pokud je to vhodnější, patřičně kvalifikovaný odborník, který je pověřen poskytováním poradenství ohledně dobrých životních podmínek pokusných zvířat a zacházení s nimi. Musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

7.5. Odborná komise pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat u uživatele, dodavatele, chovatele pokusných zvířat

Modelový případ

48.

Výzkumný ústav pro výživu zvířat rozšířil svoji činnost také na zkoumání dopadu různých diet na zdraví, pohodu a kondici zvířat. Zřizuje podle předpisů odbornou komisi pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat. Jaké složení má mít komise a jakou kvalifikaci mají mít její členové? Jaká je její činnost?

Řešení

Každý chovatel pokusných zvířat, dodavatel pokusných zvířat a uživatel pokusných zvířat je povinen pro své zařízení zřídit odbornou komisi pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat (odborná komise).

Odborná komise zřízená uživatelem pokusných zvířat musí mít alespoň 3 členy, odborná komise zřízená chovatelem pokusných zvířat nebo dodavatelem pokusných zvířat musí mít alespoň 2 členy.

Vedoucí odborné komise, musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Osoby odpovědné za péči o pokusná zvířata (všechny je-li jich v instituci více), musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Vědecký pracovník, který je lékařem, veterinárním lékařem nebo osobou s odpovídajícím vzděláním, tj. s jiným vysokoškolským vzděláním v oblasti biologických oborů, pokud se během studia nebo postgraduálního studia prokazatelně seznámili s metodami chovu a práce na pokusných zvířatech, s jejich ochranou a s vyhledáváním a používáním alternativních metod. Musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Odborná komise rovněž získává informace od určeného veterinárního lékaře nebo určeného odborníka.

Odborná komise pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat (odborná komise) plní tyto úkoly:

- a) projednává a vyjadřuje se k předloženému projektu pokusů písemným stanoviskem s odůvodněním, které postoupí státnímu orgánu příslušnému ke schvalování projektů pokusů a současně o tomto písemně vyrozumí předkladatele; nemá-li projekt pokusů veškeré náležitosti, vrátí jej předkladateli k doplnění, přitom je povinna ověřit všechny náležitosti projektu pokusů,**
- b) na základě rozhodnutí o schválení projektu pokusů vydaného státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů vydává vedoucímu projektu pokusů souhlas k zahájení projektu pokusů; zahájit projekt pokusů je možné až po vydání tohoto souhlasu,**
- c) sleduje a kontroluje průběh a výsledky projektů pokusů,**
- d) kontroluje, zda jsou o pokusech vedeny protokoly,**
- e) poskytuje poradenství týkající se dobrých životních podmínek pokusných zvířat,**
- f) zavádí, kontroluje a přezkoumává vnitřní provozní postupy týkající se dobrých životních podmínek pokusných zvířat, která jsou v zařízení umístěna nebo používána,**
- g) projednává a předkládá odpovědnému pracovníkovi zařízení návrhy provozního řádu, technologických postupů a návrhy na opatření k ochraně pokusných zvířat a**
- h) kontroluje stanovenou evidenci pokusných zvířat,**
- i) zpracovává a odevzdává státnímu orgánu příslušnému ke schvalování projektů pokusů roční souhrnnou zprávu o činnosti.**

7.6. Projekt pokusů

Modelový případ

49.

Výzkumný ústav připravuje projekt pokusů, v němž bude zkoumat nové antiparazitikum používané pro odčervování ovcí. Předpokládá tři skupiny zvířat, první skupina zvířat nakažených parazity s aplikací léčiva, druhá skupina zvířat nakažených parazity bez aplikace léčiva a třetí skupina zvířat zdravých bez aplikace léčiva. Jak byste vypracoval projekt pokusů v následujících bodech jeho zpracování:

- **název projektu pokusů,**
- **zdůvodnění (význam) pokusů,**
- **zdůvodnění používání pokusných zvířat,**
- **druhy, původ pokusných zvířat,**
- **počet zvířat a statistický plán pro minimalizaci počtu pokusných zvířat,**
- **podmínky umístění a chovu pokusných zvířat a péče o ně,**
- **postupy humánního zacházení s pokusnými zvířaty,**
- **použití anestezie, analgezie nebo jiných metod tlumících bolest,**
- **metody usmrcování pokusných zvířat,**
- **navrhované klasifikace závažnosti pokusů,**
- **zdůvodnění případného opětovného použití pokusných zvířat a jeho kumulativní dopad na daná pokusná zvířata,**
- **zabránění případnému neodůvodněnému opakování pokusů,**
- **odůvodnění nutnosti provedení konkrétního pokusu mimo schválené zařízení uživatele pokusných zvířat,**
- **netechnické shrnutí projektu pokusů,**
- **seznam osob, které se na projektu pokusů podílejí,**
- **veterinární podmínky pro provádění pokusů,**
- **vyjádření místně příslušného orgánu ochrany přírody.**

Řešení

Nikdo nesmí provést pokus bez jeho předchozího schválení státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů. Pokusy smí uživatel pokusných zvířat provádět výhradně v rámci určitého schváleného projektu pokusů.

Projekt pokusů obsahuje zejména:

- **název projektu pokusů,**
- **zdůvodnění (význam) pokusů,**
- **zdůvodnění používání pokusných zvířat,**
- **druhy, původ pokusných zvířat,**
- **počet zvířat a statistický plán pro minimalizaci počtu pokusných zvířat,**
- **podmínky umístění a chovu pokusných zvířat a péče o ně,**
- **postupy humánního zacházení s pokusnými zvířaty,**
- **použití anestezie, analgezie nebo jiných metod tlumících bolest,**
- **metody usmrcování pokusných zvířat,**
- **navrhované klasifikace závažnosti pokusů,**
- **zdůvodnění případného opětovného použití pokusných zvířat a jeho kumulativní dopad na daná pokusná zvířata,**
- **zabránění případnému neodůvodněnému opakování pokusů,**
- **odůvodnění nutnosti provedení konkrétního pokusu mimo schválené zařízení uživatele pokusných zvířat,**
- **netechnické shrnutí projektu pokusů, (tj. pro zveřejnění anonymizované informace o cílech projektu pokusů, předpokládaného přínosu, počtu a druhích pokusných zvířat, prokázání dodržení požadavku nahrazení a omezení používání pokusných zvířat a šetrného zacházení s nimi),**
- **seznam osob, které se na projektu pokusů podílejí, a čísla jejich osvědčení,**

- **veterinární podmínky pro provádění pokusů** na pokusných zvířatech **stanovené krajskou veterinární správou (pokud bude pokus zahrnovat vysoce riziková zvířata, produkty nebo materiály, nebo pokud bude prováděn mimo zařízení uživatele, nebo pokud zvířata po ukončení pokusu mají být umístěna do chovu nebo dodána na jatky),**
- **vyjádření místně příslušného orgánu ochrany přírody v případě použití jedinců druhů volně žijících zvířat.**

7.7. Schvalování projektu pokusů

Modelový případ

50.

Výzkumný ústav pro zdraví zvířat připravil projekt pokusů k ověřování účinnosti vakcinace proti Aujezského chorobě pro psy (zejména používané k lovu divokých prasat). Jaký je postup schvalování projektu pokusů od jeho vypracování až po zahájení provedení pokusu.

Řešení

Schvalování projektu pokusů prochází následujícím postupem:

- vedoucí projektu pokusů vypracovává projekt,
- krajská veterinární správa stanovuje veterinární podmínky pro provádění pokusů na pokusných zvířatech (pokud bude pokus zahrnovat vysoce riziková zvířata, produkty nebo materiály, nebo pokud bude prováděn mimo zařízení uživatele, nebo pokud zvířata po ukončení pokusu mají být umístěna do chovu nebo dodána na jatky), které jsou součástí projektu pokusů,
- místně příslušný orgánu ochrany přírody v případě použití jedinců druhů volně žijících zvířat vypracuje vyjádření, které je součástí projektu pokusů,
- odborná komise uživatelského zařízení projednává a vyjadřuje se k předloženému projektu pokusů písemným stanoviskem s odůvodněním, které postoupí státnímu orgánu příslušnému ke schvalování projektů pokusů a současně o tomto písemně vyrozumí předkladatele; nemá-li projekt pokusů veškeré náležitosti, vrátí jej předkladateli k doplnění, přitom je povinna ověřit všechny náležitosti projektu pokusů,
- státní orgán schválí projekt pokusů, příslušný je ústřední orgán státní správy věcně příslušný podle předmětu činnosti uživatele pokusných zvířat (např. MŠMT pro vysoké školy, MZe pro některé výzkumné ústavy zemědělské, které nejsou veřejné výzkumné instituce), pro pokusy na volně žijících zvířatech, je státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů Ministerstvo životního prostředí, pro pokusy prováděné veřejnou výzkumnou institucí je státním orgánem Akademie věd České republiky),
- odborná komise uživatelského zařízení na základě rozhodnutí o schválení projektu pokusů vydaného státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů vydává vedoucímu projektu pokusů souhlas k zahájení projektu pokusů; zahájit projekt pokusů je možné až po vydání tohoto souhlasu,
- vedoucí projektu pokusů oznámí schválení projektu pokusů krajské veterinární správě,
- vedoucí projektu pokusů může zahájit pokusy, ale výhradně v rámci určitého schváleného projektu pokusů,
- v průběhu pokusů může provést kontrolu odborná komise uživatelského zařízení nebo v rámci dozoru krajská veterinární správa.

7.8. Péče o pokusná zvířata

Modelový případ

51.

Výzkumný ústav má schválený projekt pokusů, v rámci, kterého zjišťuje stresovou reakci krůt na různé zvukové podněty. Jaké podmínky péče o pokusná zvířata musí zajistit?

Řešení

Zvířatům musí být zajištěna péče odpovídající jejich zdravotnímu stavu a dobrým životním podmínkám:

- prostředí,
- krmení,
- napájení,
- kontrola prostředí 1x denně,
- odstraňování jakýchkoli zjištěných nedostatků,
- osoby musí používat pracovní oděv, obuv a další ochranné pomůcky
- osoby musí dodržovat zákaz kouření v prostorách pro zvířata a minimalizovat působení dráždivých podnětů, zejména pachů a toxických plynů a ozdobných předmětů u osob manipulujících se zvířaty,
- zajištění úklidu a čištění,
- zajištění dezinfekce, dezinsekce, deratizace,
- zřídit samostatné prostory pro skladování tekutin a krmiv, podestýlky a pomůcek,
- zřídit prostory pro neškodné ukládání a likvidaci používaných biologických materiálů, pomůcek a odpadů,
- zpracovat postupy technologických operací a prací pro opakované pracovní postupy a stanovit způsob jejich kontroly.
- zpracovat provozní řád zařízení (soubor personálních, materiálních a technických opatření a zařízení zabezpečujících provoz zařízení a ochranu pokusných zvířat).

7.9. Požadavky na prostory pokusných zvířat

Modelový případ

52.

Výzkumný ústav pro výzkum stresu u zvířat připravuje oddělení pro pokusy na zvířatech. Jaké požadavky na péči o prostory a péči o zvířata musí naplňovat?

Řešení

Péče o prostory pokusných zvířat musí naplňovat

- fyziologické a etologické potřeby zvířat,
- rozměry prostor pro jednotlivé druhy zvířat,
- větrání, teplotu a relativní vlhkost (vybavení monitorovacím zařízením a poplašnými zařízeními),
- osvětlení (intenzita, rytmus),
- hluk (hluková izolace, intenzita, zvuky nesmějí mít nepříznivý vliv),
- vybavení a zařízení musí být konstruována tak, aby odpovídala fyziologickým a etologickým potřebám zvířat,
- stěny a podlahy z obzvláště odolných povrchů,
- program čištění prostor,
- poplašné systémy,
- náhradní systém pro zajištění základních služeb a nouzového osvětlení i provozu samotných
- pokyny pro nouzové situace musí být viditelně umístěny,
- zabezpečení před vstupem nepovolaných osob,
- zabezpečení před vniknutím jiných zvířat či únikem pokusných zvířat,
- zvláštní prostory pro nová zvířata, než budou zařazena k dalšímu využití (karanténa),
- zvláštní prostory pro nemocná, poraněná zvířata (izolace),
- zvláštní prostory pro nesnášenlivá zvířata,
- zvláštní prostory pro laboratoř s vybavením pro provádění jednoduchých diagnostických testů, postmortálních vyšetření nebo pro odběr vzorků,
- zvláštní prostory pro pooperační zotavení, pokud je nutné provádět chirurgické zákroky za sterilních podmínek,
- zvláštní sklad pro krmiva a stelivo,
- zvláštní prostory pro prostředky a zařízení pro čištění a mytí,
- zvláštní zařízení pro ukládání uhynulých zvířat.

Péče o pokusná zvířata musí naplňovat

- dobré životní podmínky,
- rozmanitý prostor, který jim ve značném rozsahu umožní běžné chování,
- pohyb, získávání potravy, hraní a kognitivní činnosti,
- prostory pro odpočinek a spánek,
- umístění v sociálně stabilních skupinách jedinců,
- navykání na manipulaci,
- konstrukce, aby se pokusná zvířata nemohla poranit,
- zařízení pro krmení,
- zařízení pro napájení,
- zařízení pro odklíz výkalů,
- prohlídky pokusných zvířat alespoň jednou denně,
- kontrola zdravotního stavu pokusných zvířat,
- program mikrobiologické kontroly,
- postupy pro přijímání nových pokusných zvířat, (přivykání, karanténa, umístění a chovu pokusných zvířat odchycených ve volné přírodě).

7.10. Používání zvířat k pokusům

Modelový případ

53.

Výzkumný ústav vytváří pravidla pro provádění pokusů na zvířatech v rámci ústavu. Sestavuje přehled druhů zvířat, které lze k pokusům používat. Určete, které druhy lze k pokusům na zvířatech používat a jaká omezení se na ně vztahují:

- druhy hmyzu,
 - druhy měkkýšů, korýšů a hlavonožců,
 - druhy obojživelníků,
 - druhy ryb,
 - druhy ptáků,
 - druhy savců,
-
- druhy hospodářských zvířat,
 - druhy zájmových zvířat,
 - druhy volně žijících zvířat,
 - druhy zvířat chovaných pro použití k pokusům.

Řešení

Pokusným zvířetem je živý obratlovec, který je nebo má být použit k pokusům, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, nebo živý hlavonožec, který je nebo má být použit k pokusům;

za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je uvedené stadium, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození.

K pokusu lze použít zvířata schválená v projektu pokusů.

Zvířata dodaná uživatelskému zařízení z chovatelského zařízení – zvířata chovaná pro použití k pokusům (a dodávaná z chovatelského zařízení uživatelskému zařízení) - myši laboratorní (*Mus musculus*), potkani laboratorní (*Rattus norvegicus*), morčata domácí (*Cavia porcellus*), křečci zlatí (*Mesocricetus auratus*), křečci čínští (*Cricetulus griseus*), pískomilové mongolští (*Meriones unguiculatus*), králíci domácí (*Oryctolagus cuniculus*), psi domácí (*Canis familiaris*), kočky domácí (*Felis catus*), subhumánní primáti, drápatky vodní a tropické (*Xenopus laevis* a *tropicalis*), skokani hnědí a levhartí (*Rana temporaria* a *pipiens*) nebo danio pruhované (*Danio rerio*) smějí být používáni k pokusům pouze tehdy, byli-li pro použití k pokusům chováni kosman bělovousý (*Callithrix jacchus*), makak jávský (*Macaca fascicularis*), makak rhesus (*Macaca mulatta*) a ostatní druhy subhumánních primátů mohou být používáni k pokusům, pouze pokud jsou potomky subhumánních primátů chovaných v zajetí nebo pokud pocházejí ze soběstačných populací. Soběstačnou populací se rozumí populace, ve které jsou chována zvířata pocházející pouze z této populace nebo z jiných populací, ne však pocházející z volné přírody, a ve které jsou zvířata chována způsobem, který zajišťuje, že jsou zvyklá na člověka. Ministerstvo zemědělství může udělit výjimku, je-li uživatelem pokusných zvířat prokázáno, že použití těchto zvířat je vědecky podloženo.

Zvířata (zejména hospodářská zvířata) používaná mimo uživatelské zařízení – podmínky pro provádění pokusů stanovuje krajská veterinární správa (podmínky jsou součástí projektu pokusů).

Opuštěná a toulavá zvířata domestikovaných druhů se k pokusům nesmějí používat, státní orgán příslušný ke schvalování projektů pokusů může udělit výjimku.

Zvířata druhů volně žijících zvířat – vyjadřuje se místně příslušný orgán ochrany přírody (vyjádření je součástí projektu pokusů).

Zvířata odchycená ve volné přírodě se k pokusům nesmějí používat, státní orgán příslušný ke schvalování projektů pokusů může udělit výjimku. Odchyt zvířat ve volné přírodě musí provádět kvalifikovaná osoba za použití metod, jež pokusným zvířatům způsobí jen takovou bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození, které jsou nevyhnutelné; takto kvalifikovanou

osobou je osoba odborně způsobilá k navrhování pokusů a projektů pokusů, která získala praktické zkušenosti s odchytém volně žijících zvířat pod dohledem kvalifikované osoby, osoba odborně způsobilá k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat, která získala praktické zkušenosti s odchytém volně žijících zvířat pod dohledem kvalifikované osoby, nebo osoba odborně způsobilá k odchytu volně žijících zvířat podle jiných právních předpisů. Každé zvíře, u něhož se při odchytu ve volné přírodě nebo po něm zjistí, že je zraněné nebo ve špatném zdravotním stavu, prohlédne veterinární lékař.

Jedinci ohrožených druhů uvedených v příloze A nařízení o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, se k pokusům nesmějí používat, s výjimkou pokusů, které splňují stanovené podmínky. Subhumánní primáti se nesmějí používat k pokusům s výjimkou pokusů, které splňují stanovené podmínky.

Chovatel pokusných zvířat, dodavatel pokusných zvířat a uživatel pokusných zvířat je povinen vést záznamy o počtu a druhu pokusných zvířat, která jsou chována, nebo byla získána, dodána, použita k pokusům, vypuštěna do volné přírody či umístěna do chovu, a o původu pokusných zvířat, včetně údajů o tom, zda jsou chována pro použití k pokusům a další.

U psů, koček a subhumánních primátů musí chovatel, dodavatel nebo uživatel pokusných zvířat vést záznamy o jednotlivých zvířatech. Všechny psy, kočky a subhumánní primáty nejpozději při odstavení od matky co nejméně bolestivým způsobem trvale označit individuálním identifikačním prostředkem.

7.11. Účely pokusů

Modelový případ

54.

Posuzujete jako člen odborné komise uživatelského zařízení projekty pokusů, v nichž je uveden také účel pokusů. Do jaké skupiny účelů pokusů lze zařadit následující případy a lze provedení pokusů povolit?

- výzkum mechanismu reflexní reakce u zvířat,
- vývoj nových vakcín,
- výzkum zjištění mechanismu trávení v bachoru,
- výzkum diety k zvýšení produkce hospodářských zvířat,
- vývoj nových antiparazitik,
- výzkum vlivu olova ze střelných zbraní na jeho obsah v mase divokých kachen,
- výzkum směřovaný k návratu tetřeva do volné přírody,
- zkoušení účinnosti nové brokové střely na živých zajících nebo bažantech.

Řešení

Pokusy lze provádět výhradně pro tyto účely:

a) základní výzkum (např. výzkum mechanismu reflexní reakce u zvířat),

b) translační nebo aplikovaný výzkum s cílem

1. zabránit a předejít onemocnění, špatnému zdravotnímu stavu nebo jiným anomáliím nebo jejich následkům u **lidí, zvířat** nebo rostlin a **diagnostikovat je nebo léčit** (např. vývoj nových vakcín),

2. posoudit, zjistit, regulovat nebo upravit fyziologické předpoklady lidí, zvířat nebo rostlin (např. zjištění mechanismu trávení v bachoru), nebo

3. zlepšit životní podmínky a podmínky produkce zvířat chovaných k zemědělským účelům (např. diety k zvýšení produkce hospodářských zvířat),

c) vývoj, výroba nebo zkoušení kvality, účinnosti a nezávadnosti léčiv, potravin, krmiv a jiných látek nebo výrobků (např. vývoj nových antiparazitik),

d) ochrana přírodního prostředí v zájmu zdraví nebo dobrých životních podmínek lidí nebo zvířat (např. vliv olova ze střelných zbraní na jeho obsah v mase divokých kachen),

e) výzkum zaměřený na zachování druhů (např. návrat tetřeva do volné přírody),

f) vyšší vzdělávání nebo odborná příprava za účelem získání, udržení nebo zlepšení odborných znalostí (např. výuka na vysokých školách, výuka v rámci celoživotního vzdělávání),

g) trestní řízení a jiné soudní řízení.

Provádět na zvířatech pokusy za účelem vývoje nebo zkoušení zbraní, bojových látek nebo munice a k nim příslušných zařízení je zakázáno (např. zkoušení účinnosti nové brokové střely na živých zajících nebo bažantech).

7.12. Nahrazení a omezení používání pokusných zvířat a šetrné zacházení

Modelový případ

55.

V komisi pro ochranu zvířat je u projektů pokusů řešen povinný koncept 3R. Jako expert komise vysvětlíte koncept 3R a uveďte konkrétní příklady pro replacement, reduction a refinement.

Řešení

Při přípravě pokusů na zvířata by měl být zachován koncept 3R

Replacement (náhrada) - živá zvířata by měla být v experimentu v co největším možném rozsahu nahrazena alternativními metodami: bakteriemi, tkáňovými kulturami, neobratlovci, matematickým modelováním.

Reduction (snížení počtu) - do pokusu by měl být zahrnut co nejmenší možný počet zvířat, který je schopný podat validní výsledky (propočty statistickými metodami).

Refinement (zjemnění) - experiment by měl probíhat tak, aby zvířata zbytečně netrpěla, tj. měly by být vyloučeny zbytečné stresové faktory a bolestivé přístupy (vhodné je použití anestetik a analgetik). Každé zvíře by v experimentu mělo být použito pouze jedenkrát.

Namísto pokusu, je-li možné, použít vědecky vyhovující metodu, při níž se nepoužívají živá zvířata nebo použít pokusná zvířata s nejnižší schopností cítit bolest.

Počet pokusných zvířat použitých v projektech pokusů snížit na minimum.

Šetrné zacházení s pokusnými zvířaty, snížit na nejnižší možnou míru případnou bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození pokusných zvířat (využívat anestezii). Nesmí se pokusným zvířatům (bez odpovídajícího znecitlivění nebo snížení bolesti) podávat látky, které jim brání v projevení bolesti. Pokud by pokusné zvíře po odeznění účinků znecitlivění mohlo trpět bolestí, musí být ošetřeno preventivním nebo pooperačním podáním prostředků snižujících bolest nebo jinými vhodnými metodami tlumícími bolest. Je-li úhyn nebo usmrcení pokusného zvířete na konci pokusu nevyhnutelné, pak u co nejnižšího počtu pokusných zvířat a zajistit bezbolestnou smrt.

7.13. Závažnost pokusů

Modelový případ

56.

V rámci zpracovávaného projektu pokusů řešíte stanovení závažnosti pokusů. Uveďte, jaké stupně závažnosti pokusů jsou stanoveny, a ke každému stupni uveďte několik konkrétních příkladů.

57.

V rámci zpracovávaného projektu pokusů řešíte možnost povolení opětovného použití zvířat k pokusu. Za jakých podmínek lze zvířata k pokusům opětovně použít?

Řešení

Závažnost pokusu se určuje podle míry bolesti, utrpení, strachu nebo trvalého poškození, které jednotlivé pokusné zvíře v průběhu pokusu pravděpodobně pocítí.

Závažnost pokusů:

a) pokus bez bolesti, utrpení a strachu a trvalého poškození, při němž již pokusné zvíře nenabude vědomí, kterým se rozumí pokus, který se provádí v celkové anestézii, po jehož provedení již pokusné zvíře nenabude vědomí,

b) mírný, kterým se rozumí pokus prováděný na pokusných zvířatech, v jehož důsledku pokusná zvířata pravděpodobně pocítí **krátkodobou mírnou bolest, utrpení či strach**, jakož i pokus, který výrazně nezhoršuje dobré životní podmínky nebo celkový stav pokusných zvířat,

c) střední, kterým se rozumí pokus prováděný na pokusných zvířatech, v jehož důsledku pokusná zvířata pravděpodobně pocítí **krátkodobou středně intenzivní bolest, utrpení či strach, nebo dlouhodobou mírnou bolest, utrpení či strach**, jakož i pokus, který pravděpodobně způsobí středně závažné zhoršení dobrých životních podmínek nebo celkového stavu pokusných zvířat, nebo

d) závažný, kterým se rozumí pokus prováděný na pokusných zvířatech, v jehož důsledku pokusná zvířata pravděpodobně pocítí **značnou bolest, utrpení či strach, nebo dlouhodobou středně intenzivní bolest, utrpení či strach**, jakož i pokus, který pravděpodobně způsobí značné zhoršení dobrých životních podmínek nebo celkového stavu pokusných zvířat (lze výjimečně povolit jen v případě, že je takový pokus vědecky odůvodněn).

Mírné druhy pokusů zahrnují

a) provedení znečítlivění vyjma případy, kdy je výhradním účelem usmrcení pokusného zvířete,

b) farmakokinetické studie, kdy se pokusnému zvířeti **podává pouze jedna dávka a odebírá omezený počet krevních vzorků**, tedy celkové množství menší než 10 % objemu v oběhu, a neočekává se, že daná látka způsobí zjizvitelný nepříznivý účinek,

c) neinvazivní zobrazování pokusných zvířat, například MRI, za použití příslušného sedativa či látky snižující bolest,

d) povrchové pokusy, například biopsie ucha a ocasu, nechirurgické podkožní implantace minipump a transponderů,

e) použití externích telemetrických přístrojů, které pokusným zvířatům způsobují pouze nepatrnou újmu nebo nepatrně zasahují do běžné činnosti a chování,

f) podání látek subkutánní, intramuskulární, intraperitoneální cestou, prostřednictvím sondy a nitrožilně prostřednictvím povrchových cév, kdy látka nemá na pokusné zvíře větší než mírný dopad a objem je v rámci náležitých limitů pro velikost a druh pokusného zvířete,

g) vyvolání nádorů nebo spontánní nádory, které nezpůsobují zjizvitelné klinické nepříznivé účinky pokusnému zvířeti, například malé, podkožní, neinvazivní uzliny,

h) chov geneticky upravených pokusných zvířat, při němž se očekává vznik fenotypu s mírnými účinky,

i) krmení pokusného zvířete upravenou potravou, jež nesplňuje všechny nutriční potřeby pokusného zvířete a u níž se očekává, že v průběhu studie způsobí mírné klinické abnormality,

j) krátkodobé, tedy méně než 24 hodin trvající, uzavření pokusného zvířete v metabolické kleci,

k) studie, jejichž součástí je krátkodobé odloučení pokusného zvířete od sociálních partnerů nebo krátkodobé samostatné umístění dospělých potkanů nebo myši se sociálními sklony v klecích,

l) modely, jež vystavují pokusná zvířata škodlivým podnětům, které jsou krátce spojeny s nepatrnou až mírnou bolestí, utrpením nebo strachem a kterým se pokusná zvířata mohou úspěšně vyhnout,

m) na základě kombinace nebo kumulace následujících příkladů mohou být pokusy klasifikovány jako mírné

1. posuzování složení těla pokusného zvířete za pomoci neinvazivních způsobů a minimálního omezení,
2. sledování EKG pokusného zvířete neinvazivními způsoby za minimálního omezení přivyklých pokusných zvířat nebo bez omezení,
3. použití externích telemetrických přístrojů, u nichž se neočekává žádná újma způsobená sociálně přizpůsobeným pokusným zvířatům ani zásah do běžné činnosti a chování pokusného zvířete,
4. chov geneticky upravených pokusných zvířat, u nichž se neočekává výskyt žádných klinicky zjištěných škodlivých fenotypů,
5. přidání inertních značkovacích do potravy pokusných zvířat za účelem sledování průchodu tráveného materiálu,
6. odnětí potravy dospělým potkanům na dobu nepřesahující 24 hodin,
7. testy otevřeného pole.

Střední druhy pokusů zahrnují

a) časté používání zkoušených látek, které vyvolává středně intenzivní klinické účinky, a odběr krevních vzorků, které představují méně než 10 % objemu v oběhu, u pokusného zvířete při vědomí během několika dní bez doplnění objemu,

b) studie za účelem určení rozsahu účinného dávkování nebo zkoušky chronické toxicity a karcinogenity, které nekončí usmrcením pokusného zvířete,

c) chirurgické zákroky v celkovém znecitlivění a za použití příslušných prostředků snižujících bolest spojené po zákroku s bolestí, utrpením nebo zhoršením celkového stavu pokusného zvířete, zejména torakotomie, kraniotomie, laparotomie, orchidektomie, lymfadenektomie, tyroidektomie, ortopedický zákrok s účinnou stabilizací a ošetřením rány, transplantace orgánů s účinným zvládnutím rejekce, chirurgické zavedení cévky nebo použití biomedicínských přístrojů, například telemetrických vysílačů, minipump,

d) způsoby vyvolání nádorů nebo spontánní nádory, u nichž se očekává, že způsobí středně intenzivní bolesti nebo strach nebo středně závažný zásah do běžného chování pokusného zvířete,

e) ozařování pokusného zvířete nebo chemoterapie za použití subletální dávky nebo jinak letální dávky, ale při rekonstituci imunitního systému. Očekávané nepříznivé účinky by měly být mírné nebo střední a krátkodobé, tedy trvající méně než 5 dní,

f) chov geneticky upravených pokusných zvířat, při němž se očekává vznik fenotypu se středními účinky,

g) vytvoření geneticky upraveného pokusného zvířete na základě chirurgických postupů,

h) dlouhodobější, tedy až 5 dní trvající, použití metabolických klecí se středně závažným omezením pohybu pokusného zvířete,

i) studie za použití upravené potravy, jež nesplňuje všechny nutriční potřeby pokusného zvířete a u níž se očekává, že v průběhu studie způsobí pokusnému zvířeti středně závažné klinické abnormality,

j) odnětí potravy dospělým potkanům na dobu 48 hodin,

k) vyvolání únikových nebo úhybných reakcí v situaci, kdy pokusné zvíře nemůže podnětu uniknout nebo se mu vyhnout a kdy se očekává středně intenzivní strach.

Závažné druhy pokusů zahrnují

a) zkoušky toxicity, které vedou k usmrcení nebo u nichž se dá očekávat smrt pokusného zvířete nebo vznik vážného patofyziologického stavu u pokusného zvířete, například zkouška akutní toxicity po aplikaci jedné dávky,

b) testování přístrojů, jejichž selhání může způsobit značnou bolest, strach nebo smrt pokusného zvířete, například přístroje podporující srdeční činnost,

- c) testování účinnosti vakcín provázené trvalým zhoršením stavu pokusného zvířete**, pokusným onemocněním vedoucím ke smrti, spojeným s dlouhodobou středně intenzivní bolestí, strachem nebo utrpením,
- d) ozařování pokusného zvířete nebo chemoterapie za použití letální dávky** bez rekonstituce imunitního systému nebo s rekonstitucí vyvolávající reakci štěpu proti hostiteli,
- e) způsoby vyvolání nádorů** nebo se vznikem spontánních **nádorů, u nichž se očekává, že způsobí postupné smrtelné onemocnění pokusného zvířete** provázené dlouhotrvající středně intenzivní bolestí, strachem nebo utrpením, například nádory způsobující kachexii, invazivní kostní nádory, nádory vedoucí k šíření metastáz a nádory, kterým se umožní ulcerace,
- f) chirurgické a jiné zákroky** na pokusném zvířeti v celkovém znečistlivění, u nichž se očekává, že způsobí značné nebo trvalé středně intenzivní pooperační bolesti, utrpení nebo strach nebo vážné a trvalé zhoršení celkového stavu pokusného zvířete, způsobení nestabilních zlomenin nebo torakotomie pokusného zvířete bez přiměřeného snížení bolesti nebo traumatu za účelem vyvolání mnohočetného selhání orgánů pokusného zvířete,
- g) transplantace orgánu**, při níž se očekává, že rejekce orgánu povede k značnému strachu nebo zhoršení celkového stavu pokusného zvířete, například xenotransplantace,
- h) chov pokusného zvířete s genetickými poruchami**, při němž se očekává, že pokusné zvíře postihne vážné a trvalé zhoršení celkového stavu, například Huntingtonova nemoc, svalová dystrofie, chronicky se opakující zánět nervů,
- i) dlouhodobější použití metabolických klecí s vážným omezením pohybu pokusného zvířete**,
- j) elektrické šoky**, před nimiž pokusné zvíře nemůže uniknout, například s cílem vyvolat naučenou bezmocnost,
- k) dlouhodobější úplná izolace sociálních druhů** pokusných zvířat, například psů a subhumánních primátů,
- l) imobilizační stres** s cílem vyvolat u potkanů žaludeční vředy nebo srdeční selhání,
- m) zkoušky využívající nucené plavání či pohyb, jež končí vyčerpáním pokusného zvířete.**

Opětovně lze zvíře použít k novému pokusu, jestliže

- a) pokusné zvíře je v dobrém zdravotním stavu** a má znovu v plné míře dobré životní podmínky,
- b) závažnost předchozího pokusu byla mírná nebo střední**,
- c) další pokus je klasifikován jako mírný, střední nebo jako pokus, při němž již pokusné zvíře nenabude vědomí**, a
- d) je to v souladu s doporučením veterinárního lékaře** s ohledem na způsob předchozího použití pokusného zvířete.

Státní orgán příslušný ke schvalování projektů pokusů **může** ve výjimečných případech a po veterinárním vyšetření pokusného zvířete **povolit jeho opětovné použití**, pokud pokusné zvíře nebylo použito více než jedenkrát k pokusu spojenému se značnými bolestmi, strachem nebo odpovídajícím utrpením.

7.14. Ukončení pokusu

Modelový případ

58.

Posuzujete v odborné komisi projekty pokusů. Řešíte oprávněnost usmrcení anebo ponechání pokusných zvířat na živu. Za jakých podmínek lze pokusné zvíře usmrtit, za jakých podmínek jej lze ponechat na živu, za jakých podmínek může být umístěno do chovu hospodářských zvířat, do chovu zájmových zvířat, za jakých podmínek může být vráceno do volné přírody.

Řešení

Na konci pokusu rozhodne veterinární lékař nebo osoba odborně způsobilá k navrhování pokusů nebo projektů pokusů, zda bude pokusné zvíře ponecháno naživu.

Pokusné zvíře **bude usmrceno**, pokud je pravděpodobné, že bude nadále trpět střední nebo značnou bolestí, utrpením, strachem nebo trvalým poškozením.

Pokusnému zvířeti **ponechanému na živu**, se musí poskytnout péče a umístění přiměřené jeho zdravotnímu stavu.

Umístění do zájmového chovu nebo vrácení do vhodného přírodního stanoviště či chovu, pokud

- a) to **umožňuje zdravotní stav** pokusného zvířete,
- b) jsou **zajištěny dobré životní podmínky**, a
- c) **není ohroženo veřejné zdraví, zdraví zvířat ani životní prostředí**,
- d) **není to v rozporu s právními předpisy** upravujícími ochranu přírody a krajiny a obchodování s ohroženými druhy a myslivostí nebo rybářství.

Při umístění do zájmového chovu se musí uplatňovat režim socializace těchto zvířat.

Při umístění do volné přírody se musí uplatňovat režim rehabilitace před jejich navrácením do jejich přírodních stanovišť.

7.15. Usmrcování pokusných zvířat

Modelový případ

59.

Posuzujete v odborné komisi projekty pokusů. Řešíte oprávněnost použití konkrétních metod usmrcení zvířat po ukončení pokusu. Jaké metody se mohou používat k usmrcení pokusných zvířat a u kterých druhů zvířat.

Řešení

Při usmrcování musí být pokusná zvířata vystavena co nejmenší míře bolesti, utrpení a strachu. Usmrcení musí provádět osoba odborně způsobilá k navrhování pokusů nebo projektů pokusů nebo osoba odborně způsobilá k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.

Lze používat následující metody (konkrétní metoda pro příslušný druh je specifikována ve vyhlášce o ochraně pokusných zvířat):

- a) upoutaný projektil,
- b) tupý úder do hlavy,
- c) zlomení vazy,
- d) oddělení hlavy od trupu,
- e) omráčení elektrickým proudem,
- f) oxid uhličitý,
- g) inertní plyny (Ar, N₂),
- h) předávkování anestetikem,
- i) zastřelení volným projektilem odpovídající střelnou zbraní a střelivem,
- j) jiné metody u hospodářských zvířat používaných jako pokusná metodami povolenými v nařízení o usmrcování zvířat,
- k) jiné metody povolené státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů.

Usmrcení pokusných zvířat musí být dokončeno:

- a) potvrzením trvalého zastavení oběhu,
- b) destrukcí mozku,
- c) zlomením vazy,
- d) vykrvením, nebo
- e) potvrzením nástupu posmrtné ztuhlosti.

Metody usmrcování jednotlivých druhů pokusných zvířat

Poznámky / metody pro jednotlivá zvířata	Ryby	Obojži velníci	Plazi	Ptáci	Hlodavci	Králíci	Psi, kočky, fretky a lišky	Velcí savci	Subhumánní primáti
Upoutaný projektil	X	X	(2)	X	X		X		X
Tupý úder do hlavy				(7)	(8)	(9)	(10)	X	X
Zlomení vazy	X	X	X	(4)	(5)	(6)	X	X	X
Oddělení hlavy od trupu	X	X	X	(11)	(12)	X	X	X	X
Omráčení elektrickým proudem	(13)	(13)	X	(13)	X	(13)	(13)	(13)	X
Oxid uhličitý	X	X	X		(3)	X	X	X	X
Inertní plyny (Ar, N ₂)	X	X	X			X	X	(14)	X
Předávkování anestetikem	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Zastřelení volným projektilem	X	X	(15)	X	X	X	(16)	(15)	X

Požadavky:

- (1) Kde je to vhodné, použije se s předchozím podáním sedativ.
- (2) Použije se pouze u velkých plazů.

- (3) Plyn je do komory vpouštěn postupně. Nepoužije se u plodů a novorozených hlodavců.
- (4) Použije se pouze u ptáků s hmotností nižší než 1 kg. Ptákům s hmotností vyšší než 250 g se podávají sedativa.
- (5) Použije se pouze u hlodavců s hmotností nižší než 1 kg. Hlodavcům s hmotností vyšší než 150 g se podávají sedativa.
- (6) Použije se pouze u králíků s hmotností nižší než 1 kg. Králíkům s hmotností vyšší než 150 g se podávají sedativa.
- (7) Použije se pouze u ptáků s hmotností nižší než 5 kg.
- (8) Použije se pouze u hlodavců s hmotností nižší než 1 kg.
- (9) Použije se pouze u králíků s hmotností nižší než 5 kg.
- (10) Použije se pouze u novorozených jedinců.
- (11) Použije se pouze u ptáků s hmotností nižší než 250 g.
- (12) Použije se, pouze pokud není možné použití jiných metod.
- (13) Vyžaduje se zvláštní vybavení.
- (14) Použije se pouze u prasat.
- (15) Provádí pouze zkušený střelec v terénu.
- (16) Provádí pouze zkušený střelec v terénu, pokud není možné použít jiné metody.

Vysvětlivky:

- ¹⁾ Je-li kolonka prázdná, je metoda usmrcování pro jednotlivý druh pokusných zvířat povolena.
- ²⁾ Je-li kolonka proškrtnutá, je metoda usmrcování pro jednotlivý druh pokusných zvířat zakázána.
- ³⁾ Je-li v kolonce uveden odkaz na požadavek, je metoda usmrcování pro jednotlivý druh pokusných zvířat povolena a provádí se v souladu s příslušným požadavkem.

Nevztahuje se na případy, kdy je třeba pokusné zvíře usmrtit za mimořádných okolností z důvodu ochrany zvířat proti týrání, veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti, zdraví zvířat nebo životního prostředí.

8. Přeprava zvířat

8.1. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností (nad 50 km i do 50 km) s výjimkou do 50 km od hospodářství sezónní přepravy vlastních zvířat a vlastními přepravními prostředky (včetně přepravy na pastvu) nebo dále s výjimkou přepravy přímo k veterinárnímu lékaři a zpět podle pokynů veterinárního lékaře (do 50 km i nad 50 km).

Modelový případ

60.

Společnost Transporta přepravuje býky na porážku. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který byl proškolen ve společnosti Transporta. Přepravní prostředek byl schválen krajskou veterinární správou. K navigaci byl používán předepsaný navigační systém. Nebyla vedena kniha jízd. Přeprava trvala 9 hodin. Byla přepravována zvířata zdravá. Zvířata nebyla přivázaná. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ byli čtyři býci s hmotností okolo 550 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 2 vteřin.

61.

Společnost Animal transport přepravuje krávy z jednoho hospodářství do druhého hospodářství, které krávy zakoupilo. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. K navigaci nebyl používán předepsaný navigační systém. Byla vedena kniha jízd. Přeprava trvala 14 hodin. Byla přepravována zvířata zdravá. Zvířata nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ byly čtyři krávy s hmotností okolo 550 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

62.

Společnost Převoz přepravuje ovce a kozy z jedné pastviny na druhou pastvinu vzdálenou 60 km. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a pánevi. Zvířata byla dospělé ovce, březí ovce i jehňata. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ bylo 15 ovcí s hmotností okolo 55 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

63.

Společnost Doprava zvířat přepravuje prasata z výstavy zpět do chovu. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 7 hodin, zvířata nebyla ani krmena ani napájena. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na bocích a na hřbetě. Zvířata byla prasničky. Nebyla přivázaná. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ bylo 15 prasniček s hmotností okolo 100 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

64.

Společnost Modrava přepravuje brojlerů z chovu na jatky. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 2 hodiny, zvířata nebyla ani krmena ani napájena. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a hřbetě. Brojleři byli v přeprávkách o rozměrech $100 \text{ cm} \times 60 \text{ cm} = 6\,000 \text{ cm}^2$. V každé přepravce bylo 25 brojlerů s hmotností okolo 1,6 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata.

65.

Společnost Lepus chová a přepravuje králíky z chovu na jatky. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 4 hodiny, zvířata nebyla ani krmena ani napájena. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a hřbetě. Králíci byli v přeprávkách o rozměrech $100 \text{ cm} \times 60 \text{ cm} = 6\,000 \text{ cm}^2$. V každé přepravce bylo 10 králíků s hmotností okolo 3,2 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata.

66.

Společnost Přepravní přepravuje plemenné býky nakoupené společností Hrádek od společnosti Horní Val. Společnost Přepravní má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič má osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který byl proškolen ve společnosti Přepravní. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. K navigaci byl používán předepsaný navigační systém. Byla vedena kniha jízd. Přeprava trvala 9 hodin. Byla přepravována zvířata zdravá. Zvířata nebyla přivázaná. V každém kotci o rozměrech $1 \times 3 = 3 \text{ m}^2$ byl jeden býk s hmotností okolo 950 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo bylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . Zvířata byla vedena za nosní kroužek.

Řešení

Nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení; **zvířata** musí být **způsobilá pro přepravu, dopravní prostředky a zařízení k nakládce a vykládce** musí **předcházet zranění a utrpení zvířat**, **personál** musí být **kvalifikován**, **délka trvání cesty** musí být **minimalizována**, zvířata musí být **napojena a nakrmena** a musí jim být poskytnut **odpočinek**, **přepavní plocha a výška** musí být dostatečné, **pravidelně se kontrolují** zvířata a **dobré životní podmínky zvířat**.

Převravec musí mít **povolení** vydané krajskou veterinární správou (s výjimkou přepravy do 65 km) nebo **povolení** pro dlouhotrvající cesty vydané krajskou veterinární správou. **Řidiči** (pro přepravu domácích koňovitých nebo domácího skotu, ovcí, koz a prasat či drůbeže) **musí mít osvědčení o způsobilosti** řidiče a průvodce silničních vozidel (s výjimkou přepravy do 65 km). **Zásilky zvířat musí doprovázet průvodci** (s výjimkou přepravy zvířat v kontejnerech), kteří **musí mít osvědčení o způsobilosti** průvodce silničních vozidel (s výjimkou přepravy do 65 km). Řidič může vykonávat funkci průvodce. **Personál (zaměstnanci přepravce) musí absolvovat školení** (s výjimkou přepravy do 65 km). Převravec musí **přepřavovat zvířata v souladu s technickými pravidly**.

U dlouhotrvajících cest (nad 8 hodin přepravy) musí mít **dopravní prostředky schválení (osvědčení)** vydané krajskou veterinární správou a přepravci domácích koňovitých, kromě evidovaných koňovitých, a domácího skotu, ovcí koz a prasat musí vést **knihu jízd** a používat stanovený **navigační systém**.

Zvířata mohou být přepravována pouze tehdy, jsou-li pro plánovanou cestu **způsobilá**.

Za způsobilá k přepravě se považují zvířata zdravá a dále

- a) **zraněná nebo nemocná lehce** a přeprava jim nepřivodí další utrpení; v případě pochybností je nutno konzultovat veterinárního lékaře;
- b) jestliže je nemoc nebo poranění součástí výzkumného programu;
- c) jsou přepravována **pod veterinárním dohledem** kvůli veterinárnímu ošetření nebo stanovení diagnózy;
- d) jde o zvířata, která **podstoupila veterinární zákrok v souvislosti s praktikami jako odrohování nebo kastrace, za předpokladu, že rány byly úplně zahojeny**.

Za nezpůsobilá k přepravě se považují zvířata, která

- a) se bez bolesti nebo pomoci **nemohou sama pohybovat**;
- b) mají **velké otevřené rány nebo výhřezy**;
- c) jde o **březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 %** či více očekávané doby březosti, nebo **samice, které porodily v předcházejícím týdnu (s výjimkou evidovaných koňovitých při cestě do lepších podmínek při porodu nebo při cestě nově narozených hříbat s evidovanými klisnami a průvodcem)**;
- d) jde o **novorozená zvířata, která ještě nemají úplně zahojený pupek (s výjimkou při cestě nově narozených hříbat s evidovanými klisnami a průvodcem)**;
- e) jde o **selata mladší tří týdnů, jehňata mladší jednoho týdne a telata mladší deseti dnů, ledaže jsou přepravována na vzdálenost menší než 100 km**;
- f) jde o **psy a kočky mladší osmi týdnů, pokud je nedoprovází jejich matka**;
- g) jde o **jelenovité v období, kdy se jim obnovuje paroží**.

Pokud zvířata onemocní nebo se poraní během přepravy, musí být oddělena od ostatních a musí jim být poskytnuta **první pomoc**, jakmile je to možné. Musí jim být poskytnuto vhodné **veterinární ošetření**, a je-li to nezbytné, musí být **nutně porážena nebo usmrcena** tak, aby jim nebylo způsobeno zbytečné utrpení.

Přepřavovaným zvířatům se **nesmějí podávat sedativa**, pokud to není nezbytně nutné k zajištění dobrých životních podmínek zvířat, a v tom případě pouze pod veterinárním dohledem.

Krávy, ovce nebo kozy v laktaci, které nedoprovázejí jejich potomci, musí být **podojeny v nejvýše dvanáctihodinových intervalech**.

Dopravní prostředky, kontejnery musí předcházet zranění a utrpení, zvířata nesmí mít možnost z nich uniknout, musí chránit před nepříznivým počasím a vysokými teplotami, s potřebným množstvím a kvalitou a prouděním vzduchu, s dostatkem prostoru, přepážky musí být dostatečně pevné, podlaha nesmí být kluzká; pro selata o hmotnosti méně než 10 kg, jehňata o hmotnosti méně než 20 kg, telata mladší šesti měsíců a hřibata mladší čtyř měsíců musí být opatřena vhodnou podestýlkou, podlaha musí minimalizovat prosakování moči a výkalů, prostory musí být čisté a dezinfikované; s přístupem ke zvířatům za účelem jejich kontroly a péče o ně; s osvětlovacím zařízením umožňujícím kontrolu, s případnými doklady o plachosti nebo nebezpečnosti zvířat a s pokyny o krmení, napájení a jakékoli vyžadované zvláštní péči.

Vozidla, ve kterých jsou zvířata přepravována, musí být jasně a viditelně opatřena symbolem označujícím přítomnost živých zvířat (vyjma přepravy v kontejnerech), kontejnery se zvířaty musí být jasně a viditelně opatřeny symbolem označujícím přítomnost živých zvířat a znakem označujícím horní okraj kontejneru, s výjimkou případů přepravy zvířat zemědělci pomocí zemědělských vozidel nebo dopravních prostředků, které jim patří, jestliže zeměpisné podmínky vyžadují přepravu pro sezónní stěhování některých druhů zvířat na pastvu s přepravy prováděné zemědělci u vlastních zvířat a vlastními dopravními prostředky na vzdálenost nejvýše 50 km od jejich hospodářství.

Zařízení k nakládce a vykládce musí předcházet zranění a utrpení, povrchy nesmí být zejména kluzké a musí být zajištěna boční ochrana, aby zvířata nemohla uniknout; musí být čisté a dezinfikované.

Rampy nesmějí být pro telata, prasata, a koně strmější než úhel 20°, tj. 36,4 % k horizontální rovině, a pro skot (vyjma telata) a ovce než úhel 26° 34', tj. 50 % k horizontální rovině. Pokud je sklon strmější než 10°, tj. 17,6 % k horizontální rovině, musí být rampy vybaveny systémem, např. příčnými latěmi, který umožní, aby zvířata mohla bez rizika nebo potíží vyjít nahoru či sejít dolů.

Pokud nakládka nebo vykládka trvá déle než čtyři hodiny, vyjma drůbež, musí být k dispozici vhodné zařízení k pobytu zvířat, jejich krmení a napájení mimo dopravní prostředek, aniž by byla přivázána; musí na tyto činnosti dohlížet schválený veterinární lékař a musí být přijata zvláštní opatření, aby se zajistily dobré životní podmínky zvířat během těchto činností

Je zakázáno

- a) **zvířata bít nebo kopat;**
- b) **používat tlak na zvláště citlivé části těla;**
- c) **zavěšovat zvířata pomocí mechanických prostředků;**
- d) **zvedat nebo tahat zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas nebo srst, nebo s nimi zacházet tak, aby jim tím byla působena zbytečná bolest nebo utrpení;**
- e) **používat poháněče nebo pomůcky se špičatými konci;**
- f) **úmyslně zdržovat zvířata, která jsou poháněna nebo vedena prostorem,**
- g) **elektrické obušky se smějí používat jen u dospělého skotu a prasat v případě, když odmítají pohyb, a to jen tehdy, když zvířata mají dostatečný prostor k průchodu; výboje nesmějí trvat déle než jednu vteřinu, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány jen na svaly zadních končetin; výboje se nesmějí používat opakovaně, pokud zvíře nereaguje.**
- h) **zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za nohy svázané k sobě. Telata nesmějí mít náhubek. Domácí koňovití starší osmi měsíců musí mít během přepravy ohlávku, vyjma nezkracené koně, Pokud musí být zvířata přivázána, musí být provazy, řetězy nebo jiné použité prostředky upevnění pevné, umožňující zvířatům, aby si lehla, nakrmila se a napojila se; aby se zabránilo jakémukoli riziku uškrcení nebo poranění a aby bylo možno zvířata rychle uvolnit.**

Je nutno **přepravovat odděleně**, pokud jde o

- a) **zvířata různých druhů (s výjimkou, pokud jsou na sebe zvyklá),**
- b) **zvířata významně odlišné velikosti nebo různého stáří (s výjimkou, pokud jsou na sebe zvyklá),**
- c) **dospělé chovné kance nebo hřebce (s výjimkou, pokud jsou na sebe zvyklá),**

- d) **samec v říji a samice,**
- e) **zvířata s rohy a zvířata bez rohů** (s výjimkou, pokud jsou na sebe zvyklá),
- f) **zvířata navzájem nepřátelská,**
- g) **přivázaná a nepřivázaná zvířata.**

Přeprava hospodářských zvířat na jatky

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Přeprava koňovitých

Koňovití jiní než evidovaní

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Lze ji prodloužit při splnění dalších podmínek, zejména:

Domácí koňovité lze přepravovat po dobu **nejvýše 24 hodin**. Během cesty musí být **každých osm hodin napájení a v případě potřeby nakrmení**.

Hříbatům na mléčné výživě musí být po **9 hodinách** cesty poskytnut odpočinek v délce alespoň jedné hodiny k napojení a nakrmení a pak může přeprava pokračovat dalších 9 hodin.

V zájmu zvířat je možné délku trvání cesty prodloužit o dvě hodiny.

Po uplynutí stanovené doby musí být **vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin**.

Koňovití se nesmějí přepravovat ve vícepodlažních vozidlech.

Nezkrocení koňovití se nesmějí přepravovat ve skupinách čítajících více než čtyři kusy.

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky, (dospělí koně: 1,75 m² (0,7 × 2,5 m).

Vnitřní výška oddělení musí být nejméně o 75 cm vyšší, než je výška kohoutku nejvyššího zvířete.

Přeprava skotu

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Lze ji prodloužit při splnění dalších podmínek, zejména:

Skot lze přepravovat po dobu **nejvýše 14 hodin**. Po 14 hodinách musí být odpočinek alespoň 1 hodinu pro krmení a napojení a pak lze pokračovat dalších 14 hodin.

Neodstaveným telatům musí být po **9 hodinách** cesty poskytnut odpočinek v délce alespoň jedné hodiny k napojení a nakrmení a pak může přeprava pokračovat dalších 9 hodin.

V zájmu zvířat je možné délku trvání cesty prodloužit o dvě hodiny.

Po uplynutí stanovené doby musí být **vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin**.

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (dospělý skot okolo 550 kg: 1,30 – 1,60 m²).

Přeprava ovcí a koz

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Lze ji prodloužit při splnění dalších podmínek, zejména:

Ovce a kozy lze přepravovat po dobu **nejvýše 14 hodin**. Po 14 hodinách musí být odpočinek alespoň 1 hodinu pro krmení a napojení a pak lze pokračovat dalších 14 hodin.

Neodstaveným jehňatům a kůzlatům musí být po **9 hodinách** cesty poskytnut odpočinek v délce alespoň jedné hodiny k napojení a nakrmení a pak může přeprava pokračovat dalších 9 hodin.

V zájmu zvířat je možné délku trvání cesty prodloužit o dvě hodiny.

Po uplynutí stanovené doby musí být **vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin**.

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (ovce a koza okolo 55 kg: 0,30 – 0,40 m²).

Přeprava prasat

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Lze ji prodloužit při splnění dalších podmínek, zejména:

Prasata lze přepravovat po dobu **nejvýše 24 hodin**. Během cesty musí mít **neustálý přístup k vodě**.

Neodstaveným selatům musí být po **9 hodinách** cesty poskytnut odpočinek v délce alespoň jedné hodiny k napojení a nakrmení a pak může přeprava pokračovat dalších 9 hodin.

V zájmu zvířat je možné délku trvání cesty prodloužit o dvě hodiny.

Po uplynutí stanovené doby musí být **vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin.**

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (prase okolo 100 kg: 235 kg/m²).

Přeprava drůbeže, králíků

Musí být k dispozici vhodné krmivo a voda v přiměřeném množství, s výjimkou cesty trvající méně než 12 hodin bez ohledu na dobu nakládky nebo vykládky nebo **24 hodin u mláďat** všech druhů za předpokladu, že se přeprava uskutečňuje **do 72 hodin po vylíhnutí (drůbež okolo 1,6 až 3 kg: 160 cm² na 1 kg).**

Přeprava domácích ptáků

Musí být k dispozici vhodné krmivo a voda v přiměřeném množství, s výjimkou cesty trvající méně než 12 hodin bez ohledu na dobu nakládky nebo vykládky nebo **24 hodin u mláďat** všech druhů za předpokladu, že se přeprava uskutečňuje **do 72 hodin po vylíhnutí.**

Přeprava psů a koček

Přepravování psi a kočky musí být nakrmeni v intervalech nejvýše 24 hodin a napájeni v intervalech nejvýše osmi hodin. Musí být k dispozici jasné písemné pokyny o krmení a napájení.

8.2. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností do 50 km od hospodářství vlastních zvířat a vlastními přepravními prostředky (včetně přepravy na pastvu)

Modelový případ

67.

Zemědělský podnik Podrava přepravuje své jalovice z jedné pastviny na druhou pastvinu vzdálenou 45 km svým vozidlem. Podnik nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byla jalovice. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ bylo 6 zvířat s hmotností okolo 400 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

68.

Zemědělský podnik Kralovec přepravuje své krávy ze svého hospodářství na výstavu vzdálenou 40 km svými vozidly. Podnik nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byly dospělé krávy. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ byly 3 krávy s hmotností okolo 500 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 2 vteřin.

69.

Společnost Převoz přepravuje ovce a kozy zemědělského podniku Koliba z jedné pastviny na druhou pastvinu vzdálenou 40 km. Společnost má povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, jen byl proškolen přepravní společností. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byla dospělé ovce, březí ovce i jehňata. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech $2 \times 3 = 6 \text{ m}^2$ bylo 15 ovcí s hmotností okolo 55 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26° . K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

70.

Zemědělské družstvo Kámen přepravuje svá prasata svým dopravním prostředkem z jedné výkrmové haly do druhé vzdálené 10 km. Družstvo nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Přepravy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který

nemá osvědčení, nebyl proškolen. Převážní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Převáža trvala 1 hodinu. Byla převážována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a pánevi. Zvířata byla běhouni. Nebyla přivázaná. V každém kotci o rozměrech 2x3=6m² bylo 15 prasat. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26°. K pohánění zvířat byl používán elektrický pohanč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

71.

Společnost Husinec převážuje své husy z jednoho chovu do druhého chovu s rybníčkem na vzdálenost 30 km. Společnost nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k převážvě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k převážvě zvířat, řidič současně plní funkci průvodce. Převážvy se vedle řidiče účastní ještě závozník, který nemá osvědčení, nebyl proškolen. Převážní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Převážva trvala 2 hodiny. Byla převážována zvířata zdravá. Zvířata byly vykrmované husy. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata.

Řešení

Nikdo nesmí provádět ani nařídít převážvu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení; zvířata musí být způsobilá pro převážvu, dopravní prostředky a zařízení k nakládkě a vykládkě musí předcházet zranění a utrpení zvířat, personál musí být kvalifikován, délka trvání cesty musí být minimalizována, zvířata musí být napojena a nakrmena a musí jim být poskytnut odpočinek, převážvní plocha a výška musí být dostatečné, pravidelně se kontrolují zvířata a dobré životní podmínky zvířat.

Personál (zaměstnanci převážvce) musí absolvovat školení (organizované dopravcem) (podle nařízení s výjimkou převážvy do 65 km).

Zvířata mohou být převážována pouze tehdy, jsou-li pro plánovanou cestu způsobilá.

Za způsobilá k převážvě se považují zvířata zdravá a dále zvířata, která

- a) jsou převážována k veterinárnímu ošetření a zpět;
- b) jsou převážována na pokyn veterinárního lékaře k diagnostickým účelům.

Za nezpůsobilá k převážvě se považují zvířata, která

- a) se bez bolesti nebo pomoci nemohou sama pohybovat;
- b) mají velké otevřené rány nebo výhřezy;
- c) jde o březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 % či více očekávané doby březosti, nebo samice, které porodily v předcházejícím týdnu;
- d) jde o novorozená zvířata, která ještě nemají úplně zahojený pupek;
- e) jde o selata mladší tří týdnů, jehňata mladší jednoho týdne a telata mladší deseti dnů, ledaže jsou převážována na vzdálenost menší než 100 km;
- f) jde o savce neodstavené od matky, pokud je nedoprovází jejich matka;
- g) jde o jelenovité v období, kdy se jim obnovuje paroží.

Pokud zvířata onemocní nebo se poraní během převážvy, musí být oddělena od ostatních a musí jim být poskytnuta první pomoc, jakmile je to možné. Musí jim být poskytnuto vhodné veterinární ošetření, a je-li to nezbytné, musí být nutně porážena nebo usmrcena tak, aby jim nebylo způsobeno zbytečné utrpení.

Dopravní prostředky, kontejnery musí předcházet zranění a utrpení, zvířata nesmí mít možnost z nich uniknout, musí chránit před nepříznivým počasím a vysokými teplotami, s potřebným

množstvím a kvalitou a prouděním **vzduchu**, s dostatkem **prostoru**, **přepážky musí být dostatečně pevné, podlaha nesmí být kluzká**; podlaha musí minimalizovat **prosakování moči a výkalů**.

Zařízení k nakládce a vykládce musí předcházet zranění a utrpení, povrchy nesmí být zejména kluzké a musí být zajištěna boční ochrana, aby zvířata nemohla uniknout; musí být **čisté a dezinfikované**.

Je zakázáno

- a) **zvířata bít nebo kopat;**
- b) **používat tlak na zvláště citlivé části těla;**
- c) **zavěšovat zvířata pomocí mechanických prostředků;**
- d) **zvedat nebo tahat zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas nebo srst**, nebo s nimi zacházet tak, aby jim tím byla působena zbytečná bolest nebo utrpení;
- e) **používat poháněče nebo pomůcky se špičatými konci;**
- f) **úmyslně zdržovat zvířata**, která jsou poháněna nebo vedena prostorem,
- g) **elektrické obušky se smějí používat jen u dospělého skotu a prasat v případě, když odmítají pohyb, a to jen tehdy, když zvířata mají dostatečný prostor k průchodu; výboje nesmějí trvat déle než jednu vteřinu**, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány **jen na svaly zadních končetin**; výboje se nesmějí používat opakovaně, pokud zvíře nereaguje.
- h) **zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za nohy svázané k sobě. Telata nesmějí mít náhubek**. Domácí koňovití starší osmi měsíců **musí mít během přepravy ohlávku**, vyjma nezkrocené koně. Pokud musí být zvířata přivázána, musí být provazy, řetězy nebo jiné použité prostředky upevnění pevné, **umožňující zvířatům, aby si lehla, nakrmila se a napojila se**; aby se **zabránilo jakémukoli riziku uškrcení nebo poranění** a aby bylo možno zvířata rychle uvolnit,
- i) **přeppravovat zvířata se svázanými končetinami s výjimkou handicapovaných, přivazovat zvířata za končetiny s výjimkou dravců chovaných v zajetí.**

Přeprava hospodářských zvířat na jatky

Délka přepravy **nesmí překročit 8 hod.**

Přeprava koňovitých

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky, (dospělý: **1,75 m² (0,7 × 2,5 m)**).

Vnitřní výška oddělení musí být nejméně o 75 cm vyšší, než je výška kohoutku nejvyššího zvířete.

Přeprava skotu

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (dospělý skot okolo **550 kg: 1,30 – 1,60 m²**).

Přeprava ovcí a koz

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (ovce a koza okolo **55 kg: 0,30 – 0,40 m²**).

Přeprava prasat

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (prase okolo **100 kg: 235 kg/m²**).

Přeprava drůbeže, králíků

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (drůbež okolo **1,6 až 3 kg: 160 cm² na 1 kg**).

Přeprava domácích ptáků

Velikost přepravních prostor pro ostatní savce a ptáky musí odpovídat velikosti zvířete nebo skupiny zvířat daného druhu tak, aby **každé zvíře mohlo stát a bez problémů si lehat nebo vstávat**. Velikost

kontejneru pro přepravu **ptáků odpočívajících na hřadech musí umožnit sezení na hřadu s napřímenou hlavou a ocasem pro každého ptáka**. Ptákům, kteří **neodpočívají na hřadech**, musí velikost přepravních prostor kontejneru umožňovat **vzpřímené stání**. Ptáci musí být přepravováni v šeru.

Přepava psů a koček

Psi musí mít zajištěn dostatek **prostoru, aby mohli zaujmout přirozenou polohu**, která jim umožní korigovat pohyby dopravního prostředku. Psi musí být umístěni v dopravním prostředku tak, aby neohrozili řidiče ani sebe. Když je pes umístěn v **přepravním boxu**, rozměry přepravního **boxu** musí psu umožnit **alespoň pohodlné ležení**. Pokud je pes přepravován v boxu, který mu umožňuje pouze pohodlné ležení, může být takto přepravován **po dobu maximálně 6 hodin**. Jinak musí splňovat to, že přepravní **boxy** musí mít takové rozměry, aby pes mohl **přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat, délka boxu odpovídá délce psa** měřené od čenichu po nasazení ocasu, **výška boxu** nesmí být nižší, než je **výška přirozeně stojícího psa včetně uší**, pokud jsou postaveny, **šířka boxu** je nejméně **dvojnásobkem šířky těla psa**, měřené v nejširším místě těla. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Kočky musí být umístěny v dopravním prostředku tak, **aby neohrozily řidiče ani sebe**. Pokud jsou kočky přepravovány v přepravních **boxech**, musí mít přepravní box takové **rozměry, aby kočka mohla přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat**. Přepravní box musí umožnit kočkám **pohodlné ležení**. Rozměry přepravních boxů se odvozují od velikosti kočky. Box musí být zajištěn proti samovolnému otevření. Box musí být zajištěn proti pohybu v dopravním prostředku. Přeprava **více koček** v jednom boxu může být uskutečněna pouze v případě, že box svými rozměry **odpovídá počtu** přepravovaných **zvířat**. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

8.3. Přeprava zvířat, která se uskutečňuje v souvislosti s nehuspodářskou činností (do 50 km i nad 50 km), nebo se uskutečňuje v souvislosti s huspodářskou činností do 50 km u huspodářských zvířat anebo se uskutečňuje v souvislosti s huspodářskou činností v rámci huspodářství u huspodářských zvířat (do 50 km i nad 50 km) nebo se uskutečňuje přímo k veterinárnímu lékaři a zpět podle pokynů veterinárního lékaře (do 50 km i nad 50 km) nebo na pokyn veterinárního lékaře k diagnostickým účelům.

Modelový případ

72.

Pan Horník přepravuje své jalovice z jedné pastviny na druhou pastvinu vzdálenou 45 km svým vozidlem. Nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě huspodářských zvířat, nemá osvědčení o způsobnosti řidiče k přepravě zvířat. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byla jalovice. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. Ve voze bylo 6 zvířat s hmotností okolo 400 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26°: K pohánění zvířat byla používána tyč, kterou občas bylo některé zvíře píchnuto anebo udeřeno přes pánevní končetiny.

73.

Zemědělský podnik Uhrovec přepravuje své krávy v rámci svého huspodářství z jedné stáje (kterou bude rekonstruovat) do druhé stáje vzdálené 56 km svými vozidly. Podnik nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě huspodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobnosti řidiče k přepravě zvířat. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 4 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byly dospělé krávy. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. V každém kotci o rozměrech 2x3=6m² byly 3 krávy s hmotností okolo 500 kg. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26°: K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 2 vteřin.

74.

Pan Jirkovec přepravuje své ovce z jedné louky na druhou louku vzdálenou 80 km. Je zaujatým chovatelem ovcí, ovce spásají domluvené louky jiných majitelů, aby je majitelé nemuseli kosit. Ovce neporáží, vlnu neprodává. Uhynulé nechává odvézt do asanačního podniku. Nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě huspodářských zvířat, nemá osvědčení o způsobnosti řidiče k přepravě zvířat. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Přeprava trvala 3 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a páni. Zvířata byla dospělé ovce, březí ovce i jehňata. Nebyla přivázaná, některá měla rohy a některá ne. Zvířata byla volně v přepravním prostoru vozidla. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26°: K pohánění zvířat byl používán bičik, kterým byla zvířata poháněna přes zadní končetiny.

75.

Zemědělské družstvo Kamenice přepravuje svá prasata svým dopravním prostředkem z jedné výkrmové haly do druhé vzdálené 60 km. Družstvo nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě huspodářských zvířat. Přepravní prostředek nebyl schválen krajskou

veterinární správou. Převrava trvala 2 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá, u některých byly zjištěny odřeniny na končetinách a pánvi. Zvířata byla běhouni. Nebyla přivázaná. V dopravním prostředku byla navolno. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata. Nakládací a vykládací rampy měly úhel 26°. K pohánění zvířat byl používán elektrický pohaněč, byl přikládán na pánevní svaly po dobu 1 vteřiny.

76.

Společnost Kachní přepravuje své kachny z jednoho místa do druhého místa s rybníčkem na vzdálenost 30 km. Společnost nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat. Převravní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Převrava trvala 2 hodiny. Byla přepravována zvířata zdravá. Zvířata byly vykrmované kachny. Dopravní prostředek byl uzavřený, chránil zvířata před nepřízní počasí, průduchy ven zajišťovaly dostatečné proudění vzduchu. Zvířata v něm byla navolno. Podlaha byla pevná, nebyla kluzká, neumožňovala prosakování moči a výkalů, přepážky byly pevné. Prostory byly čisté. Vozidlo nebylo označeno symbolem pro živá zvířata.

Řešení

Nikdo nesmí provádět ani nařídít přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení; zvířata musí být způsobilá pro přepravu, dopravní prostředky a zařízení k nakládce a vykládce musí předcházet zranění a utrpení zvířat, zvířata musí být napojena a nakrmena a musí jim být poskytnut odpočinek, přepravní plocha a výška musí být dostatečné.

Zvířata mohou být přepravována pouze tehdy, jsou-li pro plánovanou cestu způsobilá.

Za způsobilá k přepravě se považují zvířata zdravá a dále zvířata, která

- a) jsou přepravována k veterinárnímu ošetření a zpět;
- b) jsou přepravována na pokyn veterinárního lékaře k diagnostickým účelům.

Za nezpůsobilá k přepravě se považují zvířata, která

- a) se bez bolesti nebo pomoci nemohou sama pohybovat;
- b) mají velké otevřené rány nebo výhřezy;
- c) jde o březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 % či více očekávané doby březosti, nebo samice, které porodily v předcházejícím týdnu;
- d) jde o novorozená zvířata, která ještě nemají úplně zahojený pupek;
- e) jde o selata mladší tří týdnů, jehňata mladší jednoho týdne a telata mladší deseti dnů, ledaže jsou přepravována na vzdálenost menší než 100 km;
- f) jde o savce neodstavené od matky, pokud je nedoprovází jejich matka;
- g) jde o jelenovité v období, kdy se jim obnovuje paroží.

Pokud zvířata onemocní nebo se poraní během přepravy, musí být oddělena od ostatních a musí jim být poskytnuta první pomoc, jakmile je to možné. Musí jim být poskytnuto vhodné veterinární ošetření, a je-li to nezbytné, musí být nutně porážena nebo usmrcena tak, aby jim nebylo způsobeno zbytečné utrpení.

Dopravní prostředky, kontejnery musí předcházet zranění a utrpení, zvířata nesmí mít možnost z nich uniknout, musí chránit před nepříznivým počasím a vysokými teplotami, s potřebným množstvím a kvalitou a prouděním vzduchu, s dostatkem prostoru, přepážky musí být dostatečně pevné, podlaha nesmí být kluzká; podlaha musí minimalizovat prosakování moči a výkalů.

Zařízení k nakládce a vykládce musí předcházet zranění a utrpení, povrchy nesmí být zejména kluzké a musí být zajištěna boční ochrana, aby zvířata nemohla uniknout; musí být čisté a dezinfikované.

Je zakázáno

- a) **zvířata bít nebo kopat;**
- b) **používat tlak na zvláště citlivé části těla;**
- c) **zavěšovat zvířata pomocí mechanických prostředků;**
- d) **zvedat nebo tahat zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas nebo srst, nebo s nimi zacházet tak, aby jim tím byla působena zbytečná bolest nebo utrpení;**
- e) **používat poháněče nebo pomůcky se špičatými konci;**
- f) **úmyslně zdržovat zvířata, která jsou poháněna nebo vedena prostorem,**
- g) **elektrické obušky se smějí používat jen u dospělého skotu a prasat v případě, když odmítají pohyb, a to jen tehdy, když zvířata mají dostatečný prostor k průchodu; výboje nesmějí trvat déle než jednu vteřinu, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány jen na svaly zadních končetin; výboje se nesmějí používat opakovaně, pokud zvíře nereaguje.**
- h) **zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za nohy svázané k sobě. Telata nesmějí mít náhubek. Domácí koňovití starší osmi měsíců musí mít během přepravy ohlávku, vyjma nezkrocené koně. Pokud musí být zvířata přivázána, musí být provazy, řetězy nebo jiné použité prostředky upevnění pevné, umožňující zvířatům, aby si lehla, nakrmila se a napojila se; aby se zabránilo jakémukoli riziku uškrcení nebo poranění a aby bylo možno zvířata rychle uvolnit,**
- i) **přepřavovat zvířata se svázanými končetinami s výjimkou handicapovaných, přivazovat zvířata za končetiny s výjimkou dravců chovaných v zajetí.**

Přepřava koňovitých

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky, (dospělý: 1,75 m² (0,7 × 2,5 m).

Vnitřní výška oddělení musí být nejméně o 75 cm vyšší, než je výška kohoutku nejvyššího zvířete.

Přepřava skotu

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (dospělý skot okolo 550 kg: 1,30 – 1,60 m²).

Přepřava ovcí a koz

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (ovce a koza okolo 55 kg: 0,30 – 0,40 m²).

Přepřava prasat

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (prase okolo 100 kg: 235 kg/m²).

Přepřava drůbeže, králíků

Vymezený prostor musí odpovídat alespoň údajům uvedeným pro jednotlivá zvířata a dopravní prostředky (drůbež okolo 1,6 až 3 kg: 160 cm² na 1 kg).

Přepřava domácích ptáků

Velikost přepravních prostor pro ostatní savce a ptáky musí odpovídat velikosti zvířete nebo skupiny zvířat daného druhu tak, aby každé zvíře mohlo stát a bez problémů si lehat nebo vstávat. Velikost kontejneru pro přepravu ptáků odpočívajících na hřadech musí umožnit sezení na hřadu s napřímenou hlavou a ocasem pro každého ptáka. Ptákům, kteří neodpočívají na hřadech, musí velikost přepravních prostor kontejneru umožňovat vzpřímené stání. Ptáci musí být přepravováni v šeru.

Přepřava psů a koček

Psi musí mít zajištěn dostatek prostoru, aby mohli zaujmout přirozenou polohu, která jim umožní korigovat pohyby dopravního prostředku. Psi musí být umístěni v dopravním prostředku tak, aby neohrozili řidiče ani sebe. Když pes je umístěn v přepravním boxu, rozměry přepravního boxu musí psu umožnit alespoň pohodlné ležení. Pokud je pes přepravován v boxu, který mu umožňuje pouze

pohodlné ležení, může být takto přepravován **po dobu maximálně 6 hodin**. Jinak musí splňovat to, že přepravní **boxy** musí mít takové rozměry, aby pes mohl **přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat, délka boxu odpovídá délce psa** měřené od čenichu po nasazení ocasu, **výška boxu** nesmí být nižší, než je **výška přirozeně stojícího psa včetně uší**, pokud jsou postaveny, **šířka boxu** je nejméně **dvojnásobkem šířky těla psa**, měřené v nejširším místě těla. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Kočky musí být umístěny v dopravním prostředku tak, **aby neohrozily řidiče ani sebe**. Pokud jsou kočky přepravovány v přepravních **boxech**, musí mít přepravní box takové **rozměry, aby kočka mohla přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat**. Přepravní box musí umožnit kočkám **pohodlné ležení**. Rozměry přepravních boxů se odvozují od velikosti kočky. Box musí být zajištěn proti samovolnému otevření. Box musí být zajištěn proti pohybu v dopravním prostředku. Přeprava **více koček** v jednom boxu může být uskutečněna pouze v případě, že box svými rozměry **odpovídá počtu přepravovaných zvířat**. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Vyhláška č. 409/2008 Sb., o ochraně zvířat při přepravě

Příloha č. 3 k vyhlášce č. 4/2009 Sb.

2. Silniční a železniční přeprava skotu

Skot	hmotnost (kg)	podlahová plocha /1 zvíře (m ²)
Malá telata	50	0,30 až 0,40
Středně velká telata	110	0,40 až 0,70
Těžká telata	200	0,70 až 0,95
Středně velký dospělý skot	325	0,95 až 1,30
Těžký dospělý skot	550	1,30 až 1,60
Velmi těžký dospělý skot	nad 700	nad 1,60

Vysvětlivky: *=přibližná hmotnost zvířat v kg; **= Minimální podlahová plocha na jedno zvíře v m²
Uvedené hodnoty se mohou zvýšit v závislosti na hmotnosti a věku, ale i na tělesném stavu, povětrnostních podmínkách a předpokládané délce cesty.

3. Silniční a železniční přeprava ovcí a koz

Ovce a kozy	hmotnost (kg)	podlahová plocha /1 zvíře (m ²)
Ostříhané ovce	do 55	0,20 až 0,30
	nad 55	nad 0,30
Neostříhané ovce	do 55	0,30 až 0,40
	nad 55	nad 0,40
Vysokobřezí ovce	do 55	0,40 až 0,50
	nad 55	nad 0,50
Kozy	do 35	0,20 až 0,30
	35 až 55	0,30 až 0,40
Vysokobřezí kozy	nad 55	0,40 až 0,75
	do 55	0,40 až 0,50

Uvedené hodnoty se mohou měnit v závislosti na plemeni, věku, tělesném stavu, délce srsti, povětrnostních podmínkách a délce trvání cesty.

4. Silniční a železniční přeprava prasat

Prasata	hmotnost (kg)	podlahová plocha kg/m ²
Prasata (hustota)	na 100	235

S ohledem na plemeno, věk a tělesný stav, se výše uvedené minimální požadavky na plochu přiměřeně zvyšují. S ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty, se výše uvedené minimální požadavky na plochu zvyšují až o 20 %.

6. Přeprava drůbeže

Drůbež	hmotnost (kg)	podlahová plocha /1 kg (cm ²)
Drůbež	jednodenní	21 až 25 na kuře
	do 1,6	180
	1,6 až 3	160
	3 až 5	115
	nad 5	105

Uvedené hodnoty platí pro přepravu drůbeže **v kontejnerech** a mohou se měnit v závislosti nejen na hmotnosti a vzrůstu, ale i na tělesném stavu, povětrnostních podmínkách a předpokládané délce trvání cesty.

1. Silniční a železniční přeprava koní, oslů a jejich kříženců (dále jen „koně“)

Drůbež	podlahová plocha /1 zvíře (m ²)	rozměry stání /1 zvíře (m)
Dospělí koně	1,75	0,7 x 2,5
Mladí koně (cesta do 48 hod.)	2,40	1,2 x 2,0
(cesta nad 48 hod.)	1,00	0,6 x 1,8
Hříbata do 6 měsíců	1,75	0,7 x 2,5
Poníci (výška do 144 cm)	1,40	1,0 x 1,4

Během delších cest musí mít hříbata a mladí koně možnost ulehnout. Uvedené hodnoty se mohou u dospělých koní a poníků odchylovat nejvýše o 10 % a u mladých koní a hříbat o 20 % v závislosti nejen na hmotnosti a vzrůstu, ale i na tělesném stavu, povětrnostních podmínkách a předpokládané délce cesty.

Silniční, železniční a letecká přeprava psů

Silniční přeprava psů

Psi musí mít zajištěn dostatek **prostoru, aby mohli zaujmout přirozenou polohu**, která jim umožní korigovat pohyby dopravního prostředku. Psi musí být umístěni v dopravním prostředku tak, aby neohrozili řidiče ani sebe. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Silniční nebo železniční přeprava dopravním prostředkem, kdy pes je umístěn v přepravním boxu

Rozměry přepravního **boxu** musí psu umožnit **alespoň pohodlné ležení**. Dvířka boxu musí být zajištěna proti samovolnému otevření. Pokud je pes přepravován v boxu, který mu umožňuje pouze pohodlné ležení, může být takto přepravován **po dobu maximálně 6 hodin**. Pokud cesta přesáhne tuto dobu, může být pes přepravován pouze v boxu, který je popsán v písmenu c). Box musí být zajištěn proti pohybu v dopravním prostředku. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Letecká přeprava psů

Přepravní **boxy** musí mít takové rozměry, aby pes mohl **přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat**. Rozměry přepravních boxů se odvozují od velikosti psa. **Délka boxu odpovídá délce psa** měřené od čenichu po nasazení ocasu. **Výška boxu** nesmí být nižší, než je **výška přirozeně stojícího psa včetně uší**, pokud jsou postaveny. **Šířka boxu** je nejméně **dvojnásobkem šířky těla psa**, měřené v nejšířším místě těla. Pokud jsou boxy plastové, musí být opatřeny dvířky z kovu, se zámkem, který znemožňuje otevření zevnitř. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

Silniční, železniční a letecká přeprava koček

Kočky musí být umístěny v dopravním prostředku tak, **aby neohrozily řidiče ani sebe**. Pokud jsou kočky přepravovány v přepravních **boxech**, musí mít přepravní box takové **rozměry, aby kočka mohla přirozeně stát, snadno se otočit a bez problémů si lehat a vstávat**. Přepravní box musí umožnit kočkám **pohodlné ležení**. Rozměry přepravních boxů se odvozují od velikosti kočky. Box musí být zajištěn proti samovolnému otevření. Box musí být zajištěn proti pohybu v dopravním prostředku. Přeprava **více koček** v jednom boxu může být uskutečněna pouze v případě, že box svými rozměry **odpovídá počtu** přepravovaných **zvířat**. Samice v říji musí být odděleny od pohlavně dospělých samců.

e) Při přepravě koček a krátkolebých plemen psů a jejich kříženců je třeba mít na zřeteli jejich zvýšenou potřebu čerstvého vzduchu a náchylnost k dýchacím potížím.

Silniční, železniční a letecká přeprava ostatních savců a ptáků

a) Velikost přepravních prostor pro ostatní savce a ptáky musí odpovídat velikosti zvířete nebo skupiny zvířat daného druhu tak, aby **každé zvíře mohlo stát a bez problémů si lehat nebo vstávat**.

b) Velikost kontejneru pro přepravu **ptáků odpočívajících na hřadech musí umožnit sezení na hřadu s napřímenou hlavou a ocasem pro každého ptáka**. Ptákům, kteří neodpočívají na hřadech, musí velikost přepravních prostor kontejneru umožňovat **vzpřímené stání**.

c) Ptáci musí být přepravováni **v šeru**.

Přeprava studenokrevných obratlovců

Velikost kontejneru pro přepravu **studenokrevných obratlovců vyjma ryb** musí umožnit větrání, zabezpečení teploty a **podmínek mikroklimatu**, které odpovídají danému druhu.

8.4. Přeprava ryb

Modelový případ

77.

Rybářství Kapřinec převáží kapry z jedné své sádky do druhé své sádky. Rybářství nemá povolení vydané krajskou veterinární správou k přepravě hospodářských zvířat, řidič nemá osvědčení o způsobilosti řidiče k přepravě zvířat. Převážní prostředek nebyl schválen krajskou veterinární správou. Kapry převáží v nádržích, které jsou přikryty sítí, aby ryby nevyskočily z nádrže. Převáženy jsou zdravé ryby, voda je v průběhu přepravy provzdušňována. Přeprava se uskutečňuje na vzdálenost 25 km.

Řešení

Nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení; **zvířata musí být způsobilá pro přepravu, dopravní prostředky a zařízení k nakládce a vykládce musí předcházet zranění a utrpení zvířat.**

Zvířata mohou být přepravována pouze tehdy, jsou-li pro plánovanou cestu **způsobilá.**

Dopravní prostředky, kontejnery musí předcházet zranění a utrpení, zvířata nesmí mít možnost z nich uniknout, musí chránit před nepříznivým počasím a vysokými teplotami. Studenokrevným musí být zajištěno odpovídající okysličení vody, popřípadě přívod vody a kyslíku, po celou dobu přepravy.

Je zakázáno používat tlak na zvláště citlivé části těla.

9. Usmrcování zvířat

9.1. Usmrcování zvířat chovaných pro produkci potravin, a jiných produktů, a za účelem depopulace zvířat (s výjimkou drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu, s výjimkou usmrcování ryb, s výjimkou usmrcování při lovu nebo rekreačním rybolovu, s výjimkou usmrcování při sportovních nebo kulturních událostech, s výjimkou nouzového usmrcování mimo jatky anebo pokud by stanovené usmrcování ohrozilo lidské zdraví a bezpečnost, usmrcování při vědeckých pokusech)

Modelový případ

78.

Jatky Polomná poráží skot, prasata, ovce a kozy. Roční kapacita je 750 ks dospělého skotu, 2000 ks prasat, 100 ovcí a koz. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Skot je z naháněcí uličky přemístěn do fixačního boxu a zde je omračován penetračním přístrojem s upoutaným projektilem, v případě jeho poruchy pak nepenetračním perkusním přístrojem, případně elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo. Prasata jsou z naháněcí uličky přemístěna do omračovacího boxu, zde jsou chycena za končetinu do smyčky a vyzdvižena do visu a následně omráčena elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem. Ovce a kozy jsou z naháněcí uličky přemístěny do omračovacího boxu a zde jsou omračovány elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem, a následně vyzdviženy do visu k provedení dalších úkonů.

79.

Jatky Střítež poráží skot, prasata, ovce a kozy. Roční kapacita 750 ks dospělého skotu, 1000 ks prasat, 100 ovcí a koz. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Skot je z naháněcí uličky přemístěn do fixačního boxu a zde je omračován nepenetračním perkusním přístrojem případně elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo a po omráčení a vypadnutí z fixačního boxu jsou za zadní končetinu chycena do smyčky a vyzdvižena do visu k dalším úkonům. Prasata jsou z naháněcí uličky přemístěna do omračovacího boxu, zde jsou omráčena elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem a následně chycena za končetinu do smyčky a vyzdvižena do visu k dalšímu zpracování. Ovce a kozy jsou z naháněcí uličky přemístěny do omračovacího boxu a zde jsou omračovány elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem, a následně vyzdviženy do visu k provedení dalších úkonů.

80.

Jatky Vysoká poráží telata, selata, jehňata a kůzlata. Roční kapacita je 200 ks telat, 500 ks selat, 500 jehňat a kůzlat. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Telata jsou z naháněcí uličky přemístěna do fixačního boxu a zde jsou omračována penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem, případně elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo a po omráčení a vypadnutí z fixačního boxu jsou za zadní končetinu chycena do smyčky a vyzdvižena do visu k dalším úkonům. Selata jsou z naháněcí uličky přemístěna do omračovacího boxu, zde jsou omráčena elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem a následně chycena za končetinu do smyčky a vyzdvižena do visu k dalšímu zpracování. Ovce a kozy jsou z naháněcí uličky přemístěny do omračovacího

boxu a zde jsou omračovány elektrickým proudem přiložením elektrod na hlavu nebo hlavu a tělo, v případě poruchy elektrického přístroje penetračním přístrojem s upoutaným projektilem nebo nepenetračním perkusním přístrojem, a následně vyzdviženy do visu k provedení dalších úkonů.

81.

Jatky Válon poráží prasata. Roční kapacita je 25000 ks prasat. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Prasata jsou z naháněcí uličky přemístěna do omračovací vany, zde jsou omráčena pomocí plynů, využívá se převážně oxid uhličitý ve vysoké koncentraci (85%), nebo oxid uhličitý v kombinaci s inertními plyny, nebo inertní plyny (při aplikaci se předchází popáleninám) a pro případ poruchy standardního přístroje by byl použit oxid uhelnatý (produkovaný motorem a chlazen). Následně jsou omráčená prasata vyzdvižena do visu k provedení dalších úkonů.

82.

Jatky Studnice poráží brojlerů, nosnice, krůty, kachny a husy. Roční kapacita je 100 000 ks brojlerů, 10 000 ks nosnic, 30 000 krůt, 5 000 kachen a 1 000 hus. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Drůbež je po vyložení z přepravních vozidel přenášena k porážecí lince, zde je zavěšována za obě končetiny do zavěšovacích háků a omračována v elektrické vodní lázni. Pro případ poruchy omračovacího přístroje předpokládají jatky použití omračování pomocí zlomení vazů tak, že by každý porážející takto omráčil maximálně 70 zvířat denně.

83.

Jatky Rabbitak poráží králíky. Roční kapacita je 170 000 ks králíků. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Králíci jsou při vyložení z přepravních vozidel v přepravních boxech přenášeni k porážecí lince, zde jsou omračováni přiložením ke dvěma hrotům elektrickým proudem. Pro případ poruchy omračovacího přístroje předpokládají jatky použití omračování penetračního přístroje s upoutaným projektilem, případně nepenetračním perkusním přístrojem, nebo pomocí zlomení vazů tak, že by každý porážející takto omráčil maximálně 70 zvířat denně.

Řešení

Usmrcením se rozumí každý záměrný postup, který způsobí smrt zvířete. Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata **ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.**

Provozovatelé podniků zejména činí nezbytná opatření zajišťující, aby zvířata: **nevykazovala známky zbytečné bolesti nebo strachu ani jiné neobvyklé chování, byla chráněna před zraněním; nemohla upadnout či uklouznout, byla ustájena a bylo s nimi manipulováno s ohledem na jejich běžné chování, měla fyzické pohodlí, netrpěla v důsledku dlouhodobějšího nedostatku krmiva či vody, byla v odpovídajících tepelných podmínkách, byla čistá, byla uchráněna zbytečné interakce s ostatními zvířaty, která by mohla zhoršit jejich životní podmínky.**

Zvířata se usmrcují pouze po omráčení stanovenými metodami. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (prosté omráčení), by měly co nejdříve **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrevení, **rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.** Provozovatelé podniků zajistí **pravidelné kontroly na dostatečně reprezentativním vzorku zvířat pro každou porážecí linku (ke zjištění známek bezvědomí a vědomí nebo citlivosti u zvířat).**

Pro každé jatky musí být určen pracovník pro řádné zacházení se zvířaty, musí být držitelem osvědčení o způsobilosti (s výjimkou jatek porážejících do 1 000 velkých dobytčích jednotek pro savce nebo 150 000 kusů ptáků nebo králíků ročně; dospělý skot a koňovití = 1 velká dobytčí jednotka; ostatní skot = 0,50; prasata s živou hmotností přes 100 kg = 0,20, ostatní prasata = 0,15; ovce a kozy = 0,10; jehňata, kůzlata a selata méně než 15 kg = 0,05 velkých dobytčích jednotky).

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti**, které mají pro takové úkony **osvědčení** o způsobilosti pro manipulace se zvířaty, znehybnění, omráčení, posouzení účinnosti omráčení; zavěšení, vykrvení, porážení pro účely náboženské. Toto osvědčení nemusí mít pro omráčení, zavěšení, vykrvení, porážení a porážení pro potřeby církví osoby s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

Uspořádání, konstrukce a vybavení jatek posoudí příslušný orgán při schvalování jatek.

Provozovatelé podniků zajistí, aby zvířata **nebyla umístována do znehybnovacího zařízení**, včetně znehybňovačů hlavy, **dokud není osoba pověřená** omráčením nebo vykrvením **připravena** zvíře co nejrychleji omráčit nebo vykrvit. **Jsou zakázány metody znehybnění: zavěšení** nebo vyzdvihnutí zvířat při vědomí (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); mechanické upínání nebo **svazování nohou zvířat** (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); **přetnutí míchy, například bodcem či nožem; použití elektrického proudu** ke znehybnění zvířete, který zvířata neomráčí ani nezabije, zejména v případě elektrických zařízení, která nezasahují mozek, u skotu pak **systemy, které znehybňují skot jeho převrácením nebo jinou nepřirozenou polohou** (s výjimkou porážky pro náboženské důvody za předpokladu, že je použit přístroj, který omezuje pohyb hlavy zvířete ze strany na stranu a nahoru a dolů).

Pro náboženské účely, kdy jsou použity k porážce zvláštní **metody stanovené náboženskými obřady**, se požadavek omračování stanovenými metodami **neuplatňuje, pokud k této porážce dochází na jatkách. Pro náboženské účely všechna zvířata usmrcovaná bez předchozího omráčení musí být jednotlivě znehybněna; přežvýkavci musí být znehybněni mechanicky.**

Seznam metod omračování

Tabulka 1 – Mechanické metody

Č.	Název	Podmínky použití	Zvláštní požadavky
1	Penetrační přístroj s upoutaným projektilem	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Nepoužije se.
2	Nepenetrační perkusní přístroj	Přežvýkavci, drůbež, králíci a zajíci. Pouze při porážce přežvýkavců. Porážka, depopulace a další situace v případě drůbeže, králíků a zajíců.	Pouze u přežvýkavců o živé hmotnosti nižší než 10 kg
3	Střelná zbraň s volným projektilem	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Nepoužije se.
4	Macerace	Kuřata do 72 hodin a embrya ve vejcích. Při všech situacích jiných než porážka.	Rychle rotující mechanicky poháněné brity nebo paličky z pěnové gumy
5	Zlomení vazů	Drůbež do 5 kg živé hmotnosti. Porážka, depopulace a další situace.	Pouze v případě, že k omráčení nelze použít jiné metody; nesmějí použít na jatkách , s výjimkou případů, kdy jsou použity jako náhradní metoda k omračování; jedna osoba smí usmrtit manuálním zlomením vazů nebo tupým úderem do hlavy do sedmdesáti zvířat denně; pouze do 3 kg hmotnosti zvířat

6	Tupý úder do hlavy	Selata, jehňata, kůzlata, králíci, zajáci, kožešinová zvířata a drůbež do 5 kg živé hmotnosti. Porážka, depopulace a další situace.	Pouze v případě, že k omráčení nelze použít jiné metody; nesmějí použít na jatkách , s výjimkou případů, kdy jsou použity jako náhradní metoda k omračování; jedna osoba smí usmrtit manuálním zlomením vazy nebo tupým úderem do hlavy do sedmdesáti zvířat denně; pouze do 3 kg hmotnosti zvířat
---	---------------------------	---	---

Tabulka 2 – Metody využívající elektrický proud

Č.	Název	Podmínky použití	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Omračování elektrickým proudem prováděné pouze na hlavě	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Nejméně skot nad 6 měsíců 1,28 A; skot do 6 měsíců 1,25 A; ovce a kozy 1A; prasata 1,3A; kuřata 240mA, krůty 400mA
2	Omračení elektrickým proudem pomocí elektrod na hlavě a na těle	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Nejméně ovce a kozy 1A; prasata 1,3A
3	Elektrická vodní lázeň	Drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Zavěšovací háky musí být před tím, než jsou živí ptáci zavěšeni a vystaveni elektrickému proudu, navlhčeny . Ptáci musí být zavěšováni za oba běháky ; se nesmějí zavěšovat, pokud jsou zvířata příliš malá pro omráčení ve vodní lázni nebo pokud zavěšení pravděpodobně způsobí nebo zvýší bolest (například viditelně poraněná zvířata); nejméně 4 sec. a při kmitočtu do 200 Hz kuřata 100 mA krůty 250 mA kachny a husy 130 mA

Tabulka 3 – Metody využívající plyn

Č.	Název	Podmínky použití	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Oxid uhličitý ve vysoké koncentraci	Prasata, lasicovití, činčily, drůbež s výjimkou kachen a hus. Pouze při porážce prasat. Situace jiné než porážka v případě drůbeže , lasicovitých, činčil a prasat.	Prasata alespoň 80 % koncentrace oxidu uhličitého, plyn nesmí způsobit popáleniny nebo rozrušení v důsledku mrazu či nedostatku vlhkosti.

2	Oxid uhličitý ve dvou fázích	Drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Nepoužije se.
3	Oxid uhličitý v kombinaci s inertními plyny	Prasata a drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Plyn nesmí způsobit popáleniny nebo rozrušení v důsledku mrazu či nedostatku vlhkosti.
4	Inertní plyny	Prasata a drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Plyn nesmí způsobit popáleniny nebo rozrušení v důsledku mrazu či nedostatku vlhkosti.
5	Oxid uhelnatý (čistý zdroj)	Kožešinová zvířata, drůbež a selata. Situace jiné než porážka.	Zvířata musí být po celou dobu pod vizuálním dohledem musí být dodávána jedno po druhém až je předchozí mrtvé Plyn produkovaný motorem může být použit za předpokladu, že byl vhodným způsobem chlazen; byl dostatečným způsobem filtrován; je prost veškerých dráždivých složek či plynů.
6	Oxid uhelnatý v kombinaci s jinými plyny	Kožešinová zvířata, drůbež a selata. Situace jiné než porážka.	Zvířata musí být po celou dobu pod vizuálním dohledem musí být dodávána jedno po druhém až je předchozí mrtvé Plyn produkovaný motorem může být použit za předpokladu, že byl vhodným způsobem chlazen; byl dostatečným způsobem filtrován; je prost veškerých dráždivých složek či plynů. Musí být dosaženo potřebné koncentrace oxidu uhelnatého.

Tabulka 4 – jiné metody

Č.	Název	Podmínky použití	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Smrtící injekce	Všechny druhy. Situace jiné než porážka.	Nepoužije se.

9.2. Porážení zvířat

Modelový případ

84.

Jatky Úval poráží skot, prasata, ovce a kozy. Roční kapacita je 750 ks dospělého skotu. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Skot je z vozidla vyhnán přes rampy bez bočního hrazení do uličky a následně je umístěn do nekrytých čekacích ohrad, zde čeká do druhého dne na porážku. Zvířata po tuto dobu nikdo nekontroluje, nekrmí, nenapájí, krávy nedojí, jsou zde natěsnána jedno na druhé k uspořené prostoru. Z čekacích ohrad jsou zvířata bez preference starších, mladších, laktujících, nelaktujících vedena naháněcí uličkou. Poháněna jsou křikem, pícháním násadou do boku, kroucením ocasu, a také elektrickými pohaněči na které zvířata nemohou reagovat, protože před nimi blokuje průchod předcházející zvíře. Zvířata neschopná pohybu zpravidla z důvodu onemocnění končetin jsou uvázána za rohy nebo krk a odtažena traktorem k boxu pro omráčení. K omráčení se používá penetrační přístroj s upoutaným projektilem. Pracovník omráčí vždy tři zvířata po sobě, pak je jde zavěsit a vykřvit k dalšímu zpracování, mezitím další zvíře čeká v omračovacím boxu.

85.

Jatky Údolní poráží prasata. Roční kapacita je 20 000 ks prasat. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Prasata jsou z vozidla vyhnána přes rampy bez bočního hrazení do uličky a následně jsou umístěna do nekrytých čekacích ohrad, zde čekají do druhého dne na porážku. Zvířata po tuto dobu nikdo nekontroluje, nekrmí, nenapájí, jsou zde natěsnána jedno na druhé k uspořené prostoru. Z čekacích ohrad jsou zvířata bez preference starších, mladších, větších, menších vedena naháněcí uličkou. Poháněna jsou křikem, pícháním do boku a údery na hřbet násadami, a také elektrickými pohaněči na různá místa těla s délkou výboje 3 až 5 sekund. Zvířata neschopná pohybu zpravidla z důvodu oběhových potíží jsou uvázána za nohu a odtažena elektrickým vozítkem k boxu pro omráčení. K omráčení se používá elektrické omračovací zařízení. Pracovník omráčí vždy tři zvířata po sobě, pak je jde zavěsit a vykřvit k dalšímu zpracování, mezitím další zvířata čekají v omračovacím boxu. Přes ukazatel intenzity a napětí proudu má pracovník přehozenu zástěru. Po omráčení jsou prasata vyzdvížena bez další kontroly do visu k provedení dalších úkonů. Někdy sebou prase po vyzdvížení hází a kvičí, toto prase je pak vykřvováno jako první.

86.

Jatky Nádrž poráží prasata. Roční kapacita je 5 000 ks prasat. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Prasata jsou z vozidla vyhnána přes rampy bez bočního hrazení do uličky a následně jsou umístěna do nekrytých čekacích ohrad, zde čekají do druhého dne na porážku. Zvířata po tuto dobu nikdo nekontroluje, nekrmí, nenapájí, jsou zde natěsnána jedno na druhé k uspořené prostoru. Z čekacích ohrad jsou zvířata bez preference starších, mladších, větších, menších vedena naháněcí uličkou. Poháněna jsou křikem, pícháním do boku a údery na hřbet násadami, a také elektrickými pohaněči na různá místa těla s délkou výboje maximálně 1 sekundu. Zvířata neschopná pohybu zpravidla z důvodu oběhových potíží jsou uvázána za nohu a odtažena elektrickým vozítkem a vhozena do boxu pro omráčení. K omráčení se používá plyn. Pracovník nažene do omračovacího boxu co nejvíce prasat tak, že prasata přes sebe leží, anebo na ležících stojí, a tím šetří počet omračovacích cyklů na jatkách. Poté je napouštěn plyn do omračovací vany. Množství a dobu pracovník odhaduje podle zkušenosti. Přes ukazatel koncentrace plynu a času má pracovník přehozenu zástěru. Po omráčení jsou prasata vyzdvížena bez další kontroly do visu k provedení dalších úkonů. Některé prase sebou po vyzdvížení hází a kvičí. Podle pracovníka se takové prase lépe vykřví.

87.

Jatky Sedlo poráží jehňata a kůzlata. Roční kapacita je 5000 jehňat a kůzlat. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Zvířata jsou z vozidla vyhnána přes rampy bez bočního hrazení do uličky a následně jsou umístěna do nekrytých čekacích ohrad, kde čekají do druhého dne na porážku. Zvířata po tuto dobu nikdo nekontroluje, nekrmí, nenapájí, jsou zde natěsnána jedno na druhé k uspořené prostoru. Z čekacích ohrad jsou zvířata bez žádné preference vedena naháněcí uličkou. Poháněna jsou křikem, pícháním do boku a údery na hřbet násadami, a také elektrickými pohaněči na různá místa těla ale s maximální délkou výboje 1 sekundy. Zvířata neschopná pohybu zpravidla z důvodu oběhových potíží jsou uvázána za nohu a odtažena pracovníkem k boxu pro omráčení. K omráčení se používá elektrické omračovací zařízení. Pracovník omráčí vždy tři zvířata po sobě, pak je jde zavěsit a vykřvit k dalšímu zpracování, mezitím další zvířata čekají v omračovacím boxu. Přes ukazatel intenzity a napětí proudu má pracovník přehozenou zástěru. Po omráčení jsou jehňata a kůzlata vyzdvížena bez další kontroly do visu k provedení dalších úkonů. Někdy zvířata po vyzdvížení sebou hází a bečí/mečí, tato jsou pak vykřvována jako první.

88.

Jatky Zimnice poráží drůbež. Roční kapacita je 150 000 ks drůbeže. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolení pracovníci, kteří ale nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Drůbež je po vyložení z přepravních vozidel přenášena k porážecí lince, zde je zavěšována za obě končetiny do zavěšovacích háků hlavou dolů. Zde často visí některá zvířata i 5 minut, než na ně naváže další skupina zvířat z dalšího vozidla. Zvířata jsou omračována v elektrické vodní lázni. Některá zvířata ohnou krk a nedosáhnou do omračovací vany, pak třepou křídly a škubou končetinami. Přes ukazatel intenzity a napětí proudu má pracovník přehozenou zástěru. Usmrcení se provádí automatickým naříznutím cév na krku. V případě, že přístroj nenařízne obě cévy, je na lince pracovník, který ručně provede vykřvení zvířete.

89.

Jatky Králíkovec poráží králíky. Roční kapacita je 170 000 ks králíků. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Králíci jsou po vyložení z přepravních boxů z přepravních vozidel přenášeni k porážecí lince, zde jsou vyjímáni z boxů, a přiložením ke dvěma hrotům omračování elektrickým proudem. Následně jsou zavěšováni na porážecí linku za končetinu. Některá zvířata však sebou hází a škubou končetinami. Přes ukazatel intenzity a napětí proudu má pracovník přehozenou zástěru. Usmrcení se provádí automatickým naříznutím cév na krku. V případě, že přístroj nenařízne obě cévy, je na lince pracovník, který ručně provede vykřvení zvířete.

Řešení

Porážením se rozumí usmrcování zvířat určených pro lidskou spotřebu. **Usmrcením pak** každý záměrný postup, který způsobí smrt zvířete. Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.

Uspořádání, konstrukce a vybavení jatek posoudí příslušný orgán při schvalování jatek.

Pro každé jatky musí být určen pracovník pro řádné zacházení se zvířaty, musí být držitelem osvědčení o způsobilosti (s výjimkou jatek porážejících do 1 000 velkých dobytčích jednotek pro savce nebo 150 000 kusů ptáků nebo králíků ročně; dospělý skot a koňovití = 1 velká dobytčí jednotka; ostatní skot = 0,50; prasata s živou hmotností přes 100 kg = 0,20, ostatní prasata = 0,15; ovce a kozy = 0,10; jehňata, kůzlata a selata méně než 15 kg = 0,05 velké dobytčí jednotky).

Provozovatelé podniků zejména činí nezbytná opatření zajišťující, aby zvířata: **nevykazovala známky zbytečné bolesti nebo strachu ani jiné neobvyklé chování, byla chráněna před zraněním; nemohla upadnout či uklouznout, byla ustájena a bylo s nimi manipulováno s ohledem na jejich běžné chování, měla fyzické pohodlí, netrpěla v důsledku dlouhodobějšího nedostatku krmiva či**

vody, byla v odpovídajících tepelných podmínkách, byla čistá, byla uchráněna zbytečné interakce s ostatními zvířaty, která by mohla zhoršit jejich životní podmínky.

Zvířata musí být **co nejrychleji po přivezení vyložena** a následně bez zbytečného odkladu **poražena**. Ustájení na jatkách. Savci, s výjimkou králíků, kteří po přivozu nejsou zavedeni přímo do prostor porážky, musí být ustájeni. Podmínky a zdravotní stav ustájených zvířat (s výjimkou králíků) musí pravidelně kontrolovat pracovník pro řádné zacházení se zvířaty nebo osoba k tomu způsobilá, každé zvíře (s výjimkou králíků) musí mít dostatek prostoru, aby mohlo stát, ležet a, s výjimkou skotu ustájeného jednotlivě, aby se mohlo otočit. Zvířata, která nebyla poražena do dvanácti hodin po přivezení, musí být nakrmena a následně jim musí být ve vhodných intervalech podáváno přiměřené množství krmiva a poskytnuto náležité množství **podestýlky**. Zvířata chovaná na mléko musí být **dojena v intervalu nejvýše 12 hodin**; pro samice, které porodily, musí být vhodné **podmínky pro kojení** a řádné zacházení s nově narozeným zvířetem; zvířata přepravovaná v **kontejnerech** musí být **napájena**. Savci, s výjimkou králíků, kteří nejsou po vykládce přímo přemístěni do prostor porážky, musí mít neustále k dispozici **pitnou vodu**.

Nejdříve musí být poražena neodstavená zvířata, laktující zvířata chovaná na mléko, samice, které porodily během přepravy, nebo zvířata přepravovaná v kontejnerech. Kontejnery nesmějí být shazovány, převráceny ani nechávány spadnout.

Přísun zvířat k omračování a usmrcování má být plynulý.

Je zakázáno: zvířata bít nebo kopat; vykonávat tlak na zvláště citlivá místa těla, zvedat nebo vléci zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas či srst nebo s nimi manipulovat takovým způsobem, jenž jim působí bolest nebo utrpení (zákaz vyzvedávat zvířata za končetiny se však neuplatňuje na drůbež, králíky), používat bodce nebo jiné nástroje se špičatými konci; kroutit, drtit nebo lámat zvířeti ocas, či dotýkat se jeho očí, elektrická poháněcí zařízení lze jen u dospělého skotu a prasat v případech, kdy odmítají pohyb, a pouze mají-li zvířata před sebou prostor, kam mohou postoupit, výboje nesmějí trvat déle než jednu sekundu, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány jen na svaly zadních končetin; výboje se nesmějí použít opakovaně, pokud zvíře nereaguje.

Zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za svázané končetiny. Pokud je nutné zvířata přivázat, použijí se provazy, vazáky nebo jiné prostředky, které umožňují zvířatům si případně lehnout a jíst a pít; a brání uškrcení nebo zranění a aby umožňovaly rychlé odvázení zvířat.

Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmějí být vlečena na místo porážky, ale musí být usmrcena tam, kde leží.

Naháněcí uličky na jatkách a průchody musí být navrženy a vybudovány tak, aby se zvířata mohla volně pohybovat v požadovaném směru v souladu se svým běžným chováním, prasata nebo ovce mohly jít vedle sebe s výjimkou případů, kdy průchody vedou ke znehybňovacímu zařízení, rampy a můstky musí být vybaveny **bočním hrazením zabráňujícím pádu zvířete, podlaha musí **minimalizovat riziko uklouznutí**, pádu nebo zranění nohou zvířat, v čekacích kotcích **musí být přístup k čisté vodě**, musí být **rovná podlaha a pevné boční stěny, při průchodu z něj do uličky nesmí zde zvířata uvíznout, ohrady k ustájení musí chránit proti nepříznivým povětrnostním podmínkám.****

Provozovatelé podniků zajistí, aby zvířata **nebyla umísťována do znehybňovacího zařízení**, včetně znehybňovačů hlavy, **dokud není osoba pověřená omráčením nebo vykrvením připravena** zvíře co nejrychleji omráčit nebo vykrvit. **Jsou zakázány metody znehybnění: zavěšení nebo vyzdvihnutí zvířat při vědomí (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); mechanické upínání nebo svazování nohou zvířat (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); přetnutí míchy, například bodcem či nožem; použití elektrického proudu ke znehybnění zvířete, který zvířata neomráčí ani nezabije, zejména v případě elektrických zařízení, která nezasahují mozek, u skotu pak systémy, které znehybňují skot jeho převrácením nebo jinou nepřírozenou polohou (s výjimkou porážky pro náboženské důvody za předpokladu, že je použit přístroj, který omezuje pohyb hlavy zvířete ze strany na stranu a nahoru a dolů).**

Pro náboženské účely, kdy jsou použity k porážce zvláštní metody stanovené náboženskými obřady, se požadavek omračování stanovenými metodami neuplatňuje, pokud k této porážce dochází na jatkách. Pro náboženské účely všechna zvířata usmrcovaná bez předchozího omráčení musí být jednotlivě znehybněna; přežvýkavci musí být znehybněni mechanicky. Znehybňovací zařízení musí zamezovat zranění nebo pohmoždění zvířat; minimalizovat zápas a

hlasité projevy zvířat při znehybnění; minimalizovat dobu znehybnění. U **skotu u přístroje s pneumatickým upoutaným projektilem** musí být **zařízením omezen pohyb hlavy zvířete** ze strany na stranu a nahoru a dolů.

Zvířata se usmrcují pouze po omráčení stanovenými metodami. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (prosté omráčení), by měly co nejrychleji **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou **vykrvení, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.** Provozovatelé podniků zajistí **pravidelné kontroly na dostatečně reprezentativním vzorku zvířat pro každou porážecí linku (ke zjištění známek bezvědomí a vědomí nebo citlivosti u zvířat).** Elektrická omračovací zařízení u každého omračovaného zvířete **zobrazuje** a zaznamenává **údaje, musí na něj pracovníci zřetelně vidět,** a musí vysílat jasně rozeznatelné **vizuální a zvukové signály** v případě, že je doba vystavení elektrickému proudu kratší než požadovaná úroveň.

Omračování pomocí vodní lázně využívá navěšovací linky tak, aby ptáci nebyli na hácích při vědomí zavěšeni déle než jednu minutu. Kachny, husy, krůty a krocani nesmějí být zavěšeni při vědomí déle než dvě minuty. Zařízení musí být vybaveno **přístrojem, který zobrazuje** a zaznamenává údaje o **parametrech elektrického proudu.** Od místa zavěšení až do místa ponoření ptáků do vodní lázně musí být vybudován systém pro uklidnění zvířat spočívající v udržování kontaktu s hrudí ptáků. K zařízení vodní lázně musí být umožněn přístup, aby bylo možné vykrvit ptáky, kteří byli omráčeni a zůstávají ve vodní lázni v důsledku poruchy nebo zpoždění linky. K navěšovací lince až k ústí do napařovací vany musí být po celé délce umožněn snadný přístup pro případ, že by z porážecí linky musela být některá zvířata odebrána.

Omračování prasat a drůbeže pomocí plynu musí zamezovat zranění nebo pohmoždění zvířat; minimalizovat zápas a hlasité projevy zvířat při znehybnění. Plynové omračovací zařízení musí být vybaveno tak, aby neustále **měřilo a ukazovalo** a zaznamenávat **hodnoty koncentrace plynu** a dobu vystavení plynu a vysílat jasně rozeznatelné **vizuální a zvukové signály** v případě snížení koncentrace plynu pod požadovanou úroveň. Toto zařízení musí být umístěno tak, aby na ně **pracovníci zřetelně viděli. Zvířata i při využití maximální povolené kapacity si musí moci lehnout,** aniž by lehala na jiná zvířata.

Vykrvování zvířat. Pokud za omráčení, zavěšení, vyzdvihnutí a vykrvení zvířat odpovídá **jedna osoba,** musí tento pracovník provést **sled všech těchto úkonů u jednoho zvířete předtím, než některý z těchto úkonů začne provádět u dalšího zvířete.**

V případě prostého omráčení nebo porážky **pro potřeby církví** musí být systematicky **naříznuty obě krční tepny nebo cévy,** ze kterých tyto tepny vycházejí. Ke stimulaci elektrickým proudem se přistupuje teprve po ověření, že se zvíře nachází v bezvědomí. Další **opracování nebo napařování se provádí teprve poté, co bylo ověřeno, že zvíře nevykazuje známky života. Ptáci se smějí porážet automatickým naříznutím krku, pouze pokud lze zjistit, zda automatickým naříznutím krku skutečně došlo k naříznutí obou cév.** Pokud naříznutí krku nebylo účinné, musí být pták okamžitě poražen.

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti,** které mají pro takové úkony **osvědčení** o způsobilosti pro manipulace se zvířaty, znehybnění, omráčení, posouzení účinnosti omráčení; zavěšení, vykrvení, porážení pro účely náboženské. Toto osvědčení nemusí mít pro omráčení, zavěšení, vykrvení, porážení a porážení pro potřeby církví osoby s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

9.3. Porážení po potřeby církví a náboženských společností

Modelový případ

90.

Jatky Hlahol mají roční kapacitu 1200 velkých dobytčích jednotek. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Bylo získáno povolení k provádění halal porážky. V rámci této porážky poráží jehňata, kůzlata a skot. Jehňata a kůzlata nejsou omračována, jsou znehybněna ve fixačním boxu a následně jim jsou určeným porážejícím ostrou čepelí protnuty velké krční tepny a zvíře je vykřveno. Skot není omračován, jsou mu svázány končetiny, je převrácen na záda a následně mu jsou ostrou čepelí protnuty velké krční tepny a zvíře je vykřveno.

91.

Jatky Kašor mají roční kapacitu 170 000 ks drůbeže. Jatky nemají určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí vyučení řezníci, kteří nemají zvláštní osvědčení pro porážení zvířat. Bylo získáno povolení k provádění košer porážky. V rámci této porážky poráží brojleři. Brojleři nejsou omračováni, jsou jim jedním tahem ostrou čepelí protnuty určeným porážejícím velké krční tepny a průdušnice a zvíře je vykřveno.

Řešení

Porážením se rozumí usmrcování zvířat určených pro lidskou spotřebu.

Provozovatelé podniků zejména činí nezbytná opatření zajišťující, aby zvířata: **nevykazovala známky zbytečné bolesti nebo strachu ani jiné neobvyklé chování**, byla chráněna před zraněním; **nemohla upadnout** či uklouznout, byla ustájena a bylo s nimi **manipulováno s ohledem na jejich běžné chování**, měla **fyzické pohodlí**, **netrpěla** v důsledku dlouhodobějšího nedostatku krmiva či vody, byla v odpovídajících **tepelných podmínkách**, byla **čistá**, byla **uchráněna zbytečné interakce s ostatními zvířaty**, která by mohla zhoršit jejich životní podmínky.

Při porážení pro potřeby církví se požadavky usmrcovat pouze po omrácení stanovenými metodami, neuplatňují, pokud k této porážce dochází na jatkách.

Použit k porážce zvířat zvláštní metody stanovené náboženskými obřady lze na základě rozhodnutí ministerstva zemědělství o udělení povolení k porážce zvířat pro potřeby církví a náboženských společností, a na základě veterinárních podmínek stanovených krajskou veterinární správou.

Žádost obsahuje druh zvířat, maximální počet zvířat, způsob porážky zvířat, písemný souhlas provozovatele podniku, popis náboženského obřadu nebo předpis církve a náboženské společnosti, který stanoví zvláštní metody porážky zvířat, podrobný popis způsobu provedení porážky zvířete a písemné potvrzení církve a náboženské společnosti o způsobilosti osoby k provedení požadovaného způsobu porážky tak, aby bylo minimalizováno utrpení poráženého zvířete.

Porážení může provést pouze způsobilá osoba, tj. musí **mít osvědčení** o způsobilosti nebo jí musí být osoba s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze osoby s náležitou úrovní způsobilosti, které mají pro takové úkony **osvědčení** o způsobilosti pro manipulace se zvířaty, znehybnění, omrácení, posouzení účinnosti omrácení; zavěšení, vykřvení, porážení pro účely náboženské. Toto osvědčení nemusí mít pro omrácení, zavěšení, vykřvení, porážení a porážení pro potřeby církví osoby s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

9.4. Usmrcování v rámci depopulace

Modelový případ

92.

Rybářství Kapřínek má sádky pro umístění ryb po výlovu rybníku. V sádkách byl zjištěn vysoký úhyn ryb. Následně byl potvrzen výskyt koi herpesvirózy. Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci sádek. Byl zpracován plán depopulace sádek. Depopulace byla provedena s využitím oxidu uhličitého. Kadávery byly po ukončení depopulace chovu odvezeny do asanačního podniku. Veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, použité metody depopulace a jejich vztah k případnému utrpení zvířat.

93.

Zemědělský podnik Horňákov chová prasata na výkrm. Kapacita chovu je 10 000 prasat. V chovu byl zjištěn vysoký úhyn prasat. Následně byl potvrzen výskyt klasického moru prasat. Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci chovu. Byl zpracován plán depopulace chovu. Depopulace byla provedena s využitím oxidu uhličitého v kombinaci s inertními plyny. Kadávery byly po ukončení depopulace chovu odvezeny do asanačního podniku. Veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, počet a druhy usmrcených zvířat, použité metody depopulace a jejich vztah k případnému utrpení zvířat.

94.

Myslivecké sdružení Obůrka obhospodaruje honitbu o velikosti 1000 ha. V honitbě byl zjištěn podezřelý úhyn divokého prasete (krvavé výtoky z nozder a z dalších tělních otvorů). Následně byl potvrzen výskyt afrického moru prasat. Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci divokých prasat v honitbě a jí přilehlých lokalitách. Byl zpracován plán depopulace. Depopulace byla provedena s využitím členů mysliveckého sdružení a policie intenzivním odstřelem s využitím nočního vidění a tlumičů na zbraních. Kadávery byly odváženy do asanačního podniku. Nákazu se podařilo utlumit a veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, počet a druhy usmrcených zvířat, použité metody depopulace a jejich vztah k případnému utrpení zvířat a odůvodnění odchylek od standardních postupů.

95.

Zemědělský podnik Dvořiště chová kachny na výkrm. Kapacita chovu je 10 000 kachen. V chovu byl zjištěn vysoký úhyn zvířat. Následně byl potvrzen výskyt ptačí chřipky. Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci chovu. Byl zpracován plán depopulace chovu. Depopulace byla provedena s využitím oxidu uhličitého v kombinaci s inertními plyny. Kadávery byly po ukončení depopulace chovu odvezeny do asanačního podniku. Veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, počet a druhy usmrcených zvířat, použité metody depopulace a jejich vztah k případnému utrpení zvířat.

96.

Zemědělský podnik Nížina chová dojnice. Kapacita chovu je 500 zvířat. V chovu byl zjištěn výskyt puchýřků na mulci a v dutině ústní u některých zvířat. Následně byl potvrzen výskyt slintavky a kulhavky. Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci chovu. Byl zpracován plán depopulace chovu. Depopulace byla provedena s využitím elektrického proudu přiložením elektrod na hlavu. Zvířata byla po ukončení depopulace chovu odvezena do asanačního podniku. Veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, počet a druhy usmrcených zvířat, použité metody depopulace, jejich vztah k případnému utrpení zvířat.

97.

Zemědělský podnik Horská chová jehňata na výkrm. Kapacita chovu je 200 zvířat. V chovu byl zjištěn hromadný úhyn zvířat, výskyt otoků na hlavě a krku, pěnovitý výtok z nozder a dutiny ústní, některým zvířatům vyčníval z dutiny ústní zvětšený promodralý oteklý jazyk. Následně byl potvrzen výskyt katarální horečky ovcí (blue tongue). Veterinární správa v rámci mimořádných opatření nařídila depopulaci chovu. Byl zpracován plán depopulace chovu. Depopulace byla provedena s využitím elektrického proudu přiložením elektrod na hlavu. Kadávery byly po ukončení depopulace chovu odvezeny do asanačního podniku. Veterinární správa uzavřela případ zpracováním zprávy, v níž shrnula důvod depopulace, počet a druhy usmrcených zvířat, použité metody depopulace a jejich vztah k případnému utrpení zvířat.

Řešení

Depopulací se rozumí proces usmrcování zvířat v zájmu veřejného zdraví, zdraví zvířat, řádného zacházení se zvířaty nebo životního prostředí pod dohledem příslušného orgánu.

Orgán příslušný **pro úkony spojené s depopulací** stanoví před zahájením daných úkonů **akční plán zahrnující zejména** plánované metody omračování a usmrcování a odpovídající standardní operační postupy.

Příslušný orgán zajišťuje, aby dané úkony byly prováděny v souladu s akčním plánem; přijímá veškerá vhodná **opatření k zajištění řádného zacházení se zvířaty v nejlepších možných podmínkách, příslušný orgán může povolit odchylky od jednoho nebo více ustanovení nařízení o ochraně zvířat při usmrcování, pokud se domnívá, že jejich dodržení může mít nepříznivý dopad na lidské zdraví nebo výrazně zpomalit proces eradikace určité nákazy.**

příslušný orgán vypracovává **zprávu o úkonech spojených s depopulací** provedených za uplynulý rok a zveřejní ji prostřednictvím internetu a uvede pro každý úkon spojený s depopulací

- a) **odůvodnění** depopulace;
- b) **počet a druhy** usmrcených zvířat;
- c) **použité metody omračování a usmrcování;**
- d) **popis zjištěných problémů a případně nalezená řešení ke zmírnění nebo minimalizaci utrpení dotčených zvířat;**
- e) **případné povolené odchylky.**

9.5. Usmrcování v rámci deratizace

Modelový případ

Jako inspektor ochrany zvířat proti týrání řešíte případy z oblasti ochrany zvířat proti týrání.
98.

Zemědělský podnik Křovina chovající prasata na výkrm prováděl běžnou ochrannou deratizaci spočívající v úklidu prostor, čištění podlah a stěn, odstraňování zbytků krmných směsí v uličkách a chodbách chovu, opravy děr a průchodů do chovných prostor, odchyt potkanů do sklopců a jejich usmrcování utopením nebo probodnutím ostrým hrotem, a rozmístění otrávených návnad, sběr uhynulých zvířat a usmrcování otrávených zvířat tupým úderem do hlavy holí. Krmička v chovu se však potkanů bojí a hynoucích zvířat jí bylo líto, proto se obrátila na krajskou veterinární správu.

99.

Zemědělský podnik Lasíkov chovající husy na výkrm prováděl běžnou ochrannou deratizaci spočívající v úklidu prostor, čištění podlah a stěn, odstraňování zbytků krmných směsí v prostorách mimo zvířata, opravy děr a průchodů do chovných prostor. Nicméně počty potkanů se výrazně zvýšily, a tak požádal o provedení speciální ochranné deratizace firmu Depotkan. Firma nemá povolení k činnosti, pracovníci provádějící deratizaci jsou poučeni vedoucím firmy, k deratizaci používá zvláštní přípravky, které si připravuje sama (s přídavkem strychninu). Firma v chovu rozmístila otrávené návnady. Po třech dnech přišla zkontrolovat výsledek, posbírala uhynulá zvířata a slíbila, že přijde opět za tři dny posbírat další, protože se v chovu pohybovala ještě živá přiotrávená zvířata. V rámci deratizace se přiotrávilo také několik desítek hus, když se dostaly k návnadě umístěné u ohrady výběhu. Krmička v chovu se naštvála, že některé husy uhynuly, a tak se obrátila na krajskou veterinární správu.

100.

Pan Horvát je chovatel králíků. Zjistil, že u králíkárně je potkaní průchod, kterým probíhají potkani. Vzal proto malorážku a potkany průběžně u králíkárně stříl v rámci průběžné deratizace v chovu. Někteří postřelení potkani zaběhli na zahradu k panu Mlnovi, který se střílením potkanů nesouhlasí, a tak se obrátil na krajskou veterinární správu.

Řešení

Důvodem k usmrcení zvířat je deratizace.

Ochrannou dezinfekcí, dezinfekcí a deratizací je činnost směřující k ochraně zdraví fyzických osob a k ochraně životních a pracovních podmínek před původci a přenašeči infekčních onemocnění, škodlivými a epidemiologicky významnými členovci, hlodavci a dalšími živočichy. Člení se na

a) běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, která jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů směřuje k předcházení vzniku infekčních onemocnění a výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů,

b) speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, kterou je odborná činnost cílená na likvidaci původců a přenašečů infekčních onemocnění a zvýšeného výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.

Běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna podle potřeby provádět každá osoba, a to jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů.

Speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna podle potřeby ve své provozovně zajistit každá fyzická osoba, která je podnikatelem, právnická osoba a každá osoba při likvidaci původců nákaz, **při zvýšeném výskytu** škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.

Speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci může provádět fyzická osoba, která má platné osvědčení o odborné způsobilosti.

Osvědčení o odborné způsobilosti vydá orgán ochrany veřejného zdraví fyzické osobě, která úspěšně vykonala zkoušku. Osvědčení odborné způsobilosti je platné po dobu 5 let ode dne jeho vydání.

Deratizace patří mezi veterinární asanační činnosti. Veterinární asanační činnosti lze vykonávat jen na základě povolení Státní veterinární správy.

K deratizaci lze používat jen registrované přípravky a postupy nebo přípravky, jejichž uvedení do oběhu bylo povoleno.

Osoba, která provádí deratizaci, je povinna zajistit, aby zvířata byla během usmrcování nebo odchytu ušetřena veškeré zbytečné bolesti a utrpení, minimalizovat možnost zasažení necílových druhů zvířat, nejméně jedenkrát denně provést nebo zajistit kontrolu všech použitých zařízení sloužících k odchytu nebo usmrcení zvířat a vyhledat v souvislosti s provedenou deratizací poraněná nebo jinak trpící zvířata a zajistit jejich bezodkladné usmrcení, je-li další přežívání zvířat spojeno s trvalým utrpením a je-li to vzhledem k povaze provedené deratizace možné.

Osoba, která provádí speciální ochrannou deratizaci, je oprávněna použít pouze tyto metody usmrcení živě odchycených zvířat nebo jejich kombinace:

a) předávkování inhalačním anestetikem,

b) inhalace oxidu uhličitého,

c) tupý úder do hlavy,

d) oddělení hlavy od trupu, nebo

e) zastřelení volným projektilem.

Osoba, která provádí speciální ochrannou deratizaci, musí zvolit metodu odpovídající druhu, případně hmotnostní kategorii živě odchycených zvířat.

9.6. Usmrcování nouzové mimo jatky anebo usmrcování, pokud by stanovené usmrcování ohrozilo lidské zdraví a bezpečnost

Modelový případ

101.

Zemědělský podnik Lískáček chová dojnice. Vyřazená zvířata si odváží jatky vzdálené od chovu 70 km. Řidič má osvědčení o způsobilosti k přepravě hospodářských zvířat. K přepravě byla naložena také kráva, která se jen obtížně pohybovala a zjevně trpěla silnou ketózou. V průběhu přepravy řidič zjistil, že kráva patrně nevydrží přepravu na jatky. Proto zvíře omráčil porážecí pistolí – penetračním přístrojem s upoutaným projektilem a krávu usmrtil přetětím krčních cév - vykrvením. Po příjezdu na jatky začal řešit případ inspektor krajské veterinární správy.

102.

Zemědělský podnik Brod chová prasnice. Vyřazená zvířata si odváží jatky vzdálené od chovu 110 km. Řidič má osvědčení o způsobilosti k přepravě hospodářských zvířat. Při nakládání zvířat na vozidlo, jedna prasnice uklouzla na rampě a zlomila si přední končetinu, a v důsledku toho se nemohla dále pohybovat. Řidič proto zvíře omráčil porážecí pistolí – penetračním přístrojem s upoutaným projektilem a prasnici usmrtil přetětím krčních cév - vykrvením. Zvíře pak s pomocí ošetřovatele prasat vtáhl na vozidlo a odvezl s ostatními prasaty na jatky. Po příjezdu na jatky začal řešit případ inspektor krajské veterinární správy.

103.

Zemědělský podnik Bahnice chová ovce a jehňata. Zvířata k porážení si odváží jatky vzdálené od chovu 50 km. Řidič má osvědčení o způsobilosti k přepravě hospodářských zvířat. Při nakládání zvířat na vozidlo zjistil, že zvířata nejsou úplně zdravá, že řada jehňat má odřené končetiny, často s mírným krvácením, pravděpodobně o ostré hrany v naháněcí uličce. Zvířata však naložil a odvezl na jatky. Po příjezdu na jatky začal řešit případ inspektor krajské veterinární správy.

104.

Na jatkách Hlomozná pro nahánění býků ve výkrmu se podařilo jednomu zvířeti přeskočit hrazení naháněcí uličky. Naháněč zvířat pan Skokan před volným býkem utíkal, ale uklouzl. Býk se k němu rychle přiblížil a zjevně se skloněnou hlavou se chystal pana Skokana napadnout. To uviděl pan Malát, který pomocí elektrického vozíku převážel kontejnery na nádvoří jatek. Vozík otočil a prudce najel do býka, podrazil mu zadní končetiny, a při pádu si zvíře jednu z nich zlomilo a nemohlo vstát. Býk sebou na zemi škubal a hrozivě bučel. Byl přivolán řezník z porážecí linky, který chytil končetiny býka do lana a svázal mu je k sobě, poté mu nasadil smyčku na krk a po zafixování hlavy býka omráčil jateční pistolí, býka zapráhl za elektrický vozík a přetáhl do prostor porážení, kde býka usmrtil vykrvením. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

Řešení

Pokud chovatel hodlá **přepravovat nemocné, vyčerpané nebo zraněné zvíře k porážce na jatkách**, a není-li to v rozporu s požadavky evropského nařízení pro přepravu, je povinen si vyžádat vyšetření a zhodnocení jeho stavu soukromým veterinárním lékařem, který způsobilost zvířete pro přepravu posoudí a v případě souhlasu uvede tuto skutečnost v doprovodné dokumentaci. **Chovatel je povinen se před započítím přepravy uvedeného zvířete přesvědčit, že zvíře bude na jatkách přijato**, a teprve potom může přepravu zahájit; při tom provede opatření, aby zvíře bylo přepravováno šetrně, **nejkratší cestou a na nejbližší jatky. Délka cesty nesmí překročit 100 km.** Chovatel nesmí přepravovat zvířata, jejichž přepravu zakazují přímo použitelné předpisy upravující ochranu zvířat během přepravy.

Poraněná zvířata a zvířata s fyziologickými potížemi nebo patologickými stavy se nepovažují za způsobilá k přepravě, zejména pokud

- a) se bez bolesti nebo pomoci **nemohou sama pohybovat**;
- b) mají **velké otevřené rány nebo výhřezy**;
- c) jde o **březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 %** či více očekávané doby březosti, nebo **samice, které porodily v předcházejícím týdnu**;
- d) jde o novorozená zvířata, která ještě **nemají úplně zahojený pupek**;
- e) jde o **selata mladší tří týdnů, jehňata mladší jednoho týdne a telata mladší deseti dnů, ledaže jsou přepravována na vzdálenost menší než 100 km**;
- g) jde o **jelenovité v období, kdy se jim obnovuje paroží**.

Nemocná nebo poraněná zvířata však lze považovat za **způsobilá k přepravě, pokud**

- a) **jsou zraněna nebo nemocná lehce** a přeprava jim nepřivodí další utrpení; v případě pochybností je nutno konzultovat veterinárního lékaře;
- c) jsou přepravována **pod veterinárním dohledem** kvůli veterinárnímu ošetření nebo stanovení diagnózy. Tato přeprava se však povolí jen tehdy, pokud dotyčným zvířatům není způsobeno zbytečné utrpení nebo není s nimi špatně zacházeno;
- d) jde o zvířata, která **podstoupila veterinární zákrok v souvislosti s praktikami jako odrohování nebo kastrace, za předpokladu, že rány byly úplně zahojeny**.

Pokud zvířata onemocní nebo se poraní během přepravy, musí být oddělena od ostatních a musí jim být poskytnuta první pomoc, jakmile je to možné. Musí jim být poskytnuto vhodné veterinární ošetření, a je-li to nezbytné, musí být nutně porážena nebo usmrcena tak, aby jim nebylo způsobeno zbytečné utrpení. Přepravovaným zvířatům se nesmějí podávat sedativa, pokud to není nezbytně nutné k zajištění dobrých životních podmínek zvířat, a v tom případě pouze pod veterinárním dohledem.

Provozovatel podniku je povinen zajistit, aby zvířata, u nichž došlo během přepravy do zařízení nebo přehánění v zařízení ke strádání nebo bolestivým stavům, byla ihned porážena, utracena nebo jiným způsobem usmrcena; obdobně to platí pro usmrcení neodstavených mláďat. Pokud to není možné, musí být tato zvířata umístěna odděleně a porážena, utracena nebo usmrcena v co nejkratší době, nejpozději však do dvou hodin od dokončení jejich přepravy nebo přehánění. Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmí být dále přepravována nebo v uvedeném zařízení na místo porážení, utrácení nebo usmrcení vlečena. Taková zvířata musí být usmrcena tam, kde leží.

Usmrcením se rozumí každý záměrný postup, který způsobí smrt zvířete. Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení. Nouzovým usmrcením se rozumí usmrcení zvířat, která mají zranění nebo onemocnění působící jim silnou bolest nebo utrpení, pokud ke zmírnění této bolesti nebo utrpení neexistuje žádná jiná praktická alternativa. Porážením se rozumí usmrcování zvířat určených pro lidskou spotřebu. V případě nouzového usmrcení učiní chovatel dotčených zvířat veškerá nezbytná opatření, aby byla zvířata usmrcena co nejdříve.

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení. Zvířata se usmrcují pouze po omrácení stanovenými metodami. Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znečitlivění. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (omrácení), by měly co nejrychleji navazovat postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrvení, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.

Pokud je přežívání nemocného, vyčerpaného nebo zraněného zvířete spojeno s jeho nepřiměřeným utrpením, provede se jeho porážka nebo utracení na místě, kde k nemoci, vyčerpaní nebo zranění zvířete došlo, a to za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem (zákonem o veterinární péči).

Řidiči (pro přepravu domácích koňovitých nebo domácího skotu, ovcí, koz a prasat či drůbeže) musí mít osvědčení o způsobilosti řidiče a průvodce silničních vozidel (s výjimkou přepravy do 65 km). Zásilky zvířat musí doprovázet průvodci (s výjimkou přepravy zvířat v kontejnerech), kteří musí mít osvědčení o způsobilosti průvodce silničních vozidel (s výjimkou přepravy do 65 km). Řidič může vykonávat funkci průvodce. (Kurs k získání odborné způsobilosti řidiče nebo průvodce zahrnuje také způsob usmrcení zvířat).

Na jatkách usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti**, které mají pro takové úkony **osvědčení** o způsobilosti pro manipulace se zvířaty, znehybnění, omráčení, posouzení účinnosti omráčení; zavěšení, vykrvení, porážení pro účely náboženské. Toto osvědčení nemusí mít pro omráčení, zavěšení, vykrvení, porážení a porážení pro potřeby církvi osoby s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

9.7. Usmrcování zvířat pro soukromou domácí spotřebu porážených majitelem mimo prostory jatek kromě drůbeže, králíků a zajíců, ovcí, koz a prasat porážených majitelem (nebo osobou pod dohledem majitele) mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu (např. skot, velká zvěř farmového chovu)

Modelový případ

105.

Pan Kráčmera chová několik býků na výkrm. Rozhodl se jednoho z býků porazit. Porážku nikde nehlásil. Býk byl ve stáří 3 roky. Býka vyvedl na dvůr, kde ho za rohy přivázal k sloupu plotu. Zde zvíře nechal a šel si připravit nástroje, aby zvíře porazil. Je vyučený řezník. Asi za 4 hodiny býkovi svázal končetiny, býka povalil a porážecí pistolí (penetrační přístroj s upoutaným projektilem) býkovi zasadil mezi oči a mulec ránu. Býka však neomráčil, býk sebou zmítal a bučel. Teprve třetí rána posazená na střed čela mezi uši, býka omráčila. Do otvoru po projektilu vsunul drát a několika pohyby vpřed a vzad poškodil býkovi mozek. Po té býka naříznutím krčních cév vykrevil a začal jatečně zpracovávat. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

106.

Pan Horníček chová několik býků na výkrm. Rozhodl se že, jednoho z býků porazí. Porážku nikde nehlásil. Býk byl ve stáří 4 roky. Býka vyvedl na dvůr, a protože je vyučený řezník, sám zvíře porazil tak, že porážecí pistolí (penetrační přístroj s upoutaným projektilem) býka omráčil a po té býkovi nařízl krční cévy a býka vykrevil a začal jej jatečně zpracovávat. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

107.

Pan Jelenc chová daňky ve farmovém chovu. Rozhodl se, že 5 kusů daňků porazí na místě, aby daňky nevystavoval stresu při přepravě. Porážku nikde nehlásil. Daňky naháněl do naháněcí uličky, zakončené klecí. Zde již byl pan Jestřáb, který si půjčil od kamaráda porážecí pistolí z jatek. Porážecí pistolí (penetrační přístroj s upoutaným projektilem) vždy daňka omráčil a následně proříznutím krčních cév vykrevil. Porážené zvíře natáhli s panem Jelencem na nákladní vozidlo k přepravě na jatky. Poslední daněk se však nechtěl nechat zahnat do porážecí uličky. Protože pan Jelenc je myslivec, tak přinesl kulovnici a daňka v ohrazeném výběhu zastřelil. Poté daňky pan Jelenc odvezl na jatky k dalšímu zpracování. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

Řešení

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze osoby s náležitou úrovní způsobilosti.

Je zakázáno: zvířata bít nebo kopat; vykonávat tlak na zvláště citlivá místa těla, zvedat nebo vléci zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas či srst nebo s nimi manipulovat takovým způsobem, jenž jim působí bolest nebo utrpení (zákaz vyzvedávat zvířata za končetiny se však neuplatňuje na drůbež, králíky), používat bodce nebo jiné nástroje se špičatými konci; kroutit, drtit nebo lámat zvířeti ocas, či dotýkat se jeho očí, elektrická poháněcí zařízení lze jen u dospělého skotu a prasat v případech, kdy odmítají pohyb, a pouze mají-li zvířata před sebou prostor, kam mohou postoupit, výboje nesmějí trvat déle než jednu sekundu, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány jen na svaly zadních končetin; výboje se nesmějí použít opakovaně, pokud zvíře nereaguje.

Zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za svázané končetiny. Pokud je nutné zvířata přivázat, použijí se provazy, vazáky nebo jiné prostředky, které umožňují zvířatům si případně lehnout a jíst a pít; a brání uškrcení nebo zranění a aby umožňovaly rychlé odvázení zvířat.

Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmějí být vlečena na místo porážky, ale musí být usmrcena tam, kde leží.

Jsou zakázány metody znehybnění: zavěšení nebo vyzdvihnutí zvířat při vědomí (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); mechanické upínání nebo svazování nohou zvířat (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); přetnutí míchy, například bodcem či nožem; použití elektrického proudu ke

znehynbění zvířete, který zvířata neomráčí ani nezabije, zejména v případě elektrických zařízení, která nezasahují mozek.

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata **ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení. Zvířata se usmrcují pouze po omráčení stanovenými metodami.** Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znecitlivění. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (omráčení), by měly co nejrychleji **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrvení, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.

Vykrvování zvířat. Pokud za omráčení, zavěšení, vyzdvihnutí a vykrvení zvířat odpovídá **jedna osoba**, musí tento pracovník provést **sled všech těchto úkonů u jednoho zvířete předtím, než některý z těchto úkonů začne provádět u dalšího zvířete.**

V případě prostého omráčení nebo porážky **pro potřeby církví** musí být systematicky **nařízuty obě krční tepny nebo cévy**, ze kterých tyto tepny vycházejí. Ke stimulaci elektrickým proudem se přistupuje teprve po ověření, že se zvíře nachází v bezvědomí. Další **opracování nebo napařování se provádí teprve poté, co bylo ověřeno, že zvíře nevykazuje známky života.**

Domácí porážkou mohou být porážena ve vlastním hospodářství chovatele jatečná zvířata s výjimkou skotu staršího 72 měsíců, koní, oslů a jejich kříženců; jde-li o domácí porážku skotu mladšího 72 měsíců, může chovatel porazit nejvýše 2 velké dobytčí jednotky podle nařízení vlády upravujícího podmínky provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření ročně.

Domácí porážku skotu mladšího 72 měsíců nebo jelenovitých ve farmovém chovu je chovatel povinen oznámit krajské veterinární správě nejméně 3 dny před jejím konáním. Pokud zvíře utrpělo zranění, které z důvodu respektování dobrých životních podmínek zvířat brání jeho přepravě na jatky; chovatel zajistí prohlídku zvířete soukromým veterinárním lékařem, vyžádá si od něj písemné prohlášení o zdravotním stavu zvířete a oznámí domácí porážku skotu nebo jelenovitých ve farmovém chovu krajské veterinární správě neprodleně po jejím provedení.

Zvěř ve farmovém chovu může být porážena v hospodářství jen za podmínek stanovených předpisy Evropské unie. **Povolení vydává krajská veterinární správa chovateli** na základě písemné žádosti, která splňuje náležitosti podle zvláštního právního předpisu a ve které chovatel doloží splnění podmínek stanovených předpisy Evropské unie.

Chovatel je povinen **k porážce velké farmové zvěře v hospodářství, k domácí porážce velké farmové zvěře nebo k porážce skotu v hospodářství** požádat krajskou veterinární správu **o povolení** k usmrcení těchto zvířat **použitím střelné zbraně.** Pro účely tohoto ustanovení se velkou farmovou zvěří rozumí jelenovití, mufloni a prasata divoká, jsou-li chováni ve farmovém chovu.

Krajská veterinární správa oznámí příslušnému útvaru Policie České republiky místo a čas použití střelné zbraně k porážce **velké farmové zvěře v hospodářství, k domácí porážce velké farmové zvěře nebo k porážce skotu, s výjimkou bizonů, v hospodářství.**

9.8. Usmrcování zvířat porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu kromě drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem (nebo osobou pod dohledem majitele) mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu (např. ovce, kozy, prasata)

Modelový případ

108.

Pan Kráčmera chová několik prasat na výkrm. Rozhodl se jedno prase porazit. Porážku nikde nehlásil. Prase bylo ve stáří 14 měsíců. Prase vyvedl na dvůr, kde ho za nohu přivázal ke sloupu plotu. Zde zvíře nechal a šel studovat na internet, jak se prase poráží. Asi za 4 hodiny svázal praseti končetiny, prase povalil a palicí mu zasadil ránu na lebku mezi oči, aby je omráčil. Prase však neomráčil, prase sebou zmítalo a kvičelo. Teprve druhá rána posazená na střed čela prase omráčila. Po té prase naříznutím krčních cév vykrvil a začal jatečně zpracovávat. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

109.

Pan Špalíček chová několik ovcí na výkrm. Rozhodl se jednu ovci porazit. Porážku nikde nehlásil. Ovce byla ve stáří 2 roky. Ovcí vyvedl na dvůr, a protože je vyučený řezník, sám zvíře porazil, tak, že ovcí palicí tupým úderem na čelo omráčil a poté jí nařízl krční cévy a ovcí vykrvil. Následně ji začal jatečně zpracovávat. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

110.

Pan Tintěra chová kozy. Rozhodl se, že 5 kusů kůzlat porazí. Porážku nikde nehlásil. Kůzlata přivázal za krk na dvoře ke sloupku a tupým úderem palicí všech pět kůzlat omráčil a poté proříznutím krčních cév vykrvil. Následně je již dále jatečně zpracovával. Případ řešíte jako inspektor krajské veterinární správy.

Řešení

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata **ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení. Zvířata se usmrcují pouze po omráčení stanovenými metodami.** Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znečítlivění. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (omráčení), by měly co nejrychleji **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrvení, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti.**

Domácí porážkou mohou být porážena ve vlastním hospodářství chovatele jatečná zvířata s výjimkou skotu staršího 72 měsíců, koní, oslů a jejich kříženců; jde-li o domácí porážku skotu mladšího 72 měsíců, může chovatel porazit nejvýše 2 velké dobytčí jednotky podle nařízení vlády upravujícího podmínky provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření ročně.

9.9. Porážení drůbeže, králíků a zajíců v zemědělském podniku pro přímé dodání malého množství masa konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které dodávají toto maso čerstvé konečnému spotřebiteli, pokud počet porážených v zemědělském podniku je vyšší než maximální stanovený počet (drůbež, králíci, zajíci)

Modelový případ

111.

Zemědělský podnik Tůňka chová kachny. Kachny v zemědělském podniku poráží a dodává místním maloobchodům a také prodává ve své prodejně spotřebitelům. Roční kapacita je 2 000 ks drůbeže. Porážka nemá určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolený pracovník, který ale nemá osvědčení pro porážení zvířat. Kachny jsou přiváženy v rámci zemědělského podniku k jejich porážení na porážecí linku. Zde jsou zavěšovány za obě končetiny do zavěšovacích háků hlavou dolů. Zvířata jsou přiložením ke dvěma hrotům omračována elektrickým proudem. Ukazatel intenzity a napětí proudu je nečitelný v důsledku zaprášení displeje. Usmrcení provádí pracovník naříznutím cév na krku, a tak provede vykrcení zvířete.

112.

Zemědělský podnik Hop chová králíky na výkrm a část králíků poráží a dodává místním maloobchodům a také prodává ve své prodejně spotřebitelům. Roční kapacita je 2 000 ks králíků. Porážka nemá určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolený pracovník, který ale nemá osvědčení pro porážení zvířat. Králíci jsou přiváženi v rámci zemědělského podniku k jejich porážení na porážecí linku. Zde jsou zavěšováni za obě končetiny do zavěšovacích háků hlavou dolů. Některá zvířata po zavěšení sebou hází a škubou končetinami. Zvířata jsou přiložením ke dvěma hrotům omračována elektrickým proudem. Ukazatel intenzity a napětí proudu je nečitelný v důsledku znečištění displeje. Usmrcení provádí pracovník naříznutím cév na krku, a tak provede vykrcení zvířete.

Řešení

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata **ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení. Zvířata se usmrcují pouze po omrácení stanovenými metodami.** Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znečítlivění. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (omrácení), by měly co nejrychleji **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrcení, rozrušení centrální nervové tkáně, **zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.**

Chovatel, který chová **králíky za účelem jejich hospodářského využití**, může kromě způsobů stanovených v příloze I přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího ochranu zvířat při usmrcování **použít k jejich usmrcování také oxid uhličitý nebo zlomení vazů.**

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti.**

Jsou zakázány metody znehybnění: zavěšení nebo vyzdvihnutí zvířat při vědomí (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); mechanické upínání nebo **svazování nohou zvířat** (s výjimkou drůbeže zavěšované na háky); **přetnutí míchy, například bodcem či nožem; použití elektrického proudu** ke znehybnění zvířete, který zvířata neomráčí ani nezabije, zejména v případě elektrických zařízení, která nezasahují mozek.

9.10. Porážení drůbeže, králíků a zajíců v zemědělském podniku pro přímé dodání malého množství masa konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které dodávají toto maso čerstvé konečnému spotřebiteli, pokud počet porážených v zemědělském podniku je nižší než maximální stanovený počet (drůbež, králíci, zajíci)

Modelový případ

113.

Zemědělský podnik Hus chová husy. Husy v listopadu v zemědělském podniku poráží a dodává místním maloobchodům a také prodává ve své prodejně spotřebitelům. Roční kapacita je 200 ks drůbeže. Porážka nemá určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolený pracovník, který ale nemá osvědčení pro porážení zvířat. Husy jsou přivázeny v rámci zemědělského podniku do místa jejich porážení. Zde je pracovník usmrtí manuálním zlomením vazů. Jeden pracovník tak usmrcuje do 70 zvířat denně. Vykrvení provádí pracovník naříznutím cév na krku.

114.

Zemědělský podnik Skok chová králíky na výkrm a část králíků poráží a dodává místním maloobchodům a také prodává ve své prodejně spotřebitelům. Roční kapacita je 200 ks králíků. Porážka nemá určeného pracovníka pro zacházení se zvířaty s osvědčením. Usmrcování provádí proškolený pracovník, který ale nemá osvědčení pro porážení zvířat. Králíci jsou přivázeni v rámci zemědělského podniku do místa porážení. Zde je určený pracovník uchopí za zadní končetiny. Některá zvířata po uchopení za zadní končetiny sebou hází a škubou. Úderem za uši je jim zlomen vaz. Jeden pracovník tak usmrcuje až 100 zvířat denně. Vykrvení provádí pracovník naříznutím cév na krku.

Řešení

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata **ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení**. Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti**. Zvířata se usmrcují **pouze po omráčení stanovenými metodami**. Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znecitlivění. Na metody, které nezpůsobují bezprostřední smrt (omráčení), by měly co nejrychleji **navazovat** postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrvení, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.

9.11. Usmrcování drůbeže, králíků a zajíců porážených majitelem mimo prostory jatek pro jeho domácí spotřebu

Modelový případ

115.

Pan Krůtik chová krocany. Krocany pro vlastní spotřebu poráží. Nemá žádné osvědčení pro porážení zvířat. Ročně porazí 10 krůt a krocánů. Krocany a krůty poráží tak, že jim sekerou usekne hlavu na špalku. K vykvrvení dochází v kýblovité nádobě, kam po odtěti hlavy krocana nebo krůtu vloží.

116.

Pan Strakáč chová králíky. Králíky pro vlastní spotřebu poráží. Nemá žádné osvědčení pro porážení zvířat. Ročně porazí asi 20 králíků. Králíka zavěsí za končetiny na dvířka plotu a ostrým nožem jim uřízne hlavu. Inspiroval se u souseda, který usmrcuje slepice tak, že jim usekává hlavu na špalku na zahradě. Je přesvědčen, že po odtěti hlavy králíka dochází k jeho lepšímu vykvrvení.

Řešení

Králíci, zajíci a drůbež nesmějí být během domácí porážky a souvisejících úkonů vystaveni nepřiměřené bolesti nebo utrpení.

Králíky, zajíce a drůbež lze před omráčením zavěsit pouze za předpokladu, že se učiní opatření k tomu, aby v okamžiku omráčení byli v takovém fyzickém stavu, který umožní jeho provedení účinným a rychlým způsobem.

Při usmrcování drůbeže při domácí porážce lze k vykvrvení použít odtěti hlavy bez předchozího omráčení.

9.12. Usmrcování ryb

Modelový případ

117.

Rybářství Markvatice prodává v rámci předvánočního prodeje kapry. Kapry má umístěné v kádích o objemu 2000 litrů, v níž je 1000 l vody a 500 asi dvoukilových kaprů (1000 kg kaprů). Teplota vody je 7°C. Do kádě je přivedena hadice přivádějící čerstvou vodu, tím nasycení kyslíkem neklesá pod 40%. Z kádě jsou kapři vyloveni podběrákem, položeni na řeznické prkénko a šikmým úderem zepředu na lebku omráčeni. Poté jsou ostrým nožem přetnuty žaberní oblouky a tím jsou kapři usmrceni a prodáni spotřebiteli. Prodejci nemají žádné osvědčení pro porážení zvířat.

118.

Rybářství Potůček prodává v rámci prodejní akce před Vánocemi pstruhy. Pstruhy má umístěné v kádích o objemu 2000 litrů, v níž je ve vodě 100 asi 0,5 kilových ryb (50 kg pstruhů). Teplota vody je 7°C. Do kádě je přivedena hadice přivádějící čerstvou vodu, tím nasycení kyslíkem neklesá pod 60%. Z kádě jsou pstruzi vyloveni podběrákem, položeni na řeznické prkénko a šikmým úderem zepředu na lebku omráčeni. Poté jsou ostrým nožem přetnuty žaberní oblouky a tím jsou ryby usmrceny a následně prodány spotřebiteli. Prodejci nemají žádné osvědčení pro porážení zvířat.

119.

Rybářství Rohozec vedle chovu ryb také ryb poráží a zpracovává na čerstvé rybí filety. Kapry má umístěné po vylovení z rybníku v sádkách. Ryby jsou omračovány střídavým elektrickým proudem. Po omráčení jsou ryby rychle přesouvány na zpracovávající linku, na které jsou kapři zpracováváni na filety. Pracovníci rybářství nemají žádné osvědčení pro porážení zvířat.

Řešení

Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.

Usmrcení ryb vykrvením se smí provádět pouze po jejich omráčení zaručujícím ztrátu citlivosti a vnímání po celou dobu vykrvování. Jatečné zpracování ryb před jejich vykrvením je zakázáno.

Vykrvování ryb při prodeji se provádí po omráčení silným úderem tupým předmětem na temeno hlavy a přetětím žaberních oblouků nebo přetětím míchy a cév řezem bezprostředně za hlavou.

Při průmyslovém zpracování ryb krajská veterinární správa **povolí** na žádost provozovatele podniku **výjimku** z povinnosti vykrvení s omráčením, pokud technologie umožňuje zpracování ryb ihned po jejich porážce.

Ryby **při průmyslovém zpracování lze omračovat** zařízením využívajícím střídavý elektrický proud o napětí 230 V.

Živé ryby v zařízení používaném v rámci podnikatelské činnosti se před usmrcením přechovávají v kádích a příručních nádržích při neustálé výměně a přítoku vody, která neohrožuje jejich zdravotní stav, popřípadě při zajištění jiného účinného způsobu provzdušňování nebo okysličování vody. **Poměr hmotnosti vybraných druhů živých ryb a vody (hustotu obsádky) v kádích a příručních nádržích, včetně nejnižšího množství kyslíku ve vodě a teploty vody je stanoven následovně.**

Kapr v kg na 1000 litrů vody

Teplota vody ve °C	Hmotnost ryb v kg
0 - 5	1200
5 - 10	1000
10 - 15	700

Lososovité ryby v kg na 1000 litrů vody

Teplota vody ve °C	Hmotnost ryb v kg	
	při provzdušňování vody	při prokysličování vody
0 - 5	50 - 70	200
5 - 10	40 - 60	150
10 - 15	do 25	do 100

Při ochlazování vody ledem se hmotnost lososovitých ryb může zvýšit až o 50 % (přidáním 25 kg ledu na 1000 l vody).

2. Požadavky na kvalitu vody

	Kaprovité ryby		Lososovité ryby	
	léto	zima	léto	zima
Teplota vody ve °C	10 - 15	0 - 10	10 - 12	0 - 10
Nejnižší % nasycení kyslíkem	70	40	80	60

9.13. Usmrcování při lovu nebo rekreačním rybolovu

Modelový případ

120.

Pan Krkeška a Kerekeš jsou vášniví rybáři. Chytili na udici velkého bolena. Bolena po vylovení z vody šikmým úderem zepředu na lebku omráčili. Pak jej napíchl na ostrou větev a opékali nad přímým ohněm.

121.

Rybář pan Oliva chytil na udici štika. Štika se po přiblížení k břehu snažila uniknout. Pan Oliva zapomněl podběrák. Vzal proto suchou větev a několika údery štika ve vodě usmrtil. Vykrvil ji přeříznutím žaberních oblouků.

122.

Rybář pan Oliva chytil na udici pstruha duhového. Rybu vytáhl na břeh vyjmul háček a rybu hodil na trávnik u břehu a chytal další ryby. Když se vrátil k ulovené rybě, byla již mrtvá. Nicméně ji vykrvil přeříznutím žaberních oblouků.

Řešení

Nařízení 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování - vztahuje se pouze povinnost, že během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - uvádí jako možný důvod k usmrcení výkon práva rybářství. Jsou zakázány metody usmrcování ubití, ubodání nebo jiné metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest nebo utrpení, a také metody udušení. Usmrcení ryb vykrváním se smí provádět pouze po jejich omráčení zaručujícím ztrátu citlivosti a vnímání po celou dobu vykrování.

9.14. Usmrcování při sportovních nebo kulturních událostech

Modelový případ

123.

Skupina chovatelů ovcí vybrala několik beranů ze svého chovu a uspořádali beraní zápasy, jejichž podstatou byl zápas vybraného toreadora a berana zakončený po vzoru býčích zápasů vražením kopí do páteřního kanálu berana. Skupina chovatelů při šetření odkazuje na podobné zápasy s býky v Evropě ve Španělsku, kde jsou tyto zápasy zcela běžné za obrovské popularity veřejnosti.

Řešení

Nařízení 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování - se nevztahuje.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání neuvádí jako možný důvod k usmrcení sportovní nebo kulturní události.

10. Způsobilost k činnostem podle zákona na ochranu zvířat proti týrání

10.1 Odborná způsobilost pro utrácení zvířat

Modelový případ

124.

Pan Lišák má psa plemene sibiřský husky. Pes je ale už velmi starý, trpí dušností, nemůže se pohybovat a zjevně trpí. Pan Lišák se rozhodl pro utrácení psa. Dovedl jej do ordinace veterinárního lékaře a požádal o utrácení zvířete. Psa utratil veterinárním přípravkem asistent veterinárního lékaře na základě pokynu veterinárního lékaře.

125.

Pan Grygar má psa plemene bígl. Psovi bylo zjištěno onkologické onemocnění, veterinárně již neřešitelné. Pan Grygar vzal psa domů a zde ho sám utratil žilní aplikací sedativ, které získal od svého známého.

Řešení

Utrácením je usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně, stanovenými veterinárními prostředky a vybavením, provedené veterinárním lékařem, nebo osobou pod jeho kontrolou, nebo provedené v rámci schváleného projektu pokusů osobou odborně způsobilou k navrhování pokusů nebo projektů pokusů anebo osobou odborně způsobilou k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.

Utrácení smí provádět pouze veterinární lékař nebo zletilá osoba, tato však pouze pod odborným dohledem veterinárního lékaře. V rámci schváleného projektu pokusů smí utrácení provádět také osoba odborně způsobilá k navrhování pokusů nebo projektů pokusů nebo osoba odborně způsobilá k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.

10.2. Odborná způsobilost pro porážení a činnost se zvířaty na jatkách

Modelový případ

126.

Na jatkách Lomnice poráží ročně 500 kusů skotu a 10 000 kusů prasat. K úkonům porážení mají tým pracovníků, ve kterém pan List má bakalářské vzdělání v oboru bezpečnost a kvalita potravin v oblasti veterinárního lékařství a hygieny, pan Příhoda má střední veterinární školu s maturitou, pan Hříbek má střední školu technologie potravin s maturitou, pan Krul a pan Jirků mají výuční list řezníka, pan Gryl a Dudek jsou proškoleni odborným náměstkem jatek. Na jatkách není určen pracovník pro řádné zacházení se zvířaty na jatkách s osvědčením o způsobilosti pro řádné zacházení se zvířaty.

Řešení

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze osoby s náležitou úrovní způsobilosti bez toho, aby zvířatům byla způsobena zbytečná bolest, úzkost nebo utrpení.

Úkony spojené s porázkou prováděly pouze osoby, které mají pro takové úkony osvědčení o způsobilosti pro manipulace se zvířaty, znehybnění, omráčení, posouzení účinnosti omráčení; zavěšení, vykrvení, porážení pro účely náboženské. Toto osvědčení nemusí mít pro omráčení, zavěšení, vykrvení a porážení osoby s výučním listem řezník, s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin, s maturitní zkouškou v oboru veterinářství, s vyšším odborným vzděláním v oboru veterinářství, vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

Pro řádné zacházení se zvířaty na jatkách musí být určen pracovník, který musí být držitelem osvědčení o způsobilosti, tento pracovník není třeba pro jatky porážející do 1 000 velkých dobytčích jednotek pro savce nebo 150 000 kusů ptáků nebo králíků ročně.

Velkou dobytčí jednotkou se rozumí

dospělý skot a koňovítí: 1 velká dobytčí jednotka;

ostatní skot: 0,50 velké dobytčí jednotky;

prasata s živou hmotností přes 100 kg: 0,20 velké dobytčí jednotky;

ostatní prasata: 0,15 velké dobytčí jednotky;

ovce a kozy: 0,10 velké dobytčí jednotky;

jehňata, kůzlata a selata s živou hmotností méně než 15 kg: 0,05 velké dobytčí jednotky.

10.3. Odborná způsobilost pro usmrcování kožešinových zvířat

Modelový případ

127.

Pan Sloupek uvažuje o založení chovu činčil pro produkci kožešin. Získává informace o chovu těchto zvířat a jejich porážení a zpracování kůží. Zjišťuje, jaké jsou požadavky na kvalifikaci osob, které by mohly činčily porážet. Měl by možnost získat osobu se střední veterinární školou s maturitou, osobu se střední školou technologie potravin s maturitou, osoby s výučním listem řezníka, má možnost získat pracovníka, který již v tomto chovu pracoval a který je poučen z předchozího působení a pak také pracovníka, který má speciální kurz a osvědčení pro usmrcování kožešinových zvířat.

Řešení

Zakazuje se chov a usmrcování zvířat výhradně anebo převážně za účelem získávání kožešin.

Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze **osoby s náležitou úrovní způsobilosti** bez toho, aby zvířatům byla způsobena zbytečná bolest, úzkost nebo utrpení.

Provozovatelé podniků zajistí, aby následující úkony spojené s porážkou prováděly pouze osoby, které mají pro takové úkony **osvědčení o způsobilosti**. **Usmrcování kožešinových zvířat v přítomnosti nebo pod přímým dohledem osoby, která má osvědčení o způsobilosti**. Provozovatelé kožešinových farem oznamují příslušnému orgánu s předstihem, kdy mají být zvířata usmrcována.

Na osoby, které získaly kvalifikaci pro usmrcování zvířat na jatkách, a na osoby, které získaly kvalifikaci pro jiné účely ale za podmínek odpovídajícím ochraně zvířat při usmrcování, se nevztahuje povinnost získat osvědčení o způsobilosti k usmrcování kožešinových zvířat

Kvalifikaci pro usmrcování zvířat na jatkách z pohledu ochrany zvířat mají osoby, které získaly

a) střední vzdělání s výučním listem v oboru **řezník**,

b) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru **technologie potravin**,

c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru **veterinářství** nebo vyšší odborné vzdělání v oboru veterinářství, nebo

d) **vysokoškolské vzdělání** na vysoké škole, která uskutečňuje studijní programy v **oblasti veterinárního lékařství a hygieny** nebo v oblasti zemědělství se zaměřením na veterinární oblast.

10.4. Odborná způsobilost pro přepravu zvířat

Modelový případ

Jako inspektor ochrany zvířat proti týrání řešíte případy z oblasti ochrany zvířat proti týrání.
128.

Pan Franta se přihlásil jako řidič pro přepravu zvířat. Přepravce ho zařadil pro přepravu hospodářských zvířat do vzdálenosti 65 km, a přihlásil ho na kurz k získání odborné způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel přepravujících zvířata. Pan Franta ale nesouhlasí, protože tak krátkou přepravou si nic nevydělá, v předchozím zaměstnání mohl přepravovat zvířata na vzdálenost, jaká byla potřeba.

Řešení

Řidiči nebo průvodci silničních vozidel (pro přepravu domácích koňovitých nebo domácího skotu, ovcí, koz a prasat či drůbeže při přepravě) **musí absolvovat obecný nebo specializovaný kurz a získat osvědčení** o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel. **Personál musí absolvovat školení organizované přepravcem.**

Osvědčení a proškolený personál není potřeba.

pro přepravu zvířat do vzdálenosti nejvýše 65 km, počítáno od místa odeslání do místa určení, pro přepravu prováděnou zemědělci **u vlastních zvířat a vlastními dopravními prostředky na vzdálenost nejvýše 50 km od jejich hospodářství,**

pro sezónní stěhování některých druhů zvířat na pastvu vlastními vozidly,

pro přepravu v souvislosti s nehuspodářskou činností,

pro přepravu zvířat **přímo k veterinárnímu lékaři** nebo na veterinární kliniku a zpět podle pokynů veterinárního lékaře.

10.5. Odborná způsobilost k péči o kuřata chovaná na maso

Modelový případ

129.

Zemědělský podnik Drůbež chová nosnice (500 zvířat), kuřata na maso (1000 zvířat), kachny (600 zvířat) a husy (100 zvířat). Je překvapen, že se po něm chce předložit prokázání odborné způsobilosti pro chov kuřat chovaných na maso.

Řešení

Pro chov kuřat chovaných na maso (v počtu 500 a více zvířat) musí být stanovena osoba odborně způsobilá k péči o kuřata chovaná na maso, která má osvědčení o způsobilosti k péči o kuřata chovaná na maso.

10.6. Odborná způsobilost k péči o prasata

Modelový případ

130.

Zemědělský podnik Vepřovice chová prasnice, běhouny, prasata na výkrm a selat. Je překvapen, že se po něm chce předložit prokázání odborné způsobilosti pro chov prasat.

Řešení

Chovatel, který chová prasata ustájená pro **odchov a výkrm**, zajistí, aby prasata ošetřovala osoba, která obdržela **od chovatele pokyny a poučení o péči o prasata nebo získala osvědčení o způsobilosti k péči o prasata**.

Chovným běhounem a prasetem ve výkrmu je prase od stáří 10 týdnů do porážky nebo zařazení do plemenitby.

10.7. Odborná způsobilost osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata

Modelový případ

131.

Záchranná stanice má obětavé pracovníky, kteří se starají o zvířata ve stanici. Tito pracovníci však nemají žádné vzdělání pro péči o tato handicapovaná zvířata. Nový vedoucí zjišťuje, že jediný pracovník, který měl potřebnou kvalifikaci, odešel před dvěma měsíci. Jak bude vedoucí záchranné stanice postupovat.

Řešení

Chovatel, který poskytuje soustavnou nezbytnou péči handicapovaným zvířatům je povinen **mít osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata**, udělené příslušným orgánem ochrany zvířat, **nebo zajistit, aby péči o handicapovaná zvířata zajišťovala osoba s tímto osvědčením, pokud se jedná o záchrannou stanici.**

Další osoby, které provádějí činnosti související s chovem a péčí o handicapovaná zvířata, **musí osoba odpovědná** za péči o handicapovaná zvířata **poučit** tak, aby uvedené činnosti prováděly kvalifikovaným způsobem.

10.8. Odborná způsobilost osoby odpovědné za péči o vybrané druhy šelem a lidoopy

Modelový případ

132.

Pan Bodeček chová křížence vlka a německého ovčáka. Je překvapen, že se po něm chce předložit prokázání odborné způsobilosti pro chov těchto šelem.

Řešení

Chovatel vybraných druhů šelem nebo lidoopů je povinen úspěšně vykonat zkoušku a mít osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, nebo zajistit, aby péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy vykonávala osoba s tímto osvědčením. Osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy vydává ministerstvo zemědělství .

Chovatel vybraných druhů šelem nebo lidoopů, který osobně nezajišťuje péči o tato zvířata, je povinen určit alespoň 1 osobu odpovědnou za péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, která je držitelem osvědčení

Další osoby, které provádějí činnosti související s chovem a péčí o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, musí **osoba odpovědná** za péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy **poučit** tak, aby uvedené činnosti prováděly kvalifikovaným způsobem.

Povinnosti týkající se osvědčení anebo poučení **se nevztahují na:**

- a)** zoologické zahrady a jejich zaměstnance při výkonu jejich zaměstnání,
- b)** záchranné stanice a jejich zaměstnance při výkonu jejich zaměstnání,
- c)** osoby, které získaly střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru chovatel cizokrajných zvířat, nebo osoby, které získaly vysokoškolské vzdělání ve studijním programu nebo v oblasti vzdělávání zemědělství se zaměřením na chovatelství, pokud byl jejich součástí předmět chov cizokrajných zvířat nebo chov exotických zvířat, nebo
- d)** osoby, které získaly profesní kvalifikaci pro činnost chovatele cizokrajných zvířat podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Vybrané druhy šelem jsou velké kočky všechny druhy, malé kočky puma americká a rod rys, rod gepard, čeleď medvědovití všechny druhy, čeleď hyenovití všechny druhy a z čeledi psovité druh vlk obecný a pes hyenový.

Příloha k zákonu č. 246/1992 Sb.

Za šelmy podle § 14a odst. 4 se považují:

- 1.** z čeledi kočkovitých z podčeledi
 - a)** velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy,
 - b)** malé kočky (*Felinae*) rod puma (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod rys (*Lynx*),
 - c)** gepardí (*Acinonychinae*) rod gepard (*Acinonyx*),
- 2.** z čeledi medvědovití (*Ursidae*) všechny druhy,
- 3.** z čeledi hyenovití (*Hyaenidae*) všechny druhy a
- 4.** z čeledi psovité (*Canidae*) druh vlk obecný (*Canis lupus*) a pes hyenový (*Lycaon pictus*).

10.9. Odborná způsobilost k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat

Modelový případ

133.

Výzkumný ústav pro léčiva má chov pokusných zvířat. **Pokusy řídí vedoucí projektu, na pokusu se podílí pregraduální studenti, kteří zde zpracovávají své diplomové práce, studenti doktorských programů, kteří zde zpracovávají své disertační práce, na pokusech se podílí pomocní pracovníci a o zvířata se starají odpovědní pracovníci, případné utrácení zvířat provádí pomocní pracovníci. Jaké musí mít tyto pracovníci kvalifikace?**

Řešení

Osoba, která bude navrhovat pokusy a projekty pokusů, provádět pokusy na pokusných zvířatech, pečovat o pokusná zvířata nebo usmrcovat pokusná zvířata, **musí být lékař, veterinární lékař, nebo osoba s jiným vysokoškolským vzděláním v oblasti biologických oborů, pokud se během studia nebo postgraduálního studia prokazatelně seznámila s metodami chovu a práce na pokusných zvířatech, s jejich ochranou a s vyhledáváním a používáním alternativních metod a před prováděním těchto úkonů musí mít osvědčení k navrhování pokusů a projektů pokusů.**

Osoba, která bude, provádět pokusy na pokusných zvířatech, pečovat o pokusná zvířata nebo usmrcovat pokusná zvířata, **musí mít osvědčení k navrhování pokusů a projektů pokusů nebo osvědčení k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata, nebo usmrcování pokusných zvířat.**

Studenti středních a vysokých škol, kteří provádějí úkony pokusů na pokusných zvířatech, péče o pokusná zvířata nebo usmrcování pokusných zvířat **nemusí absolvovat kurz**, pokud je nad nimi zajištěn trvalý dohled pracovníkem s osvědčením o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů.

Studenti postgraduálního studia, kteří provádějí úkony pokusů na pokusných zvířatech, péče o pokusná zvířata nebo usmrcování pokusných zvířat, **nemusí absolvovat kurz**, pokud je nad nimi zajištěn trvalý dohled pracovníkem s osvědčením o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů, **po dobu prvních šesti měsíců od zahájení jejich postgraduálního studia.**

10.10. Odborná způsobilost k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání

Modelový případ

134.

Ke krajské veterinární správě nastoupili veterinární lékař, magistr ochrany zvířat, bakalář ochrany zvířat a magistr bezpečnosti a kvality potravin a bakalář bezpečnosti a kvality potravin. Za jakých podmínek mohou vykonávat dozor na úseku ochrany zvířat proti týrání u krajské veterinární správy?

Řešení

Pověřen výkonem dozoru může být pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním získaným studiem v magisterském studijním programu v oblasti veterinárního lékařství a hygieny, nebo v oblasti ochrany zvířat a pohody zvířat navazujícím na bakalářský studijní program v oblasti ochrany zvířat a pohody zvířat a se specializačním vzděláním podle veterinárního zákona, a který získal osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek podle zkušebního řádu a prokázal v rámci zkoušky znalost právních předpisů vztahujících se k činnosti jím vykonávané.

10.11. Poučení o péči o prasata

Modelový případ

135.

Pan Zelený nastoupil jako ošetřovatel prasat chovaných pro výkrm. Jakou kvalifikaci pro tuto práci musí splňovat?

Řešení

Chovatel, který chová prasata ustájená pro **odchov a výkrm**, zajistí, aby prasata ošetřovala osoba, která **obdržela od chovatele pokyny a poučení o péči o prasata** nebo získala osvědčení o způsobilosti k péči o prasata.

Chovným běhounem a prasetem ve výkrmu je prase od stáří 10 týdnů do porážky nebo zařazení do plemenitby.

Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání

Příloha č. 13

Poučení o péči o prasata

(1) Pro účely těchto pokynů se rozumí

- a) prasetem zvíře druhu prase jakéhokoliv věku, chované pro odchov, plemenitbu nebo výkrm,
- b) kancem pohlavně dospělý samec prasete zařazený do plemenitby¹⁾,
- c) prasničkou pohlavně dospělá samice prasete před prvním porodem,
- d) prasnicí samice prasete po prvním porodu,
- e) prasnicí po porodu samice prasete od perinatálního období do odstavu mláďat; perinatálním obdobím se rozumí doba těsně před porodem, porod samotný a doba těsně po porodu,
- f) zaprahlou březí prasnicí prasnice v době mezi odstavem mláďat a perinatálním obdobím,
- g) seletem prase od narození do odstavu,
- h) odstávčetem prase od odstavu do stáří 10 týdnů,
- i) chovným běhounem a prasetem ve výkrmu prase od stáří 10 týdnů do porážky nebo zařazení do plemenitby.

(2) **Využitelná volná podlahová plocha** pro každé odstávče nebo chovného běhouna a prase ve výkrmu chované ve skupině, s výjimkou zapuštěných prasniček a prasnic, **musí činit minimálně:**

- a) pro prase o živé hmotnosti do 10 kg 0,15 m²,
- b) pro prase o živé hmotnosti od 10 kg do 20 kg 0,20 m²,
- c) pro prase o živé hmotnosti od 20 kg do 30 kg 0,30 m²,
- d) pro prase o živé hmotnosti od 30 kg do 50 kg 0,40 m²,
- e) pro prase o živé hmotnosti od 50 kg do 85 kg 0,55 m²,
- f) pro prase o živé hmotnosti od 85 kg do 110 kg 0,65 m²,
- g) pro prase o hmotnosti vyšší než 110 kg 1,00 m².

(3) Pro zapuštěné prasničky nebo prasnice chované ve skupinách musí činit celková využitelná podlahová plocha pro každou zapuštěnou prasničku nejméně 1,64 m² a pro každou prasnici nejméně 2,25 m². Jsou-li tato zvířata chována ve skupinách po méně než šesti kusech, musí být celková využitelná podlahová plocha zvětšena o 10 %. Jsou-li tato zvířata chována ve skupinách po 40 nebo více kusech, celková využitelná podlahová plocha může být zmenšena o 10 %.

(4) **Podlahy musí splňovat tyto požadavky:**

- a) musí **být hladké**, avšak nikoliv klzké, aby se předešlo poranění prasat, a musí být navrženy, konstruovány a udržovány tak, aby prasatům nezpůsobovaly poranění nebo útrapy. Musí odpovídat velikosti a hmotnosti prasat a musí **tvořit pevný, rovný a stabilní povrch**,
- b) **pro zapuštěné prasničky a březí prasnice část plochy** požadované v odstavci 3 rovnající se nejméně 0,95 m² na prasničku a nejméně 1,3 m² na prasnici **musí být tvořena souvislou pevnou podlahou**, z níž je pro odtokové otvory vyhrazeno maximálně 15 %,
- c) jsou-li pro prasata chovaná ve skupinách použity betonové roštové podlahy, **maximální šíře mezer mezi roštnicemi** (nášlapnými plochami roštu) musí být

- 1. 11 mm pro selata,
- 2. 14 mm pro odstávčata,
- 3. 18 mm pro chovné běhouny a prasata ve výkrmu,

4. 20 mm pro zapuštěné prasničky a prasnice,

d) jsou-li pro prasata chovaná ve skupinách použity betonové roštové podlahy, **minimální šířka roštnice** (nášlapné plochy roštu) musí být

1. 50 mm pro selata do odstavu a odstávčata,

2. 80 mm pro chovné běhouny a prasata ve výkrmu, zapuštěné prasničky a pro prasnice.

(5) Prasata chovaná ve skupinách, která jsou výjimečně **agresivní**, dále ta, která byla **napadena** jinými prasaty nebo která jsou **nemocná nebo poraněná**, musí být dočasně umístěna v **samostatných kotcích**. V tomto případě musí použitý samostatný kotec umožňovat zvířeti snadné otáčení, pokud to není v rozporu s doporučením veterinárního lékaře.

(6) V části stavby, ve které jsou chována prasata, **nesmí být překročena hladina nepřetržitého hluku 85 dB**. Musí se minimalizovat možnost vzniku stálého nebo **náhlého hluku** vyvolávajícího u prasat stres.

(7) Prasata musí být chována v prostředí s **intenzitou světla alespoň 40 luxů** po dobu **osmi hodin** denně.

(8) Ustájení pro prasata musí být vybudováno takovým způsobem, aby každé prase mohlo

a) mít přístup do **prostoru**, který je fyzicky a **tepelně** pohodlný, vybavený řádným odtokem a čistý, který umožňuje **všem zvířatům současně polohu vleže**,

b) bez omezení uléhat, odpočívat a vstávat,

c) **vidět na jiná prasata**; avšak u prasnic a prasniček nemusí být tato podmínka splněna v týdnu před očekávaným porodem a v jeho průběhu mohou být prasnice a prasničky ustájeny mimo pohled zvířat stejného druhu.

(9) Prasata musí mít trvalý **přístup k dostatečnému množství materiálu**, který jim umožňuje etologické aktivity, jako je sláma, seno, dřevo, piliny, houbový kompost, rašelina nebo směsi takových materiálů, které neohrožují zdraví zvířat.

(10) Všechna prasata musí být **krmena alespoň jednou denně**. Jestliže jsou prasata ustájena ve skupinách a nemohou se sytit podle libosti nebo nemají k dispozici automatický krmný systém, musí mít každé prase přístup ke krmivu ve stejnou dobu jako ostatní prasata ve skupině.

(11) Všechna prasata starší, než dva týdny musí mít **trvalý přístup k dostatečnému množství čerstvé vody**. Napáječky musí být prasatům lehce přístupné. Při skupinovém ustájení může **na jednu kolíkovou** napáječku připadat **nejvíce 16 prasat**. Použití krmiva v tekuté formě, mimo náhražky mléka u selat ve stáří do 2 týdnů, se nepovažuje za napájení.

(12) **Krácení části ocasu a stejnoměrné snižování špičáků selat obroušením nebo extirpací** s ponecháním hladkého intaktního povrchu se nesmí provádět rutinně, ale **pouze v případech**, jestliže se prokáže **poranění struků prasnice nebo uší a ocasů ostatních prasat**. Dříve, než se přistoupí k těmto zákrokům, musí se **přijmout jiná opatření**, která brání okusování ocasů a jiným poruchám chování, přičemž se berou v úvahu podmínky prostředí a hustota osazení stáje. Z tohoto důvodu se musí změnit nevhodné podmínky prostředí nebo způsob ustájení. **Kly kanců mohou být zkráceny, je-li to nezbytné pro prevenci poranění ostatních zvířat nebo z bezpečnostních důvodů**.

(13) Prasata chovaná venku musí mít **možnost úkrytu** nebo musí mít k dispozici přístřešek k zabezpečení ochrany **před nepříznivým počasím**. Dále musí být k dispozici nezamrzlé zdroje vody.

(14) **Pro ochranu kanců** jsou stanoveny následující podmínky:

a) kotce pro kance musí být umístěny a konstruovány tak, aby se kanec mohl otáčet a slyšet, cítit a vidět jiná prasata; volná podlahová plocha kotce pro dospělého kance musí být minimálně 6 m²,

b) v případech, kdy se kotce používají také jako místo pro připouštění prasnic, musí být podlahová plocha pro dospělého kance minimálně 10 m² a v kotci nesmí být žádné překážky,

c) plemenné kance je možné navykat a využívat pro naskočení jiných plemenných kanců při odběru **semene**.

(15) **Pro ochranu prasnic a prasniček** jsou stanoveny následující podmínky:

a) nové stavby nebo úpravy zařízení pro vazné ustájení prasnic nebo prasniček jsou zakázány; použití postrojů pro prasnice a prasničky je zakázáno,

b) prasnice a prasničky se během období, které začíná čtyři týdny po zapuštění a končí jeden týden před očekávaným porodem, chovají ve skupinách. Kotec, ve kterém je skupina chována, musí mít strany delší než 2,8 m. Je-li ve skupině chováno méně než šest zvířat, kotec, ve kterém je skupina chována, musí mít strany delší než 2,4 m,

c) odchylně od písmene b) mohou být prasnice a prasničky chované v provozech s méně, než deseti prasnicemi ustájeny během období uvedeného v písmeni b) jednotlivě za předpokladu, že se v kotcích mohou snadno otočit,

d) prasnice a prasničky musí mít stálý přístup k manipulovatelnému materiálu, který jim umožňuje etologické aktivity,

e) prasnice a prasničky chované ve skupinách musí být krmeny s využitím systému, který zajistí, aby každé jednotlivé zvíře mohlo přijmout dostatečné množství potravy, i když jsou přítomni konkurenti soutěžící o potravu,

f) za účelem nasycení a uspokojení jejich potřeby žvýkat musí dostávat všechny zaprahle březí prasnice a prasničky dostatečné množství objemného krmiva nebo krmiva s vysokým obsahem vlákniny, jakož i energeticky vydatné krmivo,

g) musí být přijata opatření minimalizující agresí ve skupinách,

h) březí prasnice a prasničky musí být v případě potřeby ošetřeny proti ektoparazitům a endoparazitům. Před umístěním do porodního kotce musí být březí prasnice a prasničky důkladně očištěny,

i) v týdnu před očekávaným porodem musí prasnice a prasničky dostat v dostatečném množství vhodnou podestýlku, pokud to umožňuje systém odstraňování tuhých a tekutých výkalů používaný v zařízení,

j) pro usnadnění spontánního nebo asistovaného porodu musí být za prasnicí nebo prasničkou volná plocha,

k) porodní kotce, v nichž se prasnice pohybují volně, musí být vybaveny stranovými zábranami pro ochranu selat, např. ochrannými mřížemi.

(16) Pro ochranu selat jsou stanoveny následující podmínky:

a) část celkové podlahové plochy, dostatečně velká, aby současně umožnila všem zvířatům společně odpočívat, musí být pevná nebo pokrytá rohoží, nebo musí být podestlána slámou nebo jiným vhodným materiálem,

b) v porodních kotcích musí mít selata dostatečný prostor, aby mohla bez obtíží sát,

c) selata nesmějí být odstavena dříve než ve stáří 28 dní, ledaže by jinak byla nepříznivě ovlivněna pohoda nebo zdravotní stav matky nebo selete. Selata však mohou být odstavena až o sedm dnů dříve, jestliže jsou přemístěna do prostoru, který je před umístěním nové skupiny vyprázdněn, důkladně vyčištěn a vydezinfikován a který je oddělen od prostorů, kde jsou ustájeny prasnice, aby se minimalizoval přenos nákaz na selata,

d) v případě potřeby je zajištěn zdroj tepla, který neškodí prasnici.

(17) Pro ochranu odstávčat, chovných běhounů a prasat ve výkrmu jsou stanoveny následující podmínky:

a) jsou-li prasata chována ve skupinách, musí se přijmout opatření bránící vzájemným střetům, které vybočují z běžného chování,

b) prasata musí být chována ve stálých skupinách a mísení s jinými prasaty je třeba omezit na minimum. Musí-li být smíšena prasata, která se neznají, je nutno je sloučit v co nejranějším věku, nejlépe do jednoho týdne po odstavení. Jsou-li prasata smíšena, měla by mít dostatek možností uniknout nebo se ukrýt před jinými prasaty,

c) objeví-li se příznaky silných střetů, je třeba ihned vyšetřit příčiny a přijmout vhodná opatření, například, je-li to možné, poskytnout jim větší množství slámy nebo jiných materiálů k odvedení pozornosti. Ohrožená zvířata nebo výjimečně agresivní zvířata musí být ustájena odděleně od skupiny,

d) použití uklidňujících léčiv za účelem snazšího mísení zvířat se musí omezit na mimořádné podmínky a musí být konzultováno s veterinárním lékařem.

(18) Za týrání se považuje provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod, nejde-li o případy uvedené v odstavci 21 a 22, zejména kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat zuby.

(19) S výjimkou pokusů na pokusných zvířatech se mohou vykonávat zásahy, které způsobují bolest, jediné po celkovém nebo místním znecitlivění zvířete osobou odborně způsobilou.

(20) Znecitlivění se nepožaduje,

a) jestliže se při srovnatelných zákrocích na lidech znecitlivění neprovádí,

b) pokud podle úsudku veterinárního lékaře není znecitlivění proveditelné nebo nutné anebo by způsobilo bolest větší než zákrok sám.

(21) Jestliže je zákrok prováděn osobou odborně způsobilou podle veterinárního zákona, pak se znecitlivění rovněž nepožaduje při

a) kastraci samců mladších 7 dnů u prasat,

b) krácení ocasu u selat mladších 7 dnů,

c) obrušování nebo odštípnutí zubů savých selat,

d) označování zvířat jejich tetováním, ušní známkou nebo elektronickým čipem,

e) označování zvířat vrubováním uší.

(22) Zákrok uvedený v odstavci 21 písm. a) je možné u zvířat starších, než je uvedeno v tomto ustanovení, provádět pouze se znecitlivěním.

10.12. Odborná způsobilost pro zákroky, které způsobují bolest

Modelový případ

136.

Veterinární lékař provádí bez znecitlivění následující úkony

- a) výplach ucha u psa,
- b) obrušování zubů u koně,
- c) označování skotu, ovcí, koz, prasat ušními známkami a elektronickými identifikátory
- d) kastraci býčků, kanečků, beránků a kozlíků mladších 7 dnů,
- e) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat a kůzlat ve věku do 4 týdnů,
- f) krácení ocasu u selat mladších 7 dnů, jehňat a štěňat psa mladších 8 dnů,
- g) odstraňování ostruh, hřebenů, posledních článků křídel, krácení zobáků, drápů, nastříhování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže,
- h) u pižmových kachen odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku do 21 dní věku,
- i) kauterizaci zobáků u kuřat mladších 10 dnů, která jsou určena k produkci konzumních vajec,
- j) odštípnutí zubů savých selat,
- k) chirurgické zákroky při ošetření abscesů, šití ran, ošetřování vředů na paznehtech,
- l) odběr krve z cév, odběr moči katetrizací, odběr výkalů per rektum,
- m) aplikace infuze i.v.,
- n) přípravu, vedení a pomoc při porodech zvířat s normálním i patologickým průběhem,
- o) podávání veterinárních léčivých přípravků zvířatům i.v., i.m., s.c,
- p) zavedení sondy do žaludku koně, nebo předžaludku krávy,
- q) provedení vakcinace zvířat,
- r) podávání antiparazitik sondou do bachoru zvířat,
- s) ošetření mastitid u dojnic,
- t) rektální vyšetření březosti,
- u) ošetření intrauterinně zadržného lůžka u krav,
- v) ošetřování zubů u psa,
- w) ošetřování análních žláz u psů,
- x) výplach střev u psů,
- v) utrácení zvířat.

Řešení

Zásahy, které způsobují bolest, lze provádět jedině po celkovém nebo místním znecitlivění zvířete osobou odborně způsobilou podle veterinárního zákona.

Osobami odborně způsobilými k výkonu odborné veterinární činnosti v rozsahu a způsobem odpovídajícím jejich odborné způsobilosti jsou dále osoby, které získaly

a) vysokoškolské vzdělání studiem v magisterském studijním programu v oblasti veterinárního lékařství nebo veterinární hygieny, anebo studiem, které se podle zvláštního právního předpisu považuje za rovnocenné.

Znecitlivění se nepožaduje

- a) jestliže se při srovnatelných zákrocích na lidech znecitlivění neprovádí,
- b) pokud podle úsudku veterinárního lékaře není znecitlivění proveditelné nebo nutné anebo by způsobilo bolest větší než zákrok sám, nebo
- c) pokud jde o označování označovaných zvířat podle plemenářského zákona chovatelem hospodářských zvířat za podmínek stanovených veterinárním zákonem.

Jestliže je zákrok prováděn osobou odborně způsobilou podle veterinárního zákona, pak se znecitlivění rovněž nepožaduje při

- a) kastraci samců mladších 7 dnů u prasat, skotu, ovcí nebo koz, kteří netrpí anatomickou vadou pohlavních orgánů,
- b) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat a kůzlat ve věku do 4 týdnů provedenou chemickou kauterizací, tepelnou kauterizační nástrojem, který vyvíjí potřebné teplo po dobu nejméně 10 sekund,
- c) krácení ocasu u selat mladších 7 dnů, jehňat a štěňat psa mladších 8 dnů,

- d)** odstraňování ostruh, hřebenů, posledních článků křídel, krácení zobáků, drápů, nastříhování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže, u pižmových kachen odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku do 21 dní věku,
 - e)** kauterizaci zobáků u kuřat mladších 10 dnů, která jsou určena k produkci konzumních vajec,
 - f)** obrušování nebo odštípnutí zubů savých selat,
 - g)** označování zvířat jejich tetováním, ušní známkou nebo elektronickým čipem,
 - h)** označování zvířat vrubováním uší, označování koní výžehem nebo označování ryb vymrazováním.
- Zákroky kastrace a odrohování je možné **u zvířat starších, než je uvedeno, provádět pouze se znecitlivěním.**

10.13. Odborná způsobilost pro zákroky prováděné chovateli

Modelový případ

137.

Chovatel skotu si ve svém chovu provádí následující úkony:

- a) poslechové vyšetření dechu, vyšetření mléčné žlázy pohmatem,
- b) měření tělesné teploty,
- c) vyšetření porodních cest intravaginálně v době porodu s normálním průběhem,
- d) vedení porodu hospodářských zvířat s normálním průběhem,
- e) odběr vzorků mléka oddojením, moči při spontánním močení, trusu při kálení,
- f) nálev sondou do bachoru
- c) injekční aplikaci léčiv (aplikace vápníku i.v. při ulehnutí, aplikace hořčíku i.v. při tetanii, aplikace antibiotik i.m.)
- d) kastraci býčků mladších 7 dnů, případně starších býčků,
- e) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat ve věku do 4 týdnů provedenou chemickou kauterizací, tepelnou kauterizací přístrojem, který vyvíjí potřebné teplo po dobu nejméně 10 sekund,
- f) ošetření a úpravu paznehtů,
- g) označování ušními značkami,
- h) trokarování bachoru,
- i) ošetření a šití tržných ran
- j) ošetřování vředů na paznehtech,
- k) odběr krve z jugulární cévy,
- l) aplikace infúze i.v. při akutní alkalóze a při acidóze.

Může chovatel provádět uvedené úkony?

2. Chovatel prasat si ve svém chovu provádí následující úkony:

- a) poslechové vyšetření dechu, vyšetření mléčné žlázy pohmatem,
- b) měření tělesné teploty,
- c) vyšetření porodních cest intravaginálně v době porodu s normálním průběhem,
- d) vedení porodu hospodářských zvířat s normálním průběhem,
- e) odběr vzorků mléka oddojením, moči při spontánním močení, trusu při kálení,
- f) nálev sondou do žaludku
- c) injekční aplikaci léčiv (aplikace antibiotik i.m.)
- d) kastraci kanečků mladších 7 dnů, případně starších kanečků,
- e) úpravu zubů savých selat,
- f) ošetření a úpravu paznehtů,
- g) označování ušními značkami
- h) krácení ocásků u selat mladších 7 dní,
- i) ošetření a šití tržných ran
- j) ošetřování vředů na paznehtech,
- k) odběr krve z ušní cévy,
- l) aplikace infúze i.v.

Může chovatel provádět uvedené úkony?

3. Chovatel ovcí si ve svém chovu provádí následující úkony:

- a) poslechové vyšetření dechu, vyšetření mléčné žlázy pohmatem,
- b) měření tělesné teploty,
- c) vyšetření porodních cest intravaginálně v době porodu s normálním průběhem,
- d) vedení porodu hospodářských zvířat s normálním průběhem,
- e) odběr vzorků mléka oddojením, moči při spontánním močení, trusu při kálení,
- f) nálev sondou do předžaludku,
- c) injekční aplikaci léčiv (aplikace antibiotik i.m.)
- d) kastraci beránků mladších 7 dnů, případně starších beránků,
- e) aplikace antiparazitik,

- f) ošetření a úpravu paznehtů,
- g) označování ušními značkami
- h) krácení ocásků u selat mladších 8 dní,
- i) ošetření a šití tržných ran
- j) ošetřování vředů na paznehtech,
- k) odběr krve z krční cévy,
- l) aplikace infúze i.v.

Může chovatel provádět uvedené úkony?

4. Chovatel drůbeže si ve svém chovu provádí následující úkony:

- a) odběr trusu od živé drůbeže,
- b) injekční aplikaci léčiv
- c) odstraňování ostruh, hřebenů,
- d) odstraňování posledních článků křídel,
- e) krácení zobáků, drápů,
- f) odstraňování nastříhování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže,
- g) odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku u pižmových kachen do 21 dnů věku,
- h) kauterizaci zobáků hrabavé drůbeže mladší 10 dnů, která je určena k produkci konzumních vajec.

Může chovatel provádět uvedené úkony?

Řešení

Chovatel hospodářských zvířat je oprávněn provádět na jím provozovaném hospodářství u hospodářských zvířat, které na tomto hospodářství chová, některé odborné veterinární úkony

- a) poslechové vyšetření a vyšetření pohmatem,
- b) měření tělesné teploty,
- c) vyšetření porodních cest intravaginálně v době porodu s normálním průběhem,
- d) vedení porodu hospodářských zvířat s normálním průběhem,
- e) neinvazivní odběr vzorků pro účely laboratorního vyšetření, zejména mléka, moči při spontánním močení, trusu při kálení,
- f) nálev sondou do bachoru a
- g) neinvazivní veterinární úkony, které je možné provádět bez znecitlivění, pokud je cílem předcházení poškození zdraví, udržení a zlepšení zdravotního stavu hospodářských zvířat.

Chovatel hospodářských zvířat, který splňuje požadavky odborné způsobilosti, je oprávněn na jím provozovaném hospodářství podle pokynů ošetřujícího veterinárního lékaře k injekční aplikaci u hospodářských zvířat, které na tomto hospodářství chová, jestliže

- a) obdržel pokyny ošetřujícího veterinárního lékaře k injekční aplikaci léčiv,
- b) ošetřující veterinární lékař stanovil diagnózu,
- c) byl ošetřujícím veterinárním lékařem poučen o způsobu podání, indikaci, dávkování, době podání léčiv, kontraindikaci, negativních účincích, ochranné lhůtě a cílovém druhu zvířat a
- d) byl ošetřujícím veterinárním lékařem poučen o způsobu uchovávání léčiv.

Chovatel hospodářských zvířat, který splňuje požadavky odborné způsobilosti a který absolvoval specializovanou odbornou přípravu se zaměřením na provádění odborných veterinárních úkonů (získal osvědčení) je oprávněn provádět na jím provozovaném hospodářství u hospodářských zvířat, které na tomto hospodářství chová, další odborné veterinární úkony

- a) kastraci samců mladších 7 dnů u prasat, skotu, ovcí nebo koz, kteří netrpí anatomickou vadou pohlavních orgánů,
- b) krácení ocasu u selat mladších 7 dnů a jehňat mladších 8 dnů,
- c) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat a kůzlat ve věku do 4 týdnů provedenou chemickou kauterizací, tepelnou kauterizací přístrojem, který vyvíjí potřebné teplo po dobu nejméně 10 sekund,
- d) ošetření a úpravu kopyt, paznehtů a spárků zvířat,
- e) odstraňování ostruh, hřebenů, posledních článků křídel, krácení zobáků, drápů, nastřihování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže, odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku u pižmových kachen do 21 dnů věku,
- f) kauterizaci zobáků hrabavé drůbeže mladší 10 dnů, která je určena k produkci konzumních vajec, a
- g) úpravu zubů savých selat.

Chovatel splňuje odbornou způsobilost k některým úkonům, pokud získal následující kvalifikaci

- a) vysokoškolské vzdělání studiem v magisterském studijním programu v oblasti veterinárního lékařství nebo veterinární hygieny, anebo studiem, které se podle zvláštního právního předpisu považuje za rovnocenné,
- b) vysokoškolské vzdělání studiem v
 1. bakalářském studijním programu v oblasti veterinární hygieny nebo
 2. magisterském studijním programu v oblasti veterinární hygieny navazujícím na bakalářský studijní program v oblasti veterinární hygieny, anebo studiem, které se podle zvláštního právního předpisu považuje za rovnocenné,
- c) vysokoškolské vzdělání studiem v
 1. bakalářském studijním programu v oblasti ochrany zvířat a pohody zvířat nebo
 2. magisterském studijním programu v oblasti ochrany zvířat a pohody zvířat navazujícím na bakalářský studijní program v oblasti ochrany zvířat a pohody zvířat, anebo studiem, které se podle zvláštního právního předpisu považuje za rovnocenné,
- d) střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání ve veterinárním oboru,
- e) vysokoškolské vzdělání studiem ve studijním programu v oblasti, která není uvedena v písmenu a), b) nebo c) a která odpovídá druhu a rozsahu činnosti, zejména v oblasti lékařství, chemie, biologie nebo zootechniky,
- f) střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání v oboru, který není uveden v písmenu d) a který odpovídá druhu a rozsahu činnosti,

Označování označovaných zvířat podle plemenářského zákona je oprávněn provádět veterinární lékař nebo soukromý veterinární technik.

Označování označovaných zvířat podle plemenářského zákona, včetně označování výžehem nebo injekční aplikací elektronického identifikátoru, je dále oprávněna provádět osoba, která získala střední vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání anebo vysokoškolské vzdělání v některém zemědělském oboru nebo v oboru se zaměřením na zemědělství, veterinářství a veterinární prevenci a která absolvovala specializovanou odbornou přípravu se zaměřením na označování zvířat výžehem nebo injekční aplikací elektronického identifikátoru, a složila závěrečnou zkoušku a získala tak osvědčení o způsobilosti k této činnosti.

Označování označovaných zvířat podle plemenářského zákona, s výjimkou označování výžehem nebo injekční aplikací elektronického identifikátoru, je dále oprávněn provádět chovatel hospodářských zvířat.

10.14. Odborná způsobilost pro zákroky prováděné veterinárními techniky

Modelový případ

138.

Soukromý veterinární technik nabízí chovatelům provedení následujících úkonů

- a) kastraci telat, kanečků, beránek a kozlíků mladších 7 dnů,
- b) krácení ocasů u selat mladších 7 dnů, jehnat 8 dnů,
- c) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat a kůzlat ve věku do 4 týdnů,
- d) ošetření a úpravu kopyt a paznehtů zvířat,
- e) odstraňování ostruh, hřebenů, posledních článků křídel, krácení zobáků, drápů, nastřihování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže, odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku u pižmových kachen do 21 dnů věku,
- f) úpravu zubů savých selat,
- g) kauterizaci zobáků hrabavé drůbeže mladší 10 dnů, která je určena k produkci konzumních vajec,
- h) jednoduché chirurgické zákroky při ošetření abscesů, šití ran, ošetřování vředů na paznehtech,
- k) odběr krve z krční cévy,
- l) aplikace infuze i.v.,
- i) označování zvířat,
- j) přípravu, vedení a pomoc při porodech zvířat s normálním průběhem,
- k) aplikaci koupelí a postřiků, které nejsou vázány na předpis veterinárního lékaře nebo byly pro takto ošetřovaná zvířata veterinárním lékařem předepsány,
- l) podávání veterinárních léčivých přípravků zvířatům, pokud tyto přípravky nejsou vázány na předpis veterinárního lékaře nebo byly pro tato zvířata veterinárním lékařem předepsány,
- m) fyzioterapii zvířat,
- n) rektální vyšetření březosti,
- o) kastrace hřebců, býků, beranů a kozlů,
- p) provedení vakcinace zvířat,
- q) ošetření mastitid u dojnic,
- r) ošetření zadržného lůžka u krav.

Řešení

Soukromý veterinární technik je oprávněn provádět

- a) kastraci samců mladších 7 dnů u prasat, skotu, ovcí nebo koz, kteří netrpí anatomickou vadou pohlavních orgánů,
- b) krácení ocasů u selat mladších 7 dnů, jehnat a štěnat mladších 8 dnů,
- c) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat a kůzlat ve věku do 4 týdnů provedené chemickou kauterizací, tepelnou kauterizací přístrojem, který vyvíjí potřebné teplo po dobu nejméně 10 sekund,
- d) ošetření a úpravu kopyt a paznehtů zvířat,
- e) odstraňování ostruh, hřebenů, posledních článků křídel, krácení zobáků, drápů, nastřihování meziprstních blan během prvního dne života drůbeže, odstraňování drápů a zkrácení horní části zobáku u pižmových kachen do 21 dnů věku,
- f) úpravu zubů savých selat,
- g) kauterizaci zobáků hrabavé drůbeže mladší 10 dnů, která je určena k produkci konzumních vajec,
- h) jednoduché chirurgické zákroky nevyžadující celkové znecitlivění zvířete,
- i) označování zvířat,
- j) přípravu, vedení a pomoc při porodech zvířat s normálním průběhem,
- k) aplikaci koupelí a postřiků, které nejsou vázány na předpis veterinárního lékaře nebo byly pro takto ošetřovaná zvířata veterinárním lékařem předepsány,
- l) podávání veterinárních léčivých přípravků zvířatům, pokud tyto přípravky nejsou vázány na předpis veterinárního lékaře nebo byly pro tato zvířata veterinárním lékařem předepsány,
- m) seřizování a obsluhu veterinárních přístrojů a
- n) fyzioterapii zvířat.

10.15. Odborná způsobilost k deratizaci

Modelový případ

139.

Pan Vyrážka nabízí provedení speciální ochranné deratizace v chovech hospodářských zvířat. Žádnou zvláštní kvalifikaci však nemá.

Řešení

Běžnou ochrannou dezinfekci, dezinsekcí a deratizaci je povinna podle potřeby provádět každá osoba, a to jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů.

Veterinární asanační činnosti lze vykonávat jen na základě povolení Státní veterinární správy.

Speciální ochranná dezinfekce, dezinsekce a deratizace v potravinářských nebo zemědělských provozech může být vykonávána jen pod dohledem a řízením fyzické osoby, která absolvovala speciální mistrovský kurs, nebo jinak získala odborné znalosti a praktické dovednosti v stanoveném rozsahu a má platné osvědčení o odborné způsobilosti.

Speciální ochrannou dezinfekci, dezinsekcí a deratizaci je povinna podle potřeby ve své provozovně zajistit každá fyzická osoba, která je podnikatelem, právnická osoba a každá osoba při likvidaci původců nález, při zvýšeném výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.

Speciální ochrannou dezinfekci, dezinsekcí a deratizaci může provádět fyzická osoba, která má platné osvědčení o odborné způsobilosti.

Osvědčení o odborné způsobilosti vydá orgán ochrany veřejného zdraví fyzické osobě, která úspěšně vykonala zkoušku. Osvědčení odborné způsobilosti je platné po dobu 5 let ode dne jeho vydání.

Deratizace je veterinární asanační činností, lze ji vykonávat jen na základě povolení Státní veterinární správy.

10.16. Odborná způsobilost k odchytu zvířat a k péči o zvířata v útulcích

Modelový případ

140.

Pan Horynka nabízí odchyt zvířat bez pána a toulavých a opuštěných zvířat. Žádnou zvláštní kvalifikaci však nemá. Vedle toho provzuje útulek pro psy a kočky. Ani zde však žádnou zvláštní kvalifikaci nemá.

Řešení

Odchyt zvířat bez pána a toulavých a opuštěných zvířat, popřípadě i jiných zvířat může provádět fyzická osoba, která absolvovala specializovanou odbornou přípravu se zaměřením na tuto činnost organizovanou vysokou školou uskutečňující akreditovaný studijní program v oblasti veterinárního lékařství a hygieny, složila závěrečnou zkoušku a získala tak osvědčení o způsobilosti k této činnosti. Povinnost osvědčení o způsobilosti se nevztahuje na veterinárního lékaře.

Pečovat o toulavá a opuštěná zvířata v útulcích pro zvířata mohou pouze osoby, které mají uvedené osvědčení. Povinnost osvědčení o způsobilosti se nevztahuje na veterinárního lékaře.

Literatura

- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat
Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování
Vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči
Vyhláška č. 213/2022 Sb., o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu
Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat
Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu
Vyhláška č. 119/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat
Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání
- Narřízení Rady č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97
Narřízení Rady č. 1255/97, o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS
Narřízení Rady č. 573/2013, o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu a o zrušení nařízení (ES) č. 998/2003
Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
- Narřízení Rady č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování
Vyhláška č. 118/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)
Narřízení Rady č. 625/2017, o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin, (nařízení o úředních kontrolách)
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Zákon č. 361/2000 Sb., o přestupcích
Zákon č. 82/21998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
Narřízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon)
Vyhláška č. 176/2023 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech
Vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech
Vyhláška č. 356/2004 Sb., o sledování (monitoringu) zoonóz a původců zoonóz
Vyhláška č. 610/2004 Sb., o označování a pasech psů, koček a frettek v zájmovém chovu při jejich neobchodních přesunech
- Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech
Vyhláška č. 344/2008 Sb., o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče

Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon)

Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem

Vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchraných stanicích (vyhláška o handicapovaných živočiších)

Vyhláška č. 152/2006 Sb., o odchylném postupu při ochraně ptáků a výjimce ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů ptáků pro jejich značení

Vyhláška č. 294/2006 Sb., o odchylném postupu pro usmrcování špačka obecného

Nářízení Rady č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

Vyhláška č. 210/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí

Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

Vyhláška č. 244/2001 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o myslivosti

Vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu

Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech

Vyhláška č. 356/2008 Sb., kterou se provádí zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech

Vyhláška č. 451/2009 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků a způsobu zveřejnění metod laboratorního zkoušení produktů ke krmení

Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči

Vyhláška č. 327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin

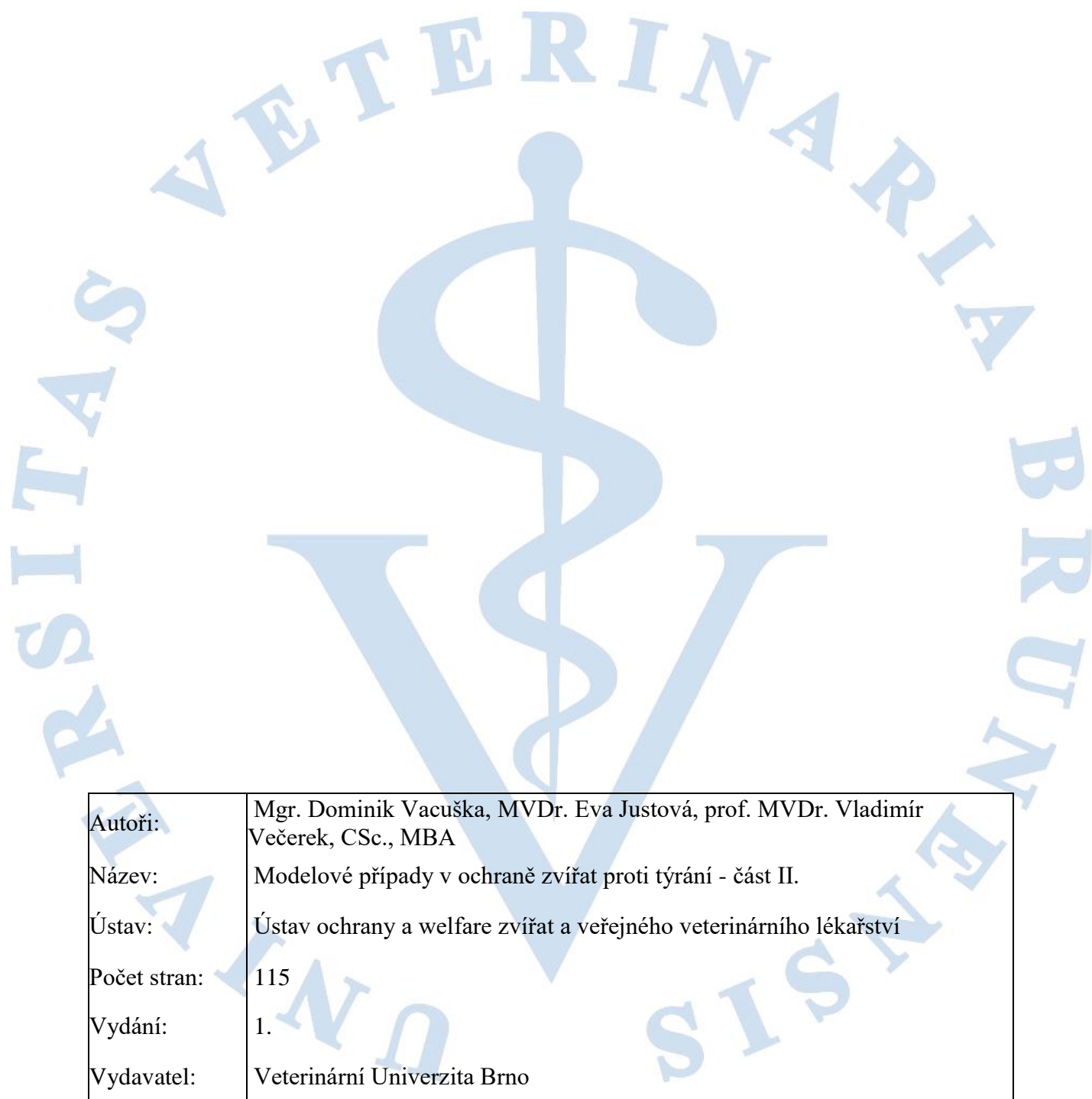
Nářízení Rady č. 2018/848, o ekologické produkci a označování ekologických produktů

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství

Vyhláška č. 1268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby

Nařízení vlády č. 27/2001 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat



Autoři:	Mgr. Dominik Vacuška, MVDr. Eva Justová, prof. MVDr. Vladimír Večerek, CSc., MBA
Název:	Modelové případy v ochraně zvířat proti týrání - část II.
Ústav:	Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství
Počet stran:	115
Vydání:	1.
Vydavatel:	Veterinární Univerzita Brno